

Optimaliseren van het taakgericht programma op de Klimop daggroep

Student : Sietske van der Wal
Studentnummer : 11093935
Collegejaar : 2013-2014
Klas : 4E
Opleiding : Sociaal Pedagogisch Hulpverlening
Academie : Sociale Professions
Beoordelaar : Inge Verhoeven
Begeleider : Tamara Bos
Opdrachtgever : Joke Baars
Inleverdatum : 13-05-2014

Inhoud

1. Samenvatting.....	4
2. Inleiding en opdrachtgevende instelling	5
2.1 Inleiding	5
2.2 Beschrijving van de opdrachtgevende instelling	5
Curium-LUMC	5
De Klimop.....	6
Het Taakgericht programma	7
2.3 Conclusie	9
3. Onderzoeksopzet	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Aanleiding	10
3.3 De probleemanalyse	10
3.4 Doelstelling	11
3.5 Centrale vraag en deelvragen	12
3.6 Begripdefiniëring	13
3.7 Belang van het onderzoek voor het werkveld SPH.....	14
3.7.1 Relevantie van het onderzoek.....	14
3.7.2 Bruikbaarheid van het onderzoek	14
3.7.3 Vernieuwende karakter van het onderzoek.....	14
3.8 Conclusie	15
3.9 Leeswijzer	15
4. Theoretisch kader	16
4.1 Inleiding	16
4.2 Autisme.....	16
4.2.1 Diagnostic Statistical Manual of mental Disorders (DSM)	16
4.2.2 Symptomen die mensen met ASS ervaren	18
4.2.3 Hersenen.....	19
4.2.4 Centrale Coherentie (CC)	19
4.2.5 Executieve Functies (EF).....	19
4.2.6 Theory Of Mind (TOM).....	20
4.3 Principes en methodes waarmee gewerkt wordt op de Klimop.....	20
4.3.1 Competentiemodel.....	20
4.3.2 “Geef me de vijf”	22
4.3.3 TEACCH.....	23
4.3.3 Overige begeleidingsaanpakken.....	24
5. Methodologie	26
5.1 Inleiding	26
5.2 Verantwoording onderzoek en onderzoeksgroep	26

5.3 Dataverzamelmethode	27
5.4 Betrouwbaarheid	27
5.5 Validiteit	29
5.6 Conclusie	30
6. Analyse.....	31
6.1 Inleiding	31
6.2 Resultaten analyse literatuuronderzoek	31
6.2.1 Inleiding	31
6.3 Conclusie literatuuronderzoek	31
6.4 Analyse vanuit praktijkonderzoek	33
6.4.1 Inleiding	33
6.4.2 Sociotherapeuten.....	33
6.4.3 Educatief therapeut.....	34
6.4.3 Jongeren	34
6.4.4 Conclusie praktijkonderzoek	34
6.5 Analyse vanuit benchmarking.....	35
6.5.1 Inleiding	35
6.5.2 Leo Kannerschool.....	35
6.5.3 Leo Kannercollege.....	36
6.5.4 Conclusie Benchmarking	36
6.6 Vergelijking theorie, praktijk en Benchmarking	36
6.6.1 Vergelijking theorie met praktijk	37
6.6.2 Vergelijking praktijk met Benchmarking	38
7. Conclusie en discussie	39
7.1 Inleiding	39
7.2 Antwoord op de hoofdvraag	39
7.3 Discussie.....	40
8. Aanbevelingen.....	42
8.1 Inleiding	42
8.2 Aanbeveling	42
8.3 Implementatiestrategie	43
8.4 Actieplan	45
9. Nawoord	48
10.Literatuurlijst	49
Bijlagen	51
Analysetabellen.....	51
Sociotherapeuten	51
Educatief therapeut	56
Jongeren	58

1 orthopedagoog en 1 gedragsdeskundige Leo Kannerschool	59
Orthopedagoog Leo Kannercollege	62
Interviews en vragenlijsten	64
Uitbreiding van het interview	102
Gestuurde email	102
Antwoorden	102

1. Samenvatting

Het onderzoek is uitgevoerd op het Curium-LUMC. Het Curium is een Geestelijke Gezondheid Zorg (GGZ) -instelling voor kinder- en jeugdpsychiatrie en verleent derdelijns zorg. De afdeling waar het onderzoek heeft plaatsgevonden is de Klimop. De Klimop is een behandelingsgroep voor jongeren van 12 t/m 18 jaar met een Autisme Spectrum Stoornis (ASS). De Klimop kent een dagbehandeling en een naschoolse behandeling. Het onderzoek richt zich op de daggroep van de Klimop.

In 2008 is het taakgericht programma ontworpen door het Curium. Het taakgericht programma is een principe waarin jongeren stapsgewijs worden voorbereid op een terugkeer naar een vorm van onderwijs of werk. In het programma worden uiteenlopende vaardigheden geleerd die nodig zijn voor onderwijs- en arbeidsrehabilitatie. Het taakgericht programma bestaat uit vier onderdelen, één daarvan is het unitprogramma, dit onderdeel wordt verzorgd door de Klimop en is onderzocht in dit onderzoek. Het unitprogramma bestaat uit twee onderdelen; dagbestedingsactiviteiten en algemene vormingsactiviteiten. De bedoeling was dat na de oprichting van het taakgericht programma in 2008, elke unit zelf vorm zou geven aan de inrichting van het taakgericht programma. Zes jaar na de invoering blijkt volgens de sociotherapeuten dat het taakgericht programma momenteel niet optimaal benut wordt op de Klimop daggroep. Van daaruit is de vraag van de opdrachtgever gekomen om het taakgericht programma te optimaliseren met als doel dat het taakgericht programma beter bijdraagt aan de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie. De hoofdvraag luidt dan ook: **Op welke manier kan het taakgericht programma op de Klimop daggroep, Curium-LUMC geoptimaliseerd worden?**

Allereerst zijn de vermoedens van de sociotherapeuten over het niet optimaal functioneren van het taakgericht programma onderzocht aan de hand van de literatuur. Hierbij is gekeken naar hoe ASS ontstaat, het classificatiesysteem de DSM-IV-TR en de DSM -V, de problemen die mensen met ASS ervaren en de huidige methodes/principes die de huidige bouwstenen van het taakgericht programma op de Klimop daggroep vormen, te weten: Competentiemodel, “Geef me de vijf” en TEACCH. Op deze manier zijn de vermoedens van de sociotherapeuten vertaald naar een zo objectief mogelijk beeld. Middels interviews met sociotherapeuten, de educatief therapeut en middels vragenlijsten ingevuld door de jongeren is geverifieerd of dit objectieve beeld klopt. Allereerst was de bedoeling om de jongeren te interviewen maar na overleg met een collega bleek dit niet zo’n goed idee te zijn, omdat dit blokkades bij de jongeren op zou leveren. Vervolgens is er gekozen voor vragenlijsten. Voor de Benchmarking heeft er een interview plaatsgevonden met orthopedagogen van het dr. Leo Kannercollege en de dr. Leo Kannerschool.

De resultaten van het literatuuronderzoek, het praktijkonderzoek en de Benchmark zijn geanalyseerd en met elkaar vergeleken. De belangrijkste conclusie die hieruit getrokken kan worden is dat de visie van de Klimop daggroep van het taakgericht programma onvoldoende bekend is bij de sociotherapeuten. Daarnaast is een aantal conclusies getrokken die vooral praktisch van aard zijn. Zo bevat het competentiemodel onvoldoende algemene vormingsactiviteiten, ontbreken de “Hoe” en “Waar” vragen van het “Geef me de vijf” principe bij het uitvoeren van de activiteiten van het taakgericht programma en een aantal essentiële elementen uit het TEACCH model ontbreken (categoriseren van materialen in de taakgericht programma kast, het strikt opvolgen van de dagprogramma’s van de jongeren en het leren vanuit interesse).

Het wordt aanbevolen om eerst de sociotherapeuten van de Klimop meer bekend te maken met de visie van de Klimop daggroep omtrent het taakgericht programma, zodat zij het taakgericht programma efficiënter kunnen gebruiken voor de behandeling. Nadat dit gedaan is kunnen de praktische aanbevelingen omtrent het competentiemodel, “Geef me de vijf” en TEACCH ingevoerd worden. Hiervoor is een implementatiestrategie opgesteld.

2. Inleiding en opdrachtgevende instelling

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt achtergrond informatie gegeven over de instelling waar het onderzoek heeft plaatsgevonden, het Curium-LUMC. U leest iets over het type instelling en de visie. De volgende paragraaf gaat over de Klimop, een unit voor jongeren met een Autisme Spectrum Stoornis (ASS). Als laatst leest u over het taakgericht programma. Dit is het principe waarmee Curium werkt en waar het onderzoek over gaat.

2.2 Beschrijving van de opdrachtgevende instelling

Curium-LUMC

Het Curium-LUMC (Leids Universitair Medisch Centrum) is een behandelinstelling voor kinder- en jeugdpsychiatrie. Er zijn zeven kinder- en jeugdpsychiatrie instellingen in Nederland, Curium-LUMC is hier één van. Curium-LUMC hoort bij het ziekenhuis het LUMC. Curium behandelt kinderen en jongeren in de leeftijd van 4 t/m 18 jaar. Curium verleent derdelijns zorg. Dit is de zwaarte zorg die er is in Nederland. Ook bestaat er eerste- en tweedelijns zorg. Voor eerstelijnszorg is geen verwijzing nodig, voorbeelden hiervan zijn: huisarts, tandarts, fysiotherapeut, maatschappelijk werker of psycholoog (Rijksoverheid, 2014). Tweedelijnszorg is zorg naar welke een patiënt moet worden doorverwezen vanuit de eerstelijnszorg. Voorbeelden hiervan zijn: ziekenhuizen en geestelijke gezondheidszorg (Encyclo, 2014b). Vaak is eerste- en tweedelijns zorg al geprobeerd bij kinderen en jongeren voor ze bij Curium aangemeld worden. De derdelijns zorg die het Curium biedt, bestaat uit het aanbieden van specialistische zorg die de eerste- en tweedelijnszorg niet kan bieden, maar die wel noodzakelijk is voor een effectieve terugkeer in de maatschappij. Bij kinderen en jongeren die worden behandeld op het Curium is er vaak sprake van comorbiditeit¹. *“De missie van het Curium-LUMC is in het algemene belang curatieve² en preventieve³ hulp te verlenen aan kinderen en jeugdigen, in het bijzonder de observatie, verplegen en behandeling van kinderen en jeugdigen voor wie emotionele, cognitieve en/of sociale ontwikkeling in de omstandigheden waarin ze leven is vastgelopen en/of ernstig wordt bedreigd”* (Curium-LUMC, 2013). De interventies zijn gericht op het verminderen van de symptomen en de kwaliteit van het functioneren in het leven verbeteren.

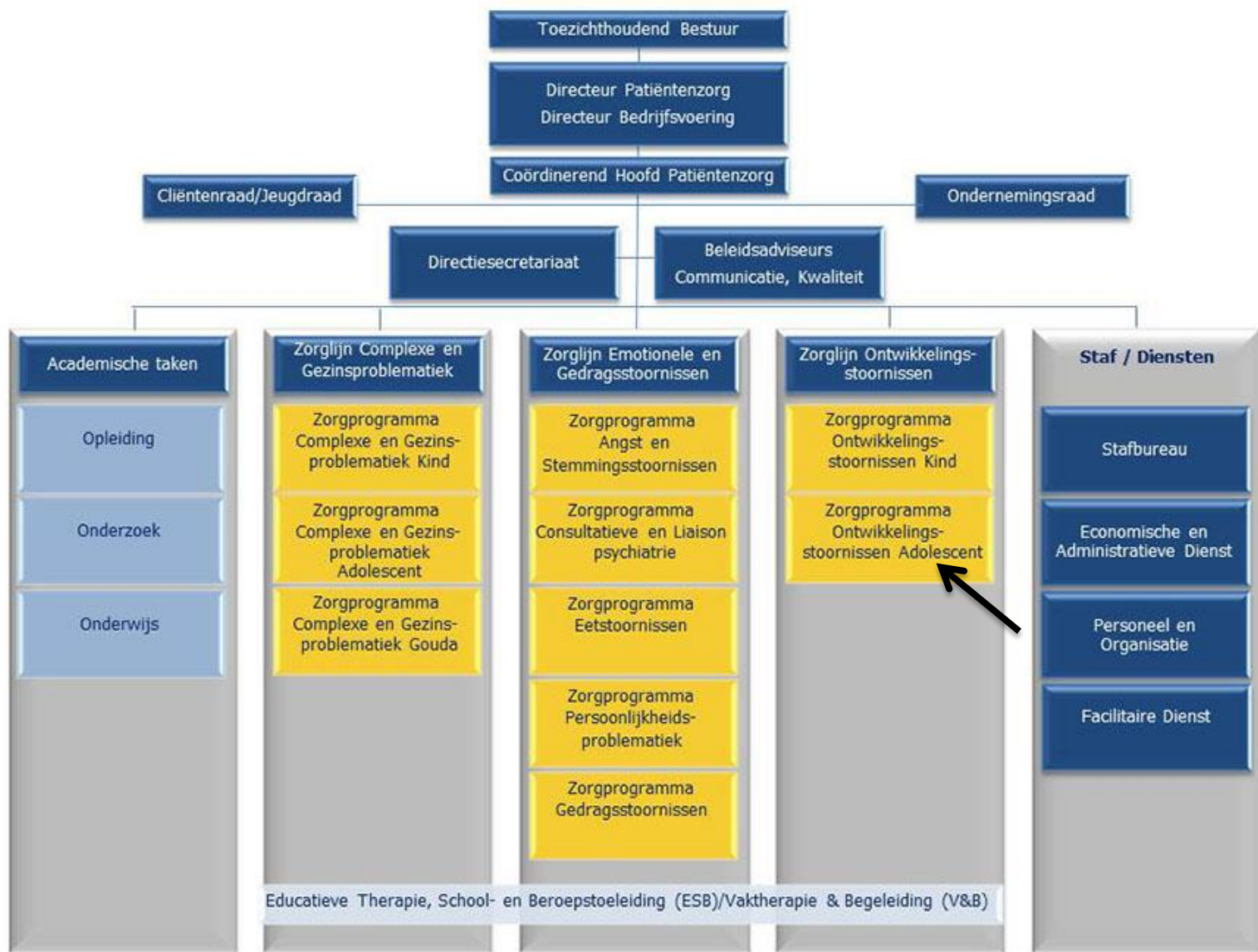
¹ Samengaan van stoornissen of problemen.

² Genezende zorg.

³ Problemen voorkomen.

De Klimop

De Klimop valt onder zorglijn ontwikkelingsstoornissen binnen Curium. Dit is de overkoepelende zorglijn. Daarbinnen is er een zorgprogramma voor adolescenten met ontwikkelingsstoornissen. Hieronder valt de Klimop.

(Curium-LUMC, 2013)

De Klimop is een unit⁴ voor deeltijd behandeling voor jongeren met een Autisme Spectrum Stoornis (ASS) in de leeftijd van 12 t/m 18 jaar met een minimaal IQ van 80. De Klimop kent een dag- en naschoolse setting. Jongeren van de daggroep zijn overdag, van 8:45 tot 15:15 uur aanwezig en de jongeren van de naschoolse groep komen na school (dit verschilt per cliënt) tot 19:45 uur naar de Klimop.

“De doelstelling van de Klimop is het verminderen en/of reguleren van de autistische symptomen en het verminderen en/of opheffen van bijkomende psychiatrische symptomen” (De Klimop, 2013). Aan deze doelstelling wordt gewerkt door middel van sociotherapie. Door middel van trainingen en vergroten van competenties op allerlei gebieden wordt de

⁴ Een gebouw wat staat op het Curium terrein. Er zijn meerdere units met verschillende expertises.

sociotherapie vormgegeven (Curium-LUMC, z.d.b). De hulpvraag van ouders en de jongere verschilt veel van elkaar. De hulpvraag kan gesteld worden op verschillende gebieden zoals: vrijetijdsbesteding, sociale- en communicatieve vaardigheden, zelfredzaamheid, terugkeer naar school/dagbesteding of een start maken op de arbeidsmarkt.

Het Taakgericht programma

Curium werkt met een taakgericht programma. Het basisidee van het taakgericht programma is herstel van het educatief basisritme⁵ en arbeidsrehabilitatie⁶. Dit taakgericht programma is ontwikkeld om schoolgang of arbeid te herstellen door middel van taakgerichte activiteiten. Vaak zijn jongeren vastgelopen op school/stage of werk. Door middel van het taakgericht programma wordt dit hersteld. Tijdens het werken aan Taakgericht programma leren zij vaardigheden welke ze nodig hebben in het dagelijks leven. Het taakgericht programma bestaat uit verschillende onderdelen, namelijk: een intern gericht programma, een extern gericht programma en een unit programma. De drie onderdelen zullen toegelicht worden.

1. Een intern gericht programma gericht op het verstevigen van het zelfbeeld en het vergroten van het zelfvertrouwen, en het verbeteren van de sociale vaardigheden. Dit zijn onder anderen therapeutische activiteiten, activiteiten begeleiding(AB) en sport/bewegingsbegeleiding. De therapieën bestaan uit psychomotorische therapie, beeldende therapie en muziek therapie. Activiteiten begeleiding zijn creatieve activiteiten waar jongeren zich voor in kunnen schrijven, in samenspraak met de mentor. Ditzelfde geldt voor sport/bewegingsbegeleiding. De vaardigheden die ze hier leren, ondersteunen een succesvolle terugkeer in de maatschappij.
2. Een extern gericht programma gericht op het vinden van een passend toekomstperspectief voor een jongere, inclusief het behandelen en trainen van vaardigheden om de vervolgstappen succesvol te laten verlopen. Het extern gericht programma bestaat uit: Educatieve therapie, onderwijs- en beroepstoeileiding. Tijdens educatieve therapie wordt een jongere geobserveerd en vervolgens wordt er bepaald wat het toekomstperspectief is. Aan de hand hiervan wordt een plan opgesteld. Onderwijstoeileiding heeft als doel kinderen en jongeren in een veilige omgeving vertrouwen te leren krijgen in het onderwijs. Het onderwijs wordt gegeven in kleine klassen (6/7 leerlingen). Er zijn verschillende niveaus waardoor het voor iedere leerling mogelijk is om passend onderwijs te volgen.
Beroepstoeileiding is voor jongeren vanaf 15 jaar en dient voor het oriënteren op het arbeidsperspectief. Als een jongere al gewerkt heeft, kan de arbeid hersteld worden. Ook wordt er bij het onderdeel beroepstoeileiding gekeken naar een eventuele stage die de jongere nodig heeft.
3. Een unit programma: Het laatste onderdeel is het aanbod vanuit de verschillende afdelingen, waaronder de Klimop. Dit onderdeel vindt dan ook plaats op de afdeling. Het aanbod op de afdeling zou volgens het visiedocument van Curium-LUMC, (2007) moeten bestaan uit twee onderdelen, namelijk; algemene vorming en dagbestedingsactiviteiten. Algemene vorming bestaat uit trainingen en het aanleren van vaardigheden om de behandeldoelen mede te kunnen realiseren. Voorbeelden van algemene vorming trainingen: Algemene dagelijkse levensverrichtingen (ADL)-vaardigheden, EHBO-cursus, geldvaardigheden, computertraining, vreemde talen, thema/projectgroepen, informatieve tv, zelfstandig reizen, sociale vaardigheidstraining, psycho-educatie over de eigen stoornis. Het tweede onderdeel is dagbestedingsactiviteiten binnen de afdeling. Het doel van dagbestedingsactiviteiten is *“het leren omgaan met vrije tijd binnen de mogelijkheden van de cliënt”* (Curium-LUMC, 2007). Voorbeelden hiervan zijn: Spel, creatief, buiten, computer, sport(binnen of buiten), film kijken of een boek lezen.

Op de Klimop wordt gewerkt met het taakgericht programma waarin alle drie de onderdelen van het taakgericht programma (intern, extern en unitprogramma) zijn opgenomen. De

⁵ De basis van “het naar school gaan” herstellen.

⁶ Het opnieuw wennen van psychiatrische patiënten aan werken(Encyclo, 2014a)

Klimop werkt hierbij met dagprogramma's die visueel zijn gemaakt voor de jongeren. Onderstaand ziet u een voorbeeld van een dagprogramma zoals het er nu uit ziet op de Klimop. De dikgedrukte activiteiten zijn de programmaonderdelen die een jongere niet mag veranderen, zoals algemene vormingsactiviteiten en afspraken buiten de unit. De rest van de activiteiten mag een jongere per dag veranderen, met een maximaal aantal veranderingen van twee onderdelen, in overleg met een sociotherapeut.

- De **groengekleurde** activiteiten zijn het intern gericht programma.
- De **oranjegekleurde** activiteiten zijn het extern gericht programma.
- De **roodgekleurde** activiteiten vallen onder het unit programma, dagbestedingsactiviteiten van het taakgericht programma.
- De **blauwgekleurde** activiteiten vallen onder het unit programma, algemene vorming, taakgericht programma.

Voor de beeldvorming van de lezer zijn alle activiteiten gekleurd. Op het dagprogramma van de jongeren is niets in kleur afgebeeld.

Naam		Maandag 31 maart	Dinsdag 1 april	Woensdag 2 april	Donderdag 3 april	Vrijdag 4 april
08.45	09.00	Dagopening	Dagopening	Dagopening	Dagopening	Dagopening
09.00	09.15	Lezen	Creatief	Lezen	Creatief	Buiten
09.15	09.45	Creatief	9.30 admin	Spel met	AB	Klas (docent)
09.45	10.15	lezen	Administratie	Drinkmoment	AB	Klas (docent)
10.15	10.30	Drinkmoment	Drinkmoment	10.00 Groepssport	Drinkmoment	Klas (docent)
10.30	10.45	Lezen	Muziek luisteren	Groepssport	Spel met	Drinkmoment
10.45	11.15	Klas (docent)	Spel met	Huiswerk	Lezen	Spel met, 11.00 MT
11.15	11.45	Klas (docent)	Buiten	Klas (docent)	Creatief	Muziektherapi e
11.45	12.15	ET Sara	Lezen	Klas (docent)	Buiten	Buiten
12.15	12.45	lunchen, tafel afr.	Lunchen, tafel afr.	Lunchen, tafel afr.	Lunchen, tafel afr.	Lunchen, tafel afr.
12.45	13.00	Praatje st	Praatje st	Tafel afruimen, Daga fsluiting	Praatje st	Praatje st, Dagafsluiting
13.00	13.30	Klas (docent)	BT bij (therapeut)		Klas (docent)	Administratie
13.30	14.00	Klas (docent)	BT tot 13.45, Dagafsl		Klas (docent)	Afsluiten, naar huis
14.00	14.30	Bedwing Je Dwang met (naam sociothera- peut)				
14.30	14.45	Tijdschrift lezen	Catering		Spel met	
14.45	15.00	Dagafsluiting	Catering tot 15.00		Buiten	
					Dagafsluiting	

De jongeren op de Klimop oefenen vaardigheden om hun school- en/of werkritme weer op te pakken na behandeling op het Curium. Dit doen zij door het leren omgaan met hun vrije tijd door met name de dagbestedingsactiviteiten. Er zijn ook algemene vormingsactiviteiten aanwezig in het dagprogramma. De algemene vormingsactiviteiten moeten steeds uitgebreid

worden naarmate de behandeling vordert. Dit onderzoek richt zich op het programma dat plaatsvindt op de Klimop (de rode en blauwe activiteiten in het dagprogramma).

2.3 Conclusie

Het Curium-LUMC is een GGZ instelling voor kinder- en jeugdpsychiatrie. Curium-LUMC biedt derdelijns zorg aan kinderen en jongeren van 4 t/m 18 jaar. Er zijn drie zorglijnen aanwezig op Curium. Eén daarvan is de zorglijn Ontwikkelstoornissen. De Klimop valt onder deze zorglijn. De Klimop is dagbehandeling voor jongeren van 12 t/m 18 jaar met een Autisme Spectrum Stoornis en een minimaal IQ van 80. Op het Curium wordt gewerkt met het taakgericht programma. Het taakgericht programma is een programma dat gericht is op onderwijs- en arbeidsrehabilitatie en bestaat uit drie onderdelen, namelijk het intern gericht programma, het extern gericht programma en het unit programma. Het programma op de unit bestaat vervolgens uit twee onderdelen, namelijk algemene vorming en dagbestedingsactiviteiten. Het doel van algemene vorming is vaardigheden leren die later nodig zijn in het school- en arbeidsproces. Voorbeelden hiervan zijn trainingen zoals: computertraining, vreemde taal leren, EHBO, omgaan met geld, SOVA. Het doel van dagbestedingsactiviteiten is om jongeren te leren omgaan met het indelen van hun vrije tijd. Voorbeelden hiervan zijn: lezen, tv, pc, creatief, puzzel.

3. Onderzoeksopzet

3.1 Inleiding

Naar aanleiding van een vraag van de opdrachtgever naar het optimaliseren van het taakgericht programma op de Klimop daggroep is de onderzoeksopzet opgesteld. Onderstaand leest u de aanleiding, de probleemanalyse, de doelstelling, de centrale vraag en deelvragen, de begripsdefiniëring en het belang van het onderzoek volgens de sociotherapeuten.

3.2 Aanleiding

De aanleiding van het onderzoek is de vraag van sociotherapeuten om het taakgericht programma te optimaliseren. Het taakgericht programma zoals het nu is op de Klimop is niet naar volledige tevredenheid ingericht.

Sociotherapeuten denken dat het taakgericht programma beter benut kan worden als het geoptimaliseerd is. Ze denken dat jongeren meer kunnen leren als het taakgericht programma verbeterd is en daarna ook weer optimaal ingezet wordt. Dit zou de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie moeten ondersteunen. In 2008 is het taakgericht programma ingevoerd op de Klimop, dit zou de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie beter moeten ondersteunen.

Tijdens verkennende gesprekken gaven sociotherapeuten aan het gevoel te hebben dat er veel ruimte is voor vrijetijdsbesteding en weinig ruimte voor algemene vormingsactiviteiten op de Klimop. Jongeren hebben vaardigheden nodig voor school- of arbeidsrehabilitatie. Met name tijdens de algemene vormingsactiviteiten doen jongeren ervaringen op die ondersteunend zijn voor een succesvolle school- of arbeidsrehabilitatie. Tevens gaven de sociotherapeuten aan het gevoel te hebben dat er te weinig structuur aanwezig is met betrekking tot het taakgericht programma.

Na gesprekken met de opdrachtgever is besloten om het onderzoek breder op te zetten en het gehele taakgericht programma op de Klimop te onderzoeken. Hierdoor worden ook eventuele andere knelpunten met betrekking tot het taakgericht programma in kaart gebracht. Daarnaast heeft de opdrachtgever de uitdrukkelijke wens uitgesproken om hierbij ook aandacht te besteden aan de structuur van de taakgericht programmakast, omdat het ontbreken van structuur in deze kast zorgt voor verwarring en dus inefficiënt gebruik bij de jongeren.

3.3 De probleemanalyse

Het onderzoek vindt plaats op de afdeling "de Klimop". Alle jongeren die zijn opgenomen op de Klimop hebben een Autisme Spectrum Stoornis. In uitzonderlijke gevallen worden jongeren geobserveerd op ASS en hebben nog geen diagnose. Jongeren met alle vormen van Autisme kunnen terecht op de Klimop, zolang ze een minimaal IQ van 80 hebben. Jongeren zijn opgenomen op de Klimop daggroep omdat ze vastgelopen zijn in het school- of arbeidsproces. Ze moeten vaardigheden leren om dit proces weer op te kunnen pakken. Op de Klimop leren jongeren sociale vaardigheden, emotieregulatie, omgang met hun ASS en het vergroten van hun zelfredzaamheid en zelfvertrouwen. Dit is ter ondersteuning voor een succesvolle school- of arbeidsrehabilitatie.

Het onderzoek gaat over het taakgericht programma. Het taakgericht programma bestaat uit drie onderdelen (zoals eerder vermeld in de beschrijving van het taakgericht programma). Het onderdeel waar dit onderzoek zich op richt is het programma op de unit. Het programma op de unit bestaat uit twee onderdelen namelijk: algemene vorming en dagbestedingsactiviteiten. Het doel van het taakgericht programma is volgens Curium-LUMC

(2013) om jongeren terug te brengen naar een normaal schoolritme. “*Net als op school worden er in het Taakgericht Programma (verplicht) vaardigheden aangeleerd*”(Curium-LUMC, 2013).

Momenteel wordt volgens de sociotherapeuten en de opdrachtgever het taakgericht programma op de Klimop niet optimaal benut. Er worden twee onderdelen van het taakgericht programma wel goed ingezet, namelijk: het intern en extern gericht programma (toegelicht in de beschrijving van taakgericht programma).

Maar het derde deel; programma op de unit, wordt niet goed benut op de Klimop.

Sociotherapeuten ervaren dat het programma voornamelijk bestaat uit vrijetijdsbesteding terwijl de algemene vormingsactiviteiten te weinig aan bod komen. Een voorbeeld hiervan is dat er soms wel vier keer creatief(tekenen, kleuren, schilderen enzovoort) op het programma van een jongere staat, terwijl er weinig algemene vormingsactiviteiten op het programma staan.

Ook wordt er bij een kennismaking van een nieuwe opname niets verteld over het taakgericht programma. Aan de binnenkant van de deur, wat officieel de taakgericht programma kast heet, staat wel een aantal symbolen uitgelegd. Geen van de jongeren kijkt hier naar of gebruikt dit.

In 2008 is het gehele taakgericht programma ingevoerd op het Curium. Elke afdeling moest destijds zelf het unitprogramma invullen. Uit bovenstaande blijkt volgens de sociotherapeuten, na een aantal jaar dat er nog veel verbetering mogelijk is. De sociotherapeuten hebben het idee dat door het efficiënter inzetten van het taakgericht programma er meer uit de behandeling van een jongere gehaald kan worden. Hiermee zou dan meer ondersteuning geboden kunnen worden voor een succesvolle onderwijs- en arbeidsrehabilitatie.

Tijdens de verkennende gesprekken met de sociotherapeuten en de opdrachtgever is een aantal voorbeelden genoemd waarin optimalisering van het taakgericht programma tot betere resultaten zou kunnen leiden.

1. Met meer algemene vormingsactiviteiten ligt er tijdens de behandeling meer nadruk op het ontwikkelen van sociale vaardigheden, emotieregulatie, omgang met hun ASS en het vergroten van hun zelfredzaamheid en zelfvertrouwen. Dit verbetert de ondersteuning bij de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie.
2. Door de taakgericht programmakast beter te structureren aan de hand van categorieën (bijvoorbeeld creatief, buitenactiviteiten, educatief, training) kan deze efficiënter gebruikt worden door de jongeren, doordat het makkelijker wordt om keuzes te maken. Dit bevordert de zelfstandig- en zelfredzaamheid. Dit geeft betere ondersteuning bij de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie.

3.4 Doelstelling

De doelstelling van het onderzoek is om het taakgericht programma te optimaliseren op de Klimop. Dit is de wens van de sociotherapeuten die werken op de Klimop en de opdrachtgever (teamcoach). De sociotherapeuten en teamcoach willen het optimaliseren omdat zij denken dat als het taakgericht programma geoptimaliseerd is, jongeren meer zullen leren op de Klimop. Als uiteindelijk het taakgericht programma geoptimaliseerd is, leren ze meer vaardigheden, wat bijdraagt aan de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie van de jongeren.

Zelf wil ik bereiken dat ik een bijdrage lever aan de optimalisatie van het taakgericht programma. Er zijn verschillende bronnen nodig om dit mogelijk te maken. Ik wil de sociotherapeuten graag handvatten geven hoe ze het taakgericht programma in kunnen

zetten. Uiteindelijk hoop ik dat mijn onderzoek bijdraagt aan een betere onderwijs- en arbeidsrehabilitatie van de jongeren.

3.5 Centrale vraag en deelvragen

Hoofdvraag

Op welke manier kan het taakgericht programma op de Klimop daggroep, Curium-LUMC geoptimaliseerd worden?

Deelvraag 1, literatuur

Welke begeleidingsaanpak hebben jongeren met een Autisme Spectrum Stoornis volgens de literatuur nodig om te werken aan taakgericht programma?

Deelvraag 2, praktijk

Op welke manier moet volgens sociotherapeuten, de educatief therapeut en jongeren het taakgericht programma eruit zien op de Klimop daggroep?

Deelvraag 3, benchmarking

Op welke manier werkt het Dr. Leo Kanner college en de Dr. Leo Kannerschool omtrent taakgerichtheid?

3.6 Begripdefiniëring

Algemene vorming

Trainingen en onderdelen welke jongeren volgen om vaardigheden te leren die zij nodig hebben op school of op hun werk (bijvoorbeeld: Sociale vaardigheidstraining (SOVA), EHBO, geldvaardigheden, computervaardigheden, vreemde talen).

Autisme

Volgens Van der Eycken, Hoogduin & Emmelkamp, (2008) is Autisme een pervasieve ontwikkelingsstoornis waarbij zich problemen voor kunnen doen in de sociale interactie, verbale en non-verbale communicatie, repetitief en stereotiep gedrag en/of een gebrek aan verbeelding.

Begeleidingsaanpak

De manier waarop jongeren met ASS begeleid worden.

Benchmarking

Vergelijking van werken rondom taakgerichtheid met een andere instelling/school. In dit geval het Leo Kannercollege en de Leo Kannerschool.

Competentiemodel

Volgens N.W. Slot, (2009) is het competentiemodel een model welke uitgaat van de competenties die een jongere bezit. Deze competenties kunnen ingezet worden om de competenties die een jongere nog niet bezit te ondersteunen. Hierbij wordt uitgegaan van het positieve in een jongere.

Dagbestedingsactiviteiten

De doelstelling hiervan is leren omgaan met vrije tijd. Voorbeelden hiervan zijn: muziek luisteren, creatief, buiten, computer, tv.

Dagprogramma

Een dagprogramma is wat de jongeren op de Klimop volgen. Iedere jongere heeft een eigen programma wat hangt op het magneetbord in de gang van de Klimop daggroep. Het programma wordt dus ook afgestemd op de behoefte van de jongere. De dagprogramma's zijn over het algemeen per week afgebeeld, maar voor sommige jongeren per dag, omdat dit overzichtelijker is. Op de dagprogramma's staan therapieën, groepsmomenten, dagopening en -afsluiting en de onderdelen die zij op de Klimop volgen. Het dagprogramma is onderdeel van het taakgericht programma.

Dr. Leo Kannercollege

Volgens de Leo Kanner onderwijs groep, (2014) is het Dr. Leo Kannercollege een middelbare school waar onderwijs voor jongeren met ASS wordt aangeboden op drie niveau's; VMBO-tl, HAVO en VWO.

Dr. Leo Kannerschool

Volgens de Leo Kanner onderwijs groep, (2014) is de Dr. Leo Kannerschool een middelbare school voor jongeren met ASS op twee niveau's; VMBO-basis en VMBO-kader.

Educatief therapeut

Een educatief therapeut begeleidt een jongere in het herstellen van de schoolgang.

Jongeren

Individueen in de leeftijd van 12 t/m 18 jaar.

Kinderen

Individuele in de leeftijd van 0 t/m 12 jaar.

Sociotherapeut

Een sociotherapeut is iemand die methodisch handelt in het leefmilieu van een groep cliënten, gericht op de behandeldoelen van deze groep- opgevat als middel om de behandeldoelen van de individuele cliënt te bereiken- binnen een functionele eenheid van doorgaans interne behandelsituaties (Schavemaker, 2010).

Taakgerichtheid

Werken aan een bepaalde taak tijdens een behandeldag.

Taakgericht programma

Programma waarin jongeren vaardigheden ontwikkelen om hun schoolgang of arbeid te herstellen.

Vaardigheden

“Vermogen om een handeling bekwaam uit te voeren of een probleem juist op te lossen”
(Encyclo, 2014c).

3.7 Belang van het onderzoek voor het werkveld SPH

3.7.1 Relevantie van het onderzoek

Dit onderzoek is relevant, omdat dagelijks met het taakgericht programma gewerkt wordt op Klimop. Als het taakgericht programma geoptimaliseerd wordt zullen jongeren meer leren tijdens hun behandeling. Het levert een bijdrage aan hun ontwikkeling. Ze leren dan meer vaardigheden zoals: het maken van keuzes, communicatieve vaardigheden, zelfstandigheid en vakken die ze op school ook zouden krijgen. Dit ondersteunt de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie.

3.7.2 Bruikbaarheid van het onderzoek

Het onderzoek dat ik wil gaan doen is bruikbaar, omdat het een bijdrage levert aan de verbetering van de beroepspraktijk. Het is bruikbaar omdat het iets oplevert voor de jongeren die in behandeling zijn bij de Klimop. Het is de bedoeling om het taakgericht programma te optimaliseren. Dit heeft als gevolg dat jongeren meer vaardigheden leren die zij kunnen gebruiken bij de school- en arbeidsrehabilitatie.

3.7.3 Vernieuwende karakter van het onderzoek

Als ik het onderzoek heb afgerond, zijn er diverse verbetermogelijkheden met betrekking tot het taakgericht programma in kaart gebracht die de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie ondersteunen. Daarnaast lever ik een implementatieplan op dat gebruikt kan worden om de verbetermogelijkheden door te voeren.

Op de Klimop is er nog nooit onderzoek gedaan naar het taakgericht programma nadat het ontworpen is.

Hallensleben,(2012) heeft onderzoek gedaan naar het taakgericht programma op het Van Krevelenhuis (VKH). Dit is een klinische behandelgroep voor kinderen met Autisme in de leeftijd van 4 t/m 12 jaar (Curium-LUMC, z.d.a). Er zijn veel verschillen in het onderzoek wat ik gedaan heb, en het onderzoek naar het taakgericht programma op het Van Krevelenhuis. Ten eerste richt het eerdere onderzoek op het VKH zich veel op stagnatie van kinderen en vervolgens hoe dit kan worden voorkomen terwijl het onderzoek op de Klimop zich richt op het optimaliseren van het taakgericht programma om de jongeren beter voor de kunnen bereiden op een vervolgplaats. Zorgen dat het nog beter ingezet kan worden, waardoor

jongeren meer leren. Omdat het probleem van stagnatie op de Klimop veel minder is, richt dit onderzoek zich hier niet specifiek op. Ten tweede is de leeftijd totaal verschillend, dus de ontwikkelingstaken die beide moeten leren verschillen veel van elkaar. Bij het van Krevelenhuis draait de behandeling om terugkeer naar school, waar bij de Klimop het ook draait om kunnen participeren in de maatschappij. Bij de Klimop bestaat het taakgericht programma daarom uit een combinatie van vrijetijdsbesteding en algemene vormingsactiviteiten. De algemene vormingsactiviteiten zijn ook gericht naar de maatschappij, kunnen participeren in de maatschappij, zoals: boodschappen training of zelfstandig met het openbaar vervoer reizen. Optimalisatie van het taakgericht programma bij de Klimop richt zich dus meer op de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie.

3.8 Conclusie

Het onderzoek heeft plaatsgevonden op de Klimop, Curium-LUMC. De sociotherapeuten en de opdrachtgever hebben het vermoeden geuit dat het taakgericht programma op de Klimop daggroep geoptimaliseerd kan worden. De doelstelling van het onderzoek is dan ook om het taakgericht programma te optimaliseren, zodat het beter bijdraagt aan de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie van de jongeren. Dit heeft geleid tot de volgende hoofdvraag: **Op welke manier kan het taakgericht programma op de Klimop daggroep, Curium-LUMC geoptimaliseerd worden?** Dit onderzoek is relevant, omdat dagelijks met het taakgericht programma gewerkt wordt op Klimop. De resultaten zijn daarom praktisch toepasbaar op de Klimop daggroep. Het onderzoek is bruikbaar omdat het direct bijdraagt aan de school- en arbeidsrehabilitatie van de jongeren. Het onderzoek is vernieuwend omdat er nog niet eerder een vergelijkbaar onderzoek is uitgevoerd op de Klimop daggroep. Resultaten uit eerder onderzoek naar het taakgericht programma op Curium zijn niet toepasbaar op de Klimop.

3.9 Leeswijzer

Allereerst leest u het theoretisch kader. Hierin staan theorieën over Autisme. Ook staan hier de drie principes toegelicht die gebruikt worden op de Klimop. Daarna leest u de methodologie. Vervolgens de onderzoeksresultaten. Daarna de conclusie en discussie. Het volgende hoofdstuk zijn de aanbevelingen. En als laatste de literatuurlijst en de bijlagen.

4. Theoretisch kader

4.1 Inleiding

Dit onderzoek richt zich op het optimaliseren van het taakgericht programma op de Klimop daggroep. Om dit onderzoek uit te voeren is gezocht naar relevante artikelen en onderzoeken op het gebied van Autisme en taakgerichte principes en methodes.

Allereerst wordt Autisme uitgelegd aan de hand van de huidige classificatiesystemen van het Curium, de DSM-IV-TR en de DSM-V. Hierin wordt toegelicht welke problemen jongeren met ASS ervaren. Vervolgens wordt kort toegelicht hoe het brein functioneert en welke problemen mensen met ASS daarbij ervaren. Daarna leest u de theorie over de huidige begeleidingsaanpakken (competentiemodel, "Geef me de vijf", TEACCH) en een vergelijking over hoe dit wordt gebruikt in de huidige behandeling op de Klimop.

4.2 Autisme

Autisme is een pervasieve ontwikkelstoornis waarbij de informatieverwerking anders verloopt dan bij mensen zonder Autisme. Volgens Teunisse & van der Gaag, (2012) is Autisme in negen van de tien gevallen een erfelijke stoornis. De precieze oorzaak is niet bekend. Volgens Teunisse & van der Gaag, (2012) is de combinatie van verschillende genetische afwijkingen, samen met omgevingsfactoren verantwoordelijk voor de uiting van de stoornis.

4.2.1 Diagnostic Statistical Manual of mental Disorders (DSM)

De DSM IV-R kent vijf vormen van Autisme: klassiek Autisme, Multiple Complex Development Disorder (MCDD), PDD-NOS, Syndroom van Rett en Asperger. De huidige populatie van de Klimop is volgens DSM IV-R gediagnostiseerd.

Moet voldoen aan de criteria A, B en C.

A	<i>"Een totaal van zes (of meer) items van (1), (2) en (3) met ten minste twee van (1), en van (2) en (3) elk één:</i> <i>(1) kwalitatieve beperkingen in de sociale interacties zoals blijkt uit ten minste twee van de volgende:</i> <i>(a) duidelijke stoornissen in het gebruik van verschillende vormen van non-verbaal gedrag</i> <i>(b) er niet in slagen met leeftijdgenoten tot relaties te komen, die passen bij het ontwikkelingsniveau</i> <i>(c) tekort in het spontaan proberen met anderen plezier, bezigheden of prestaties te delen</i> <i>(d) afwezigheid van sociale of emotionele wederkerigheid</i> <i>(2) kwalitatieve beperkingen in de communicatie zoals blijkt uit ten minste een van de volgende:</i> <i>(a) achterstand in of volledige afwezigheid van de ontwikkeling van de gesproken taal</i> <i>(b) bij individuen met voldoende spraak, duidelijke beperkingen in het vermogen een gesprek met anderen te beginnen of te onderhouden</i> <i>(c) stereotiep en herhaald taalgebruik of eigenaardig woordgebruik</i> <i>(d) afwezigheid van gevarieerd spontaan fantasiespel (doen-alsof spelletjes) of sociaal imiterend spel (nadoen spelletjes) passend bij het ontwikkelingsniveau</i>
---	---

	<i>(3) beperkte, zich herhalende stereotiepe patronen van gedrag, belangstelling en activiteiten zoals blijkt uit ten minste een van de volgende:</i> <i>(a) sterke preoccupatie met een of meer stereotiepe en beperkte patronen van belangstelling die abnormaal is ofwel in intensiteit ofwel in richting</i> <i>(b) duidelijke rigide vastzitten aan specifieke niet-functionele routines of rituelen</i> <i>(c) stereotiepe en zich herhalende motorische maniërisme</i> <i>(d) aanhoudende preoccupatie met (delen van) voorwerpen</i>
B	<i>Achterstand in of abnormaal functioneren op ten minste een van de volgende gebieden met een begin voor het derde jaar:</i> <i>(1) sociale interacties</i> <i>(2) taal zoals te gebruiken in sociale communicatie of</i> <i>(3) symbolisch of fantasiespel</i>
C	<i>De stoornis is niet eerder toe te schrijven aan de stoornis van Rett of een desintegratiestoornis van de kinderleeftijd” (Mathurin, 2013).</i>

Symptomen die vaak gezien worden bij jongeren op de Klimop zijn: niet in slagen met leeftijdgenoten tot relaties te komen die passen bij het ontwikkelingsniveau, tekort in het spontaan proberen met anderen plezier, bezigheden of prestaties te delen. Een voorbeeld hiervan is dat de jongeren eigenlijk weinig of geen vrienden hebben. Ze kunnen die contacten niet onderhouden. Uit categorie A2 wordt vaak eigenaardig woordgebruik bij de jongeren op de Klimop gesignaleerd. Een voorbeeld hiervan is dat sommige jongeren hele ingewikkelde woorden gebruiken maar zelf niet altijd snappen wat ze bedoelen. Dit wordt opgemerkt doordat een sociotherapeut dan doorvraagt en de jongere hier geen antwoord op kan geven. Uit categorie A3 wordt vaak gezien dat jongeren rigide vastzitten aan specifieke niet-functionele routines of rituelen. Een voorbeeld hiervan is dat een aantal jongeren op de Klimop een aantal dwanghandelingen heeft wat voortkomt uit het ASS. Uit categorie B wordt vaak moeite met sociale interacties geconstateerd. Dit wordt vaak terug gezien in het onderhouden van vrienden.

Momenteel wordt bij het Curium gewerkt met de DSM-V, vandaar dat deze ook wordt toegelicht.

Volgens Mathurin, (2013) is in de DSM-V autisme een stoornis en wordt deze niet meer onderverdeeld in vijf vormen. Er wordt onderscheid gemaakt tussen het niveau van ernst/mate van last en de ondersteuningsbehoeften (Mathurin, 2013).

Onderstaand leest u de criteria voor Autisme volgens de DSM-V, geciteerd van de website Kinder- en jeugdpsychiatrie.

Volgens Mathurin, (2013) moeten mensen met Autisme voldoen aan de criteria A, B, C en D.

A	<i>“Aanhoudende tekorten in sociale communicatie en sociale interactie in diverse situaties, niet te verklaren door een algemene ontwikkelingsvertraging, en zich manifesterend in alle drie hieronder beschreven:</i> <i>1. Tekorten in sociaal-emotionele wederkerigheid</i> <i>2. Tekorten in non-verbaal communicatief gedrag welke gebruikt worden voor sociale interactie</i>
---	--

	<i>3. Tekorten in het ontwikkelen en onderhouden van relaties, passend bij het ontwikkelingsniveau (met meer mensen dan alleen de verzorgers)</i>
B	<i>Beperkte, zich herhalende patronen van gedrag, interesses of activiteiten zoals blijkt uit ten minste twee van de volgende:</i> <i>1. Stereotiep of repeterend in spraak, motoriek, of gebruik van voorwerpen</i> <i>2. Overmatig vasthouden aan routines, geritualiseerde patronen van verbaal of non-verbaal gedrag, of overmatige weerstand tegen verandering</i> <i>3. Zeer beperkte/gefixeerde interesses die abnormaal zijn in intensiteit of focus</i> <i>4. Hyper-of hypo-reactiviteit op sensorische input of ongewone interesse in zintuiglijke aspecten in de omgeving</i>
C	<i>De symptomen moeten aanwezig zijn in de vroege kindertijd (maar kunnen soms pas merkbaar worden wanneer sociale eisen de beperkte capaciteit overstijgen)</i>
D	<i>De symptomen leiden tot beperkingen en aantastingen van het dagelijks functioneren”.</i>

4.2.2 Symptomen die mensen met ASS ervaren

Zoals uit de classificatiesystemen blijkt kunnen jongeren met ASS verschillende problemen ervaren. De oorzaak van die problemen ligt aan het feit dat mensen met ASS een stoornis hebben in de informatieverwerking in de hersenen. Dit is genetisch bepaald en komt tot uiting door een combinatie van deze erfelijkheid met omgevingsfactoren.

Volgens Mesibov & Shea, (2010) delen patiënten met Autisme een patroon van neurologische defecten en sterkten

1. Relatieve kracht en voorkeur voor het verwerken van visuele informatie.
2. Verhoogde aandacht voor details maar moeite met de volgorde, integratie, verbinding en/of afleiding van de betekenis van de details.
3. Enorme variatie in aandacht (soms afgeleid, soms extreem gefocust) en problemen met het effectief verleggen van aandacht.
4. Communicatieve problemen die variëren met het niveau van de ontwikkeling. Ze omvatten altijd defecten bij het starten van communicatie en het sociaal gebruik van taal.
5. Problemen met concepten van tijd waardoor het doorlopen van activiteiten te snel of te langzaam gaat. Moeite met het herkennen van het begin en het eind van een taak, hoe lang het duurt en wanneer het klaar is.
6. Neiging om te hechten aan routines en de omgeving waarin deze routines vastgesteld worden. Ze kunnen de originele leersituatie moeilijk omzetten naar nieuwe situaties. Afwijken van de routine kan onprettig, verwarrend of stressvol zijn.
7. Hele sterke interesse en impulsen om mee te doen aan activiteiten van voorkeur en moeilijkheden om hiermee te stoppen.
8. Duidelijke sensorische voorkeuren en aversies.

4.2.3 Hersenen

Het is bekend dat een derde van de mensen met ASS een verhoogd serotoninegehalte in het bloed heeft. Men vermoedt daarom dat Autisme het gevolg is van een genetisch defect waardoor teveel serotonine⁷ wordt aangemaakt.

Van der Eycken et al., (2008) schrijft dat ASS voortkomt uit een vroege stoornis in de aanleg en ontwikkeling van de hersenen. Alhoewel er geen eenduidig onderzoek naar is gedaan lijkt het er op dat er bij kinderen met ASS het hersenvolume en de hoofdomvang in de eerste jaren groter is dan bij kinderen zonder ASS. Het lijkt er op dat die vergrote hersenomvang wordt veroorzaakt door te veel neuronale verbindingen en te veel neuronen. Bij mensen zonder ASS vindt er pruning⁸ plaats op het moment dat er teveel neuronale verbindingen ontstaan die niet gebruikt worden. Bij mensen met ASS lijkt er minder pruning plaats te vinden waardoor er te veel neuronale verbindingen blijven bestaan. Ook lijkt het er op dat mensen met ASS meer neuronen hebben dan mensen zonder ASS. Het kan zijn dat ze minder neuronen opruimen (apoptose) maar een tweede optie is dat ze vanaf de geboorte meer neuronen bezitten.

Een kerngedachte is dat voor het uitvoeren van complexe sociale, cognitieve en emotionele functies heel veel coördinatie en synchronisatie vereist tussen verschillende hersendelen. Door het overschot aan synaptische verbindingen bij mensen met ASS hebben ze hier problemen mee waardoor informatie in de hersenen slecht tot één geheel wordt gevormd.

Door deze verstoorde hersenfunctie heeft een jongere met ASS volgens Bruin, (2010) grote moeite met zowel Centrale Coherentie(CC), als Executieve Functies(EF) en 'Theory Of Mind'(TOM).

4.2.4 Centrale Coherentie (CC)

De CC gaat over delen niet kunnen beschouwen als één geheel. Door de verstoorde hersenfunctie heeft een jongere met ASS moeite om verbanden te leggen tussen het aangeleerde gedrag en de sociale informatie. Bijvoorbeeld: Iedereen heeft geleerd dat als de deurbel gaat, je de deur moet openen en dat er dan iemand achter de deur staat. Totdat er een situatie zich voordoet; een aantal kinderen drukken voor de grap op de bel en rennen daarna weg. Iemand zonder ASS die zal deze situatie direct kunnen interpreteren als een grap. Iemand met ASS heeft grote moeite met het interpreteren van deze situatie en begrijpt deze dus niet. Door de verstoorde hersenfunctie koppelen mensen met ASS de losse fragmenten niet tot één geheel en dus koppelen ze het aangeleerd gedrag (deur open doen) niet aan de sociale informatie (wegrennen).

Als mensen met ASS een bepaalde situatie nog niet geleerd hebben kan het voorkomen dat ze de informatie niet helemaal/niet als geheel kunnen verwerken en dus niet weten wat ze moeten doen. Ze reageren dan vaak op één aspect uit de gehele situatie.

4.2.5 Executieve Functies (EF)

Volgens Bruin, (2010) gaat de EF over het initiatief nemen, plannen en organiseren van activiteiten en taken en hierop reflecteren. De jongere moet de volgorde van de taken kunnen bepalen en deze ook kunnen uitvoeren. Dit is een complexe taak waarbij verschillende delen van de hersenen betrokken zijn en met elkaar moeten communiceren.

⁷ Neurotransmitter. Van serotonine is bekend dat het een rol speelt in het gedrag bij mensen met ASS. Daarnaast speelt het een rol bij de vroege ontwikkeling van de hersenen.

⁸ Van der Eycken, (2008)legt het begrip pruning uit: "wegsnijden" van synaptische verbindingen die niet gebruikt worden.

Een voorbeeld van het maken van een werkstuk: als een jongere op school een opdracht krijgt voor het maken van een werkstuk, met een afgesproken inleverdatum. Hij moet hier onder anderen dan de volgende dingen voor bedenken; wat moet ik doen en in welke volgorde, waar haal ik mijn informatie vandaan, wat kan ik doen als ik de informatie niet kan vinden (flexibiliteit), hoe stel ik mijn planning bij als er iets afwijkt, en ten slotte in welke volgorde onderneem ik al deze stappen.

4.2.6 Theory Of Mind (TOM)

Bruin, (2010) schrijft dat het bij de TOM gaat over het kunnen begrijpen van je eigen emoties en de emoties van anderen en ernaar kunnen handelen. Als iemand bijvoorbeeld een boze gezichtsuitdrukking heeft dan zie je dat deze uitdrukking afwijkt van de normale gezichtsuitdrukking. Een jongere met ASS heeft moeite om deze gezichtsuitdrukking (boos) te koppelen aan een gebeurtenis die eerder heeft plaatsgevonden en zijn eigen gedrag hierop aan te passen (even de persoon met rust laten).

Bij de TOM hoort ook dat je ervaart hoe je jezelf voelt, dit kunt aangeven en ernaar kunt handelen. Bijvoorbeeld: als een jongere zich verdrietig voelt, moet hij dat kunnen aangeven bij iemand en vervolgens bedenken hoe hij hiermee om kan gaan.

Voorbeeld van het lenen van een schaar uit een etui. Jongere 1 wil een schaar lenen van jongere 2. Hij pakt dus de etui van jongere 1. Vervolgens wordt jongere 2 boos omdat zijn etui zomaar wordt gepakt. Jongere 1 snapt niet waarom hij nu boos is, hij wilde alleen een schaar lenen. Hij vindt het moeilijk om te bedenken wat hij het beste kan doen in deze situatie (schaar teruggeven en “sorry” zeggen).

4.3 Principes en methodes waarmee gewerkt wordt op de Klimop

4.3.1 Competentiemodel

Het competentiemodel is een motiverende aanpak die uitgaat van de mogelijkheden van de jongeren in plaats van de beperking vanuit hun psychopathologie (stoornis). Volgens N.W. Slot, (2009) betekent het competentiemodel dat aandacht niet alleen naar problemen, maar ook naar positief gedrag uitgaat. Met andere woorden: de basis is niet welke beperkingen de jongeren ondervindt van zijn Autisme maar dat de jongere Autisme heeft (beperking) maar dat de jongere beloond wordt voor zijn goede gedrag (mogelijkheden). Onderzoek heeft hierbij aangetoond dat competentievergroting goede resultaten oplevert en de vaardigheden van de jongere vergroot. Het competentiemodel is niet specifiek bedoeld voor jongeren met ASS maar voor alle jongeren welke in behandeling zijn voor een psychische stoornis.

4.3.1.1 Fases competentiemodel

Volgens N.W. Slot, (2009) gaat het competentiemodel uit van drie fases in het aanleren van het gewenste gedrag, namelijk de startfase (wen fase), middenfase en het eind/vertrek fase. In de start fase leert de jongere de dagelijkse routine kennen, en hij leert reageren op feedback, kritiek en routineaanwijzingen. In de middelste fase leert de jongere nieuwe ontwikkelingstaken, vaardigheden om met eigen sterktes en zwaktes om te gaan, zijn sociaal netwerk vergroten, en hier wordt ingegaan op de persoonlijke leerdoelen. Het doel van de laatste fase is om de geleerde vaardigheden te generaliseren naar een thuis/school/werk-situatie. De jongere krijgt in deze fase meer verantwoordelijkheden en vrijheden. Ook wordt er gekeken welke vorm van vrijheden er eventueel nog nodig zijn. Volgens N.W. Slot, (2009) is het zinvol om aandacht te schenken aan de overgang naar een volgende fase om dit extra te bekrachtigen.

4.3.1.2 Feedbacksysteem

Volgens N.W. Slot, (2009) ligt bij het competentie model de nadruk op het aanleren en niet het afleren van gedrag. Vier leertheorieën (klassiek, operant, sociaal en zelfmanagementmodel) vormen de basis van het competentiemodel. Onderdeel van het competentiemodel is een feedbacksysteem waarbij goede prestaties worden beloond. Slechte prestaties leveren geen straf op maar worden genegeerd of de beloning wordt vertraagd.

4.3.1.3 Competentiemodel binnen de Klimop

Op de Klimop wordt het competentiemodel gebruikt. De bovengenoemde drie fases zijn het uitgangspunt op de Klimop daggroep. Ook de Klimop werkt met een feedbacksysteem als onderdeel van het competentiemodel. In de eerste fase van het competentiemodel heeft een jongere vooral dagbestedingsactiviteiten op zijn programma staan. De dagbestedingsactiviteiten zijn laagdrempelig, en er worden weinig tot geen eisen aan een jongere gesteld. In deze fase krijgt de jongere de tijd om de afdeling, sociotherapeuten en de andere jongeren te leren kennen. Op deze manier moet de Klimop een veilige omgeving worden voor de jongere.

Het doel van de eerste fase is om jongeren te laten wennen op de Klimop. Tijdens de eerste fase bestaat het feedbacksysteem uit het bekrachtigen van gewenst gedrag door het geven van een (uitgestelde) beloning door middel van een puntensysteem. Omdat de meeste jongeren op de Klimop een laag zelfbeeld en weinig zelfvertrouwen hebben bij de start van de behandeling, zorgen sociotherapeuten er altijd voor dat een jongere zijn beloning haalt aan het eind van de dag. Op de Klimop wordt hiervoor gewerkt met een puntenkaart waarbij sociotherapeuten complimenten noteren op een kaart als ze dingen goed doen. Om de jongeren de score te laten behalen en zo te laten wennen aan de Klimop, is de eerste fase van het feedbacksysteem heel laagdrempelig. Zo levert bijvoorbeeld het groeten van een sociotherapeut al één punt op. Op deze manier zorgen sociotherapeuten tijdens fase één er altijd voor dat de jongeren aan het eind van de dag acht punten hebben behaald. Deze acht punten worden omgezet in een beloning. Deze beloningen mogen de jongeren inzetten voor een activiteit naar keuze of een eetbeloning (ei of tosti bij de lunch).

Als een jongere meer dan acht punten heeft dan krijgt hij een vooruitgangspunt. Bij het behalen van 10 vooruitgangspunten zijn de jongeren voldoende gewend op de Klimop. Hiermee wordt fase een afgesloten en begint fase twee. Dit valt meestal samen met de eerste evaluatiebespreking (EB). De overgang van de eerste naar de tweede fase wordt met de jongere besproken.

Het doel van de tweede fase is het werken aan persoonlijke leerdoelen en het vergroten van de sociale vaardigheden. Op de Klimop komt steeds meer nadruk op andere onderdelen dan dagbestedingsactiviteiten. Deze andere onderdelen zijn: intern gericht programma (Muziektherapie, Beeldende therapie, Psychomotorische therapie), extern gericht programma (bijvoorbeeld: klas, administratie, detailhandel, catering) en algemene vormingsactiviteiten (zoals bijvoorbeeld: boodschappentraining, sociale vaardigheidstraining, training voor dwangbeheersing). Voor de intern- en externe activiteiten biedt de Klimop met name ondersteuning. De algemene vormingsactiviteiten worden geheel verzorgd door de Klimop.

Het feedbacksysteem ziet er bij de tweede fase anders uit dan tijdens de eerste fase. De sociotherapeuten vertalen leerdoelen naar specifieke praktische vaardigheden, door de Klimop “werkpunten” genaamd. Deze werkpunten worden vertaald naar één of meerdere oefeningen. Bijvoorbeeld: het leerdoel is onderwijsrehabilitatie. Een praktische vaardigheid (werkpunt) dat hiervoor nodig is, is op tijd komen in de klas. Dit werkpunt wordt vervolgens, naar behoefte van de jongere, opgesplitst in één of meerdere oefeningen. Indien een

oefening goed wordt gedaan, verdient de jongere een beloningskaartje. Indien de jongere de oefening niet goed uitvoert wordt het krijgen van een beloningskaartje uitgesteld.

Naast het hebben van een specifiek werkpunt bestaat er ook een algemeen werkpunt. Dit zijn algemene gedragingen (bijvoorbeeld: iedereen bij eigen naam aanspreken, respectvol omgaan met anderen) die aan het eind van de dag worden besproken volgens een gestructureerde tabel. Er kan een maximum van 16 punten per dag worden behaald. Als er een weekgemiddelde van 14 punten of hoger is, verdient de jongere een beloningskaartje.

Voor sommige jongeren is het algemeen werkpunt niet van toepassing omdat ze geen moeite hebben met de algemene gedragingen zoals deze staan beschreven. Deze jongeren hebben een alternatief algemeen werkpunt. Hun doelen staan geformuleerd op een formulier en aan de hand daarvan schrijven ze iets op (per dag) waarmee ze tevreden of blij waren, de sociotherapeut schrijft ook één opmerking op, gekoppeld aan het doel. Als de jongere aan het eind van de week een ingevuld formulier heeft, krijgt deze ook een beloningskaartje, hetzelfde als bij het algemeen werkpunt. De beloningskaartjes kunnen worden ingezet voor beloningen (zoals: eetbeloningen of een extra halfuur achter de PC).

De bedoeling van fase twee is dat er steeds meer tijd besteed wordt aan algemene vormingsactiviteiten ter ondersteuning van de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie. Dit gebeurt echter niet op de Klimop, hier bestaat het programma voornamelijk uit vrijetijdsbesteding.

Fase twee loopt op de Klimop daggroep naadloos over in fase drie. Dit wordt ook niet expliciet besproken met de jongere, dit is anders dan N.W. Slot, (2009) beschrijft in zijn boek. De mentor bepaalt wanneer een jongere naar fase drie gaat. In fase drie zou gegeneraliseerd moeten worden naar thuis/school/werk. Dit gebeurt op de Klimop daggroep door veel te overleggen met ouders en aan de hand daarvan plannen op te stellen. Een voorbeeld hiervan zou kunnen zijn het doen van boodschappen. Op de Klimop heeft een jongere geleerd boodschappen te doen. Samen met ouders wordt er dan gekeken hoe een jongere dit thuis ook zou kunnen doen.

Aangezien er in fase twee te weinig ruimte is voor algemene vormingsactiviteiten gebeurt het in fase drie weinig dat in overleg met de ouders, de algemene vormingsactiviteiten gegeneraliseerd worden. Ook krijgt de jongere op de Klimop in de derde fase meer verantwoordelijkheden en vrijheden. En ten slotte wordt in de derde fase gekeken welke vorm van nazorg er nodig is. Het feedbacksysteem werkt in de derde fase hetzelfde als in de tweede fase.

4.3.2 "Geef me de vijf"

"Geef me de vijf" is een principe dat ontworpen is voor kinderen en jongeren met ASS. Het principe is ontworpen door Colette de Bruin. Het principe geeft duidelijkheid en voorspelbaarheid voor kinderen en jongeren met ASS bij het uitvoeren van activiteiten. De voorspelbaarheid en duidelijkheid wordt gecreëerd doordat gewerkt wordt met vijfhoofdlijnen: "wat", "wie", "waar", "hoe" en "wanneer" Bruin, (2010). Deze items moeten bij iedere opdracht duidelijk zijn en zorgen voor de benodigde structuur.

4.3.2.1 "Geef me de vijf" binnen de Klimop

Op de Klimop wordt "Geef me de vijf" principe gedeeltelijk toegepast. Dit gebeurt door middel van het gebruik van een visueel dagprogramma voor elke jongere waarop de onderdelen van het taakgericht programma staan vermeld. Dit programma is op de volgende manier ingericht volgens het "Geef me de vijf" principe.

- Wie: Elk dagprogramma is op persoonsniveau gemaakt voor de jongere. De naam van de jongere staat bovenaan het schema.
- Wat: Het programma bevat onderdelen waaruit duidelijk blijkt wat de jongere gaat doen.
- Waar: Dit onderdeel is niet aanwezig op het dagprogramma.
- Wanneer: Het schema is duidelijk ingericht aan de hand van start- en eindtijden.
- Hoe: Dit onderdeel is niet aanwezig op het dagprogramma.

Het is in de praktijk zichtbaar dat het ontbreken van het “Waar” en “Hoe” soms onduidelijkheid oplevert bij de jongeren. Zo is zichtbaar dat de jongeren altijd kiezen voor dezelfde ruimte om een activiteit uit te voeren. Ook is een vaak gehoorde reactie van jongere op een activiteit: “Ik heb er geen zin in”. Sociotherapeuten denken soms dat deze reactie veroorzaakt wordt doordat jongeren niet goed weten hoe ze een activiteit moeten doen en daardoor blokkeren. De reactie van jongeren is mogelijk een reden om een programmaonderdeel te veranderen.

4.3.3 TEACCH

TEACCH staat voor Treatment and Education of Autistic and related Communication Handicapped Children. Het gaat uit van de volgende visie:

- “1. Het structureren van de ruimte aan de hand van duidelijke aanwijzingen over welke activiteit waar plaatsvindt*
- 2. Het structureren van de tijd door middel van pictogrammen die laten zien welke activiteiten wanneer plaatsvinden*
- 3. Het structureren van taken, door het stap voor stap aanbieden van steeds complexere taken. TEACCH kan zowel thuis als in schoolse omgevingen worden aangeboden”(Rooijen & Rietveld, 2013)”.*

Volgens Mesibov & Shea, (2010) is TEACCH eigenlijk een vorm van “gestructureerd leren” en gaat uit van vier essentiële principes:

- Structureren van de omgeving. TEACCH kent vier types structuren:
 1. Fysieke structuren, bijvoorbeeld: Vaste indeling van ruimtes.
 2. Structuur van organisatie en communicatie, bijvoorbeeld: het werken met dagprogramma's.
 3. Organisatie van de individuele taken, bijvoorbeeld: wat moet je doen, hoe lang ben je bezig, hoe zie je dat je vooruit gaat, hoe zie je dat je klaar bent, wat ga je daarna doen.
 4. Link maken tussen individuele taken en de volgorde van activiteiten om de effectiviteit van de besteedde tijd te vergroten.
- Gebruik maken van de krachten en interesses van het individu in visuele vaardigheden en visuele details om zwakkere vaardigheden te vervangen. Van mensen met ASS is bekend dat ze een sterke voorkeur hebben voor visuele informatie. Op het gebied van visuele vaardigheden liggen ze vaak voor op leeftijdsgenoten. Het gebruik van visuele informatie kan dan ook een zeer effectief middel zijn bij het aanbrengen van structuur, instructies en het duidelijk stellen van verwachtingen.
- Gebruik maken van de individuele interesse om te leren. Mensen met ASS hebben vaak hele intense en atypische interesses. Deze interesses kunnen zeer effectief ingezet worden om te leren. Voorbeeld: Als iemand heel erg geïnteresseerd is in vliegtuigen, dan ligt het voor de hand om deze interesse te gebruiken om te leren dus bijvoorbeeld een werkstuk te maken over vliegtuigen.
- Ondersteuning van zelf-geïnitieerd gebruik van betekenisvolle communicatie.

Bij het TEACCH model gaat het vooral om het bieden van structuur en het gebruik maken van motivatie en kwaliteiten en vanuit deze motivatie en kwaliteiten te leren.

Volgens Mesibov & Shea, (2010) is TEACCH een effectieve manier om het taakgericht gedrag en de zelfstandigheid te bevorderen.

4.3.3.1 TEACCH binnen de Klimop

Volgens de sociotherapeuten die betrokken waren bij de implementatie van het taakgericht programma op de Klimop daggroep in 2008 was TEACCH (naast “Geef me de vijf” en het competentiemodel) één van de grote pijlers van het taakgericht programma.

Hoewel TEACCH een bewezen effectieve methode is, wordt het op de Klimop minimaal ingezet. Het aanbrengen van structuur wordt gedeeltelijk toegepast. Zo is er bij de Klimop sprake van een vaste opstelling van meubilair en een vaste indeling van ruimtes. En ook worden de prikkels gereduceerd (bijvoorbeeld weinig verschillende kleuren in de ruimte). Er wordt gebruik gemaakt van dagprogramma's, maar de individuele taken (wat moet je doen, hoe lang ben je bezig, hoe zie je dat je vooruit gaat, hoe zie je dat je klaar bent, wat ga je daarna doen) zijn niet tot nauwelijks georganiseerd.

Op de Klimop wordt geen gebruik gemaakt van pictogrammen. Dit is een bewuste keus, omdat de jongeren hiervoor een te hoog niveau (IQ van >80) hebben. Waar visuele informatie wel effectief gebruikt zou kunnen worden is bij het inrichten van de taakgericht programma kast. Zo zouden activiteiten geclusterd kunnen worden met het materiaal wat aanwezig is in de kast, bijvoorbeeld door middel van cijfers, kleuren, symbolen (bijvoorbeeld creatieve activiteiten zitten in doos 1). Dit zou de zelfstandigheid bevorderen doordat ze binnen een categorie zelf een activiteit kunnen kiezen.

Op de Klimop wordt geen gebruik gemaakt van de speciale atypische interesses die mensen met ASS vaak hebben. Er is geen reden bekend waarom dit niet gebruikt wordt. Wel worden kwaliteiten van jongeren gebruikt om nieuwe vaardigheden te leren. Jongeren en ouders vullen bij de start van de behandeling een competentielijst in, waarna de sociotherapeut de lijst analyseert. Als een jongere een werkpunt (zie hoofdstuk competentiemodel) krijgt worden de sterke punten van de jongere besproken en gebruikt bij het aanleren van een nieuwe vaardigheden.

Mijns inziens zou TEACCH meer gebruikt kunnen worden op de Klimop waardoor het taakgericht programma geoptimaliseerd kan worden. Jongeren kunnen zelfstandiger hun dag doorlopen als TEACCH meer ingezet zou worden op de Klimop en zouden vanuit hun eigen interesses meer en efficiënter kunnen leren om zo de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie te ondersteunen.

4.3.3 Overige begeleidingsaanpakken

Autibril

Volgens de Bruin et al., (2006) hebben jongeren het nodig dat andere mensen hen door een autibril bekijken. Hiermee wordt bedoeld dat de jongere een gefragmenteerde waarneming beleeft en dat je hem of haar beter kunt begeleiden als je hier steeds bewust van bent.

Sociale situaties

Ook werkt het volgens de Bruin et al., (2006) om bepaalde sociale situaties standaard aan te leren. Sociale basisregels worden deze genoemd. Voorbeelden hiervan zijn: groeten als je binnenkomt, vertellen als je naar een activiteit buiten de unit gaat, luisteren naar een groepsgenoot als hij/zij iets vertelt. De begeleiders moeten de jongeren hierbij veel feedback geven waardoor de sociale vaardigheid wordt getraind.

Verwachtingen

Ook is het volgens de Bruin et al., (2006) belangrijk om duidelijk te zijn in wat je verwacht van een jongere. Hij of zij weet dan waar hij aan toe is, waardoor er minder kans is op een fout in de informatieverwerking. De sociotherapeut moet duidelijk zijn in de communicatie, korte zinnen gebruiken en uitspreken wat er van de jongere verwacht wordt.

Neutrale houding

Volgens de Theory of Mind hebben jongeren met ASS moeite met het begrijpen van emoties en hier het gedrag op aan te passen. Het is dus belangrijk dat een sociotherapeut een zo neutraal mogelijke houding aanneemt. Hierdoor voorkomt de sociotherapeut verwarring bij de jongere. Bijvoorbeeld: een jongere pakt vijf snoepjes zonder het te vragen (ongewenst gedrag). De sociotherapeut moet nu niet boos worden omdat de emotie (boos) niet begrepen wordt door de jongere. Het juiste gedrag van de sociotherapeut is zonder emotie zeggen dat het gedrag niet gewenst wordt en vervolgens duidelijk aangeven wat dan wel verwacht wordt: "Ik zie dat jij vijf snoepjes hebt gepakt zonder het te vragen, dat is niet volgens de afspraken op de Klimop. Ik verwacht van jou dat je de volgende keer eerst vraagt of je een snoepje mag."

Jongeren vragen leren stellen

Ook is het belangrijk om de jongere te leren hoe hij/zij hulp kan vragen zodat hij/zij weet hoe dat moet als iets onduidelijk is.

5. Methodologie

5.1 Inleiding

Dit onderzoek is een kwalitatief onderzoek. Vanuit een vermoeden van de sociotherapeuten is een vraagstelling gedefinieerd. Daarna is een literatuuronderzoek uitgevoerd om een objectief beeld te vormen. Vervolgens zijn tijdens het praktijkonderzoek diverse professionals ondervraagd en hebben jongeren een vragenlijst ingevuld. Deze informatie is gebruikt de bevindingen uit het literatuuronderzoek te verifiëren. Tot slot is een Benchmark uitgevoerd. De resultaten van de Benchmark zijn gebruikt om verdere verbeteringen in kaart te brengen.

5.2 Verantwoording onderzoek en onderzoeksgroep

Het onderzoek bestaat uit drie delen te weten het literatuuronderzoek, het praktijkonderzoek en een Benchmark.

Voor het literatuuronderzoek is gekozen voor literatuur over methodes en principes die geheel of gedeeltelijk op de Klimop gebruikt worden. Daarnaast zijn twee van de drie methodes (Competentiemodel en TEACCH) wetenschappelijk onderbouwde methodes. “Geef me de vijf” is dit niet maar dit principe is geschreven door een ervaringsdeskundige op het gebied van ASS en het principe is al geruime tijd in gebruik op de Klimop en heeft zo zijn relevantie bewezen. Als deelvraag voor het literatuuronderzoek is gekozen: Welke begeleidingsaanpak hebben jongeren met een Autisme Spectrum Stoornis volgens de literatuur nodig om te werken aan taakgericht programma? Het antwoord op de deelvraag geeft inzicht in de verschillen tussen de theorie en de praktijk (de Klimop daggroep). Dit literatuuronderzoek is gebruikt om een objectief beeld te krijgen van de vermoedens van de sociotherapeuten, die het uitgangspunt vormden van het onderzoek.

Voor het praktijkonderzoek zijn alle 5 sociotherapeuten en de enige educatief therapeut die werkzaam is voor de Klimop geïnterviewd. Ook is er een vragenlijst ingevuld door alle 7 jongeren die opgenomen zijn op de Klimop daggroep. Er is gekozen voor sociotherapeuten, omdat zij de primair uitvoerenden zijn van het taakgericht programma. Zij kunnen het best inzicht geven over de manier waarop het taakgericht programma momenteel wordt uitgevoerd op de Klimop daggroep. Daarnaast was de verwachting dat de sociotherapeuten het best zicht hebben op mogelijke verbeteringen en door de sociotherapeuten te betrekken in het proces kan het draagvlak vergroot worden voor eventuele verbeteringen. Er is gekozen om de educatief therapeut van de Klimop te interviewen omdat de verwachting was dat zij zicht heeft op de vaardigheden die de jongeren van de Klimop daggroep missen om hun schoolgang te kunnen herstellen. Dit geeft extra inzicht in mogelijke verbeteringen in het taakgericht programma. Er is gekozen om jongeren een vragenlijst in te laten vullen omdat zij aan het begin van hun behandeling ook een behandelingsovereenkomst hebben getekend en dus ook iets te zeggen hebben over hun behandeling, al is dit weliswaar een klein aandeel. Ook is het zo dat de jongeren de behandeling moeten ondergaan en dit ook naar hun idee leerzaam moet zijn. De afgenomen interviews en vragenlijsten zijn gebruikt om de bevindingen van het literatuuronderzoek te verifiëren.

Als Benchmark is gekozen voor het Dr. Leo Kannercollege en de Dr. Leo Kannerschool. Hier is voor gekozen omdat dit de laatste stap is in de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie. Het is vaak een vervolgplaats na de Klimop. Vaak gaan jongeren van de Klimop naar het Dr. Leo Kannercollege of de Dr. Leo Kannerschool. Het is een logische en veel voorkomende vervolgstap na de Klimop dagbehandeling. Na het doorlopen van het taakgericht programma zouden jongeren naadloos over moeten kunnen stappen naar één van deze twee scholen. Door inzicht te krijgen over de manier van taakgericht werken op deze twee scholen zou inzicht verkregen moeten worden op de manier waarop de Klimop daggroep het taakgericht programma in zou moeten richten om de overgang zo soepel mogelijk te laten verlopen. Er is gekozen om een interview te houden met één orthopedagoog van de Kannerschool en één

orthopedagoog van het Kannercollege. Er is gekozen voor orthopedagogen omdat deze een volledig beeld hebben van alle klassen en de methodieken die op school worden gebruikt omtrent het taakgericht programma.

5.3 Dataverzamelmethode

De dataverzamelmethode is per deelvraag verschillend. Per deelvraag wordt toegelicht wat voor soort deelvraag het is en hoe de data hiervoor verzameld is.

1. Welke begeleidingsaanpak hebben jongeren met een Autisme Spectrum Stoornis volgens de literatuur nodig om te werken aan taakgericht programma?

Dit is een theoretische deelvraag en deze is beantwoord vanuit de literatuur. Er is gezocht naar boeken, artikelen en internetbronnen waarin onderzoeken naar de effectiviteit van principes en methodes die ook op de Klimop daggroep worden gebruikt. Ook is gezocht naar relevante literatuur over het ontstaan van ASS (neurochemie, neuroanatomie en neurofysionomie), de problemen die jongeren met ASS tegen komen (TOM, EF, CC) en het model wat gebruikt wordt bij het diagnosticeren van deze stoornis (DSM- IV -R en DSM V). Daarnaast is er literatuur bestudeerd over het Competentiemodel, "Geef me de vijf" en TEACCH. Deze methoden/principes waren de basis van het taakgericht programma op de Klimop daggroep bij de implementatie in 2008 (Curium-LUMC, 2007).

2. Op welke manier moet volgens sociotherapeuten, de educatief therapeut en jongeren het taakgericht programma eruit zien op de Klimop daggroep?

Dit is een praktische deelvraag en hiervoor zijn interviews afgenomen met alle sociotherapeuten van de Klimop en de educatief therapeut die verbonden is aan de Klimop. Er wordt gekozen voor een half gestructureerd interview, naar aanleiding van de theorie die Migchelbrink, (2007) hierover schrijft. Door deze manier van interviewen kunnen sociotherapeuten nog iets toevoegen aan de vragen die worden gesteld. Dit zou uiteindelijk nauwkeurigere antwoorden op moeten leveren.

Aanvankelijk was het de bedoeling dat de jongeren ook geïnterviewd zouden worden. In overleg met een sociotherapeut is besloten om de jongeren niet te interviewen. Dit zou volgens haar erg veel stress opleveren en daarom niet het gewenste resultaat opleveren. Daarnaast hebben jongeren met ASS een langzamer verwerkingsproces en dit zou onrust kunnen veroorzaken voor zowel de interviewer als de jongeren, hetgeen de betrouwbaarheid van de antwoorden niet ten goede zou komen. Uiteindelijk is besloten om de jongeren een vragenlijst in te laten vullen. Deze vragenlijst is opgesteld en vervolgens besproken met een sociotherapeut.

3. Op welke manier werkt het dr. Leo Kannercollege en de dr. Leo Kannerschool omtrent taakgerichtheid?

Dit is een praktische deelvraag waarbij gebruik is gemaakt van Benchmarking. Er is net zoals bij het praktijkonderzoek gekozen voor een half gestructureerd interview. Volgens Verhoeven, (2011) zijn wel vooropgestelde vragen geformuleerd maar er is er ook ruimte om onderwerpen toe te voegen. Op deze manier heb ik dan ook het interview met de orthopedagogen vormgegeven. De orthopedagogen hadden de mogelijkheid om extra informatie toe te voegen op de vragen die gesteld werden.

5.4 Betrouwbaarheid

Literatuuronderzoek

Het onderzoek is ontstaan vanuit de stage die ik gelopen heb op de Klimop daggroep. Een veel gehoorde opmerking was dat het taakgericht programma geoptimaliseerd kon worden. Om de betrouwbaarheid te vergroten is geprobeerd om eerst de vraag vanuit de sociotherapeuten objectief te benaderen. Dit is gedaan door het visiedocument te bestuderen. Vervolgens is er gezocht naar wetenschappelijke literatuur over het ontstaan

van ASS, de problemen die jongeren met ASS ervaren en effectieve begeleidingsmethoden (die momenteel ook gedeeltelijk op de Klimop gebruikt worden) voor jongeren met ASS. Dit zijn: het Competentiemodel, "Geef me de vijf" en TEACCH. Op basis van de bestudeerde literatuur is er zo objectief mogelijk beschreven hoe dit zich momenteel verhoudt tot de actuele begeleidingsaanpak met betrekking tot het taakgericht programma op de Klimop daggroep.

Praktijkonderzoek

De bevindingen die ik heb gedaan door de theorie te vergelijken met de actualiteit op de Klimop daggroep zijn geverifieerd door middel van interviews met sociotherapeuten, de educatief therapeut en een ingevulde vragenlijst van alle jongeren die momenteel in behandeling zijn op de Klimop daggroep.

De ervaringstijd van de sociotherapeuten op de Klimop is 1,5 tot 9 jaar. Ze hebben voldoende kennis van het huidige functioneren van het Taakgericht programma. Daarnaast zijn alle sociotherapeuten van de Klimop geïnterviewd. Alle sociotherapeuten zijn opgeleid tot professioneel sociotherapeut. De ervaringstijd van de educatief therapeut is 5 jaar. Zij heeft voldoende zicht op de vaardigheden die jongeren missen voor school- en arbeidsrehabilitatie en die ze binnen hun opname op de Klimop daggroep moeten ontwikkelen.

Wat het onderzoek beïnvloed zou kunnen hebben is dat twee interviews zijn gehouden op een kantoor, terwijl er jongeren aanwezig waren in de woonkamer, waardoor het leek of de sociotherapeuten niet 100% de aandacht hadden voor het interview. Ze moesten hun aandacht ook voor een klein gedeelte houden op de groep. Bij het analyseren van de antwoorden zijn geen opvallendheden gevonden bij beide interviews. Het is dus niet de verwachting dat dit de betrouwbaarheid heeft beïnvloed.

Tijdens het invullen van de vragenlijsten door de jongeren bleken de jongeren vrij veel last te hebben van onduidelijkheden. De uiteindelijke ingevulde vragenlijsten bleken slechts beperkt bruikbaar te zijn voor het onderzoek. Gezien het feit dat de vragenlijst behoorlijk veel stress opleverde is er voor gekozen om dit gedeelte van het onderzoek niet opnieuw te doen.

Bij het analyseren van de interviews kwam ik tot de conclusie dat er nog één belangrijke vraag miste om het onderzoek compleet te maken. Deze vraag is gesteld via de email. Eén sociotherapeut is met verlof, dus de vraag is gesteld aan vier sociotherapeuten. Allemaal hebben ze de vraag per email beantwoord. Doordat de vraag is gesteld via de email was er geen ruimte om te vragen naar verduidelijking of uitleg. Het feit dat ik per mail heldere antwoorden heb ontvangen en dat deze in lijn zijn met elkaar en met de verwachting, maakt het betrouwbaar.

Benchmarking

Omdat de Leo Kannerschool of het Leo Kannercollege een veel voorkomende vervolgstap is na de Klimop, is er gekozen om een Benchmark te doen bij deze beide scholen. De Leo Kannerschool of het Leo Kannercollege zien veelal de resultaten van de behandeling op de Klimop.

Zowel van de Leo Kannerschool als van het Leo Kannercollege zijn orthopedagogen geïnterviewd. Het beeld dat zij schetsen is betrouwbaar, omdat zij een helikopterview hebben over wat er in alle klassen gebeurt.

Het interview vond plaats in een kantoor/gespreksruimte. Ze hadden hier geen last van andere prikkels, zoals bijvoorbeeld leerlingen die luidruchtig zouden kunnen zijn.

Bij de Leo Kannerschool was een interview gepland met één orthopedagoog. Bij de afspraak bleek dat er twee orthopedagogen tegelijkertijd deel hebben genomen aan het interview. Ze dachten dat ze samen meer zouden weten over het onderwerp. De verwachting is dat het onderzoek hier niet negatief door beïnvloed is. Het zou zelfs betrouwbaarder kunnen zijn doordat er meer informatie verkregen is in het interview, omdat ze elkaar aanvulden.

5.5 Validiteit

Praktijkonderzoek

Er is geen selectie gemaakt voor de ondervraagde sociotherapeuten. Alle sociotherapeuten zijn geïnterviewd. Dat maakt het onderzoek geldig omdat alle uitkomsten van de interviews meegenomen zijn in het onderzoek en de uitkomsten een afspiegeling vormen van het beeld van alle sociotherapeuten van de Klimop.

Tijdens het interview met de sociotherapeuten zijn dezelfde vragen gesteld. Na het eerste interview is deze geanalyseerd door de interviewer om te kijken of de informatie genoeg bruikbaar is voor het onderzoek. Dit bleek het geval. De vragen zijn dan ook niet aangepast. Vervolgens is de rest van de sociotherapeuten geïnterviewd.

Verondersteld wordt dat er in lichte mate sprake is van een testeffect. Alle sociotherapeuten en de educatief therapeut vonden het prima dat het interview werd opgenomen, maar bij de sociotherapeuten leek het er op dat ze in het begin van het interview wat onwennig waren. Ik merkte dit doordat de sociotherapeuten steeds naar de opnameapparatuur keken in het eerste deel van het gesprek. Tijdens de inleiding van het interview is duidelijk verteld wat er met de geluidsopname gaat gebeuren. Om deze reden zou het onderzoek minder valide kunnen zijn, desalniettemin zijn de antwoorden vergeleken met de veronderstelling die er was na het doen van het literatuuronderzoek. De geïnterviewden spreken elkaar ook niet tegen. Gezien het feit dat er geen grote afwijkingen waren zijn de interviews als valide te beschouwen.

Benchmarking

Ook bij de orthopedagogen was er sprake van opnameapparatuur. Zij stemde hier allemaal mee in. Zij leken niet te hoeven “wennen” aan de opnameapparatuur. Het leek er op dat zij vrijuit spraken. Hier was dus geen sprake van een testeffect.

5.6 Conclusie

Betrouwbaarheid

Het onderzoek is ontstaan vanuit meningen van sociotherapeuten over het taakgericht programma op de Klimop daggroep. Zij vonden dat dit verbetering nodig had. Daarna is het onderzoek gestart en is op basis van de literatuur een zo objectief mogelijk beeld geschetst van het huidige functioneren van het taakgericht programma op de Klimop versus de theorie die hierover bekend is. De bevindingen die hieruit kwamen zijn geverifieerd door middel van interviews met professionals. De jongeren hadden tijdens het invullen van de vragenlijsten last van onduidelijkheden. De uiteindelijk ingevulde vragenlijsten waren slechts beperkt bruikbaar. Voor de benchmark zijn professionele orthopedagogen geïnterviewd. Zij hadden een helicopterview over de manier waarop er in alle klassen gewerkt wordt.

Op basis van deze informatie kan geconcludeerd worden dat het onderzoek betrouwbaar is.

Validiteit

Er is geen selectie gemaakt voor het interviewen van de sociotherapeuten. Alle sociotherapeuten van de Klimop zijn geïnterviewd. De uitkomsten van de interviews vormen een afspiegeling van het beeld van alle sociotherapeuten. Tijdens het interview hebben alle sociotherapeuten antwoord gegeven op dezelfde vragen. Verondersteld wordt dat er bij de interviews van de sociotherapeuten lichte mate was van het testeffect, desalniettemin kwamen de antwoorden overeen met de veronderstelling die er was na het uitvoeren van het literatuuronderzoek. Bij de benchmark leek er geen sprake van een testeffect. Op basis van deze informatie kan geconcludeerd worden dat het onderzoek valide is.

6. Analyse

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksresultaten weergegeven. Allereerst van het literatuuronderzoek, vervolgens van het praktijkonderzoek en als laatste van de Benchmarking. Aan het eind van ieder onderzoek wordt in de conclusie antwoord gegeven op de desbetreffende deelvraag.

6.2 Resultaten analyse literatuuronderzoek

6.2.1 Inleiding

Als deelvraag voor het literatuuronderzoek is gekozen: Welke begeleidingsaanpak hebben jongeren met een Autisme Spectrum Stoornis volgens de literatuur nodig binnen het werken aan taakgericht programma?

Vanuit deze deelvraag is eerst een korte toelichting gegeven op wat ASS is en welke problemen jongeren met ASS ervaren. Vanuit de theorie zijn diverse begeleidingsaanpakken bekend die gebaseerd zijn op het taakgericht werken. Degenen die geheel of gedeeltelijk op de Klimop worden gebruikt (competentiemodel, “geef me de vijf” en TEACCH) zijn hierbij onderzocht. In het theoretisch kader is er gekeken naar de mate waarin de principes worden gebruikt op de Klimop daggroep.

6.3 Conclusie literatuuronderzoek

Autisme Spectrum Stoornis

ASS is vermoedelijk een genetisch defect. Mensen met ASS vertonen een afwijkende hersenstructuur. Het lijkt er op dat mensen met ASS meer synaptische verbindingen en neuronen in de hersenen hebben, waardoor ze moeite ondervinden met het uitvoeren van complexe sociale, cognitieve en emotionele functies zoals Centrale coherentie, Executieve functies en Theory of mind. Deze functies vereisen namelijk heel veel coördinatie en synchronisatie tussen verschillende hersendelen. Op het moment dat er te veel informatie (prikkel) aanwezig is kunnen mensen met ASS blokkeren en zij ervaren dit als bijzonder stressvol.

Om de informatieverwerking zo efficiënt mogelijk te laten verlopen is het belangrijk het aantal prikkels te reduceren. Zaken die hier positief aan bij kunnen dragen zijn het minimaliseren van prikkels vanuit de omgeving, dit kan door het aanbrengen van duidelijke structuren in bijvoorbeeld de inrichting van de omgeving en het werken met duidelijke dagprogramma's. Ook kan het helpen om gebruik te maken van de visuele informatie waar mensen met ASS sterke voorkeur voor hebben. Tot slot hebben mensen met ASS vaak zeer intense en atypische interesses. Deze kunnen efficiënt gebruikt worden om het leerproces bij mensen met ASS te bevorderen.

Taakgericht programma

Het taakgericht programma biedt een gestructureerde en stapsgewijze methode voor jongeren met ASS om vaardigheden te leren passend bij interesse, kwaliteiten en motivatie. Het programma is in 2008 geïmplementeerd op de Klimop. Het competentiemodel, “Geef me de vijf” en TEACCH waren destijds de basis bouwstenen van het taakgericht programma. In het literatuuronderzoek is onderzocht in welke mate deze methodes/principes effectief worden ingezet.

Competentiemodel

Het competentiemodel dient om de maatschappelijke rehabilitatie te ondersteunen, middels taakgerichte opdrachten. Het model gaat uit van een geleidelijke opbouw van vrijheden en

verantwoordelijkheden en bestaat uit drie fases. De eerste fase is bedoeld om te wennen, de tweede fase is bedoeld om te werken aan leerdoelen om de arbeids- en onderwijsrehabilitatie realiseren en in de laatste fase worden de geleerde vaardigheden van fase twee gegeneraliseerd naar thuis/school/werk. Volgens het competentiemodel moeten in de tweede en derde fase de algemene vormingsactiviteiten uitgebreid worden. Op de Klimop blijft in de tweede fase het aantal algemene vormingsactiviteiten minimaal. Daarnaast stelt het competentiemodel dat het zinvol is om aandacht te besteden bij iedere overgang naar een volgende fase. Bij de Klimop gebeurt dit wel tussen fase een en twee, maar niet tussen fase twee en drie.

“Geef me de vijf”

Geef me de vijf is een principe waarbij taken worden gestructureerd door middel van het helder maken van de informatie “wie”, “wat”, “waar”, “wanneer” en “hoe”. Door deze vragen helder te maken voordat een jongere aan een taak begint, wordt het aantal prikkels verminderd en daardoor de kans op blokkades verkleind. Op de Klimop ontbreekt de informatie “waar” en “hoe” voordat een jongere aan een taak begint. Voor de jongere levert dit in de praktijk onduidelijkheid en kans op blokkeren op.

TEACCH

TEACCH gaat nog een stap verder dan “Geef me de vijf”. TEACCH richt zich niet alleen op structuur maar ook op de interesses van de jongere als sterke stimulus om te leren. Ook de mate van structuur gaat bij TEACCH verder dan bij “Geef me de vijf”. Zo stelt TEACCH dat niet alleen de taken georganiseerd moeten worden maar dat ook de omgeving gestructureerd moet zijn om het aantal prikkels te verminderen.

Op de Klimop wordt TEACCH zeer minimaal ingezet. Het structureren van de ruimtes wordt wel ingezet. Ook de dagprogramma's zijn gestructureerd maar niet volgens alle principes van TEACCH. De individuele taken zijn echter niet tot nauwelijks georganiseerd. Ook het categoriseren van activiteiten en materiaal wordt nauwelijks gedaan. Het gebruik maken van atypische interesses wordt niet toegepast binnen de Klimop.

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat zowel het competentiemodel, “Geef me de vijf” en TEACCH niet optimaal benut worden om het taakgericht programma op de Klimop daggroep te ondersteunen.

6.4 Analyse vanuit praktijkonderzoek

6.4.1 Inleiding

Voor praktijkonderzoek is voor de volgende deelvraag gekozen: Op welke manier moet volgens sociotherapeuten, de educatief therapeut en jongeren het taakgericht programma eruit zien op de Klimop daggroep?

Nadat het literatuuronderzoek is afgerond is het praktijkonderzoek uitgevoerd. Het praktijkonderzoek is vooral gebruikt om de bevindingen van het literatuuronderzoek te verifiëren.

Bij elk interview is een samenvatting gemaakt van het gegeven antwoord. Vervolgens is de samenvatting in één woord samengevat (labelen). Dit is gedaan om een goed overzicht te creëren en vervolgens een analyse te kunnen maken.

Allereerst leest u de conclusie uit de interviews met de sociotherapeuten. Vervolgens leest u de conclusie van het interview met de educatief therapeut en als laatste een conclusie van de ingevulde vragenlijsten door de jongeren. Daarna leest u een antwoord op de deelvraag.

6.4.2 Sociotherapeuten

Tijdens het analyseren van de interviews die afgenomen zijn bij de sociotherapeuten is naar voren gekomen dat niet alle sociotherapeuten even goed op de hoogte zijn van de definitie taakgericht programma. Eén van de sociotherapeuten vroeg zelfs aan de interviewer wat het taakgericht programma inhoudt. En een andere sociotherapeut omschreef het taakgericht programma als “ondersteuning als de jongeren ergens heen moeten buiten de unit”. Wel herkennen alle sociotherapeuten één heel duidelijk element uit het taakgericht programma binnen de dagelijkse situatie op de Klimop, namelijk structuur. De definitie taakgericht programma is voor de sociotherapeuten dus niet duidelijk, maar gedurende het interview noemen ze wel elementen uit het taakgericht programma welke verbeterd kunnen worden op de Klimop daggroep. Dus er is wel een aantal aanknopingspunten met betrekking tot de verbeteringen van het taakgericht programma.

Wat betreft de indeling van het taakgericht programma noemen de sociotherapeuten een aantal verbeteringen. Daarbij valt een aantal dingen op. Twee van de vijf noemde dat er eerst een visie moet zijn, en dat je dan vanuit de visie de indeling kunt verbeteren. Twee van de vijf sociotherapeuten pleit voor meer trainingen voor de jongeren (dus algemene vorming).

Er worden ook verbeteringen genoemd met betrekking tot het dagprogramma, maar die zijn niet consistent. Ook hier wordt het gebrek aan visie genoemd door één sociotherapeut. Twee van de vijf sociotherapeuten noemt dat het taakgericht programma op een manier op het dagprogramma van de jongeren genoteerd moet worden en beter opgevolgd moet worden. Eén sociotherapeut zegt dat het aanbod ruimer moet zijn en één sociotherapeut zegt dat het meer gekoppeld moet worden aan de doelen die er opgesteld zijn voor een jongere.

Wat betreft de verbeteringen met betrekking tot de taakgericht programma kast is er veel overeenkomstigheid. Drie van de vijf vinden dat er meer duidelijkheid in de kast gecreëerd moet worden, waarvan één iemand het TEACCH model noemt. Eén noemt dat er een goede indeling is maar het moet beter bijgehouden worden. En één sociotherapeut vindt het aanbod te klein.

Over de verbeteringen omtrent de indeling van de ruimtes is geen consistent beeld. Over de ruimtes wat betreft het taakgericht programma, vinden twee sociotherapeuten dat er te weinig ruimtes zijn. Volgens de één moet er meer ruimte zijn voor jongeren om zich terug te

kunnen trekken en de andere zegt dat het een optie is om de jongeren meer met elkaar in één ruimte te laten zitten. Twee van de vijf sociotherapeuten vinden dat de indeling anders zou kunnen. Eén noemt hierbij de computerruimtes samenvoegen, zodat er ruimte vrijkomt voor thema-achtige activiteiten of een trainingskamer. En de andere van de twee noemt dat het meer volgens TEACCH ingedeeld zou kunnen worden. De laatste sociotherapeut zegt dat ze de indeling van de ruimtes oké vindt.

Bij de begeleidingsaanpak die jongeren nodig zouden moeten hebben is er gedeeltelijk een consistent beeld. De sociotherapeuten noemen onafhankelijk van elkaar allemaal onderdelen die zij denken dat jongeren nodig hebben in de begeleiding tijdens het taakgericht programma. Twee sociotherapeuten noemen dat er sturing zou moeten zijn voor de jongeren. Eén sociotherapeut benoemt dat er meer voorbeelden zouden moeten zijn van “hoe” je een activiteit doet. *“Meer laten zien wat de inhoud is, we moeten denk meer voorbeelden hebben van dingen, zo van dit kan je van dit product maken of dit kan je gaan doen, dat ook letterlijk laten zien”*. Verder wordt genoemd: stimuleren van de jongeren voor activiteiten, duidelijkheid creëren en een directief/democratische aanpak.

Op de vraag of er momenteel gebruik wordt gemaakt van de interesses van de jongeren om ze vaardigheden aan te leren zeggen drie sociotherapeuten dat er bij het leren van nieuwe vaardigheden weinig gebruik gemaakt wordt van de interesses van de jongeren. Eén sociotherapeut vindt dat er wel gebruik wordt gemaakt van interesses maar niet binnen het taakgericht programma. Ze vinden allemaal dat dit wel zou moeten en denken dat het efficiënt werkt bij het aanleren van nieuwe vaardigheden.

Overige verbeteringen die genoemd worden wat betreft het taakgericht programma zijn: één sociotherapeut noemt serieuzer worden in het uitvoeren van de dagprogramma's. En een andere sociotherapeut zegt meer aanbod op het gebied van trainingen aanbieden voor de jongeren.

6.4.3 Educatief therapeut

De educatief therapeut noemt dat de jongeren meer aanbod zouden moeten krijgen om hun sociale vaardigheden te vergroten. Nu gebeurt dat middels het doen van een spelletje, maar zij is van mening dat dit ook kan door bijvoorbeeld een sociale vaardigheidstraining. Verder geeft ze aan dat de jongeren qua begeleidingsaanpak veel structuur nodig hebben en een positieve benadering.

6.4.3 Jongeren

Voor de jongeren is eigenlijk totaal niet duidelijk wat een taakgericht programma is. Het duidelijkste wat er naar voren komt in de vragenlijsten van de jongeren is dat ze meer klas willen om zich voor te bereiden op hun schoolgang. Ook merken ze dat hun schoolgang herstelt wordt door klas, administratie en catering. Ook geven de jongeren aan dat ze baat hebben bij het geleidelijk opbouwen en dat ze niet gelijk een vol programma hebben.

6.4.4 Conclusie praktijkonderzoek

Op welke manier moet volgens sociotherapeuten, de educatief therapeut en jongeren het taakgericht programma eruit zien op de Klimop daggroep?

Volgens de sociotherapeuten moet het taakgericht programma opgebouwd worden vanuit een duidelijke visie. Deze visie is er volgens hen nu nog niet genoeg. Dit blijkt uit het feit dat niet alle sociotherapeuten een goed beeld hebben van wat precies het taakgericht programma inhoudt. En dat de inhoud van het taakgericht programma dus niet genoeg gelinkt is aan de visie die er is vanuit Curium.

Een aantal keer zeggen de sociotherapeuten en de educatief therapeut dat er meer ruimte moet komen voor trainingen (algemene vorming). De educatief therapeut noemt hier specifiek de sociale vaardigheidstraining.

De jongeren weten totaal niet wat het taakgericht programma inhoudt. Die hebben geen beeld bij hoe het taakgericht programma eruit moet zien. Wat ze vooral noemen is dat ze meer klas willen. Dit kan meerdere betekenissen hebben. Het kan betekenen dat ze meer willen leren, of dat ze zich vervelen op de unit, of dat het letterlijk betekent wat er staat: ze willen meer klas omdat ze het interessant vinden of denken dat het belangrijk is voor hun toekomst. Indien het inhoudt dat ze meer zouden willen leren, zou het ook pleiten voor meer trainingen op de unit (algemene vorming). Het is niet duidelijk genoeg voor het antwoord op de deelvraag. Ook geven ze aan een geleidelijke opbouw van het programma te willen, daarbij rekening houdend met het tempo dat ze aan kunnen.

6.5 Analyse vanuit benchmarking

6.5.1 Inleiding

Voor de benchmarking is voor de volgende deelvraag gekozen: Op welke manier werkt het dr. Leo Kannercollege en de dr. Leo Kannerschool omtrent taakgerichtheid?

Bij elk interview is een samenvatting gemaakt van het gegeven antwoord. Vervolgens is de samenvatting in één woord samengevat (labelen). Dit is gedaan om een goed overzicht te creëren en vervolgens een analyse te kunnen maken.

6.5.2 Leo Kannerschool

De Kannerschool werkt taakgericht door veel structuur te bieden in de klas. Er zitten twaalf leerlingen in een klas. De leerlingen zitten op een vaste plek en elke dag in hetzelfde lokaal. Op hun plek hebben ze een eigen laasje waar ze hun spullen in bewaren. De leerkracht controleert tot ongeveer de bovenbouw of de leerlingen de juiste boeken op tafel hebben. Bij sommige leerlingen komt het namelijk voor dat de boeken na elke les steeds op hun tafel blijven liggen. De leerkracht opent en sluit de les steeds heel duidelijk door te zeggen: “We ruimen nu de boeken op en gaan dat vak (bijvoorbeeld aardrijkskunde) volgen”. Ook zijn de dagstructuren waarmee de Kannerschool werkt heel duidelijk. De dagplanning wordt duidelijk besproken met de leerlingen. Ook wordt dit duidelijk gemaakt door de dagplanning op het bord te visualiseren. Elke schooldag, behalve woensdag duurt van 8:45 tot 15:00. Woensdag duren de lessen tot 12:30. Elke week is het rooster hetzelfde. Er zijn geen tussenuren of lesuitval. Eventuele lesuitval wordt opgevangen door andere leerkrachten. Verder werkt de Kannerschool met het Direct instructiemodel. Deze bestaat uit zeven fases; voorkennis ophalen, introductie, zelfstandig, terugkoppeling, zelfstandig en dan evalueren. Verdere principes die ze gebruiken zijn TEACCH, “geef me de vijf” en Meichenbaum. Niet alle elementen worden gebruikt uit TEACCH, maar sommigen, namelijk; het structureren van de omgeving. Niet alle leerlingen hebben alle elementen uit TEACCH nodig. Van Meichenbaum wordt gebruikt gemaakt door het aanleren en intrainen van stappenplannen of “hoe vraag ik om hulp”. “Geef me de vijf” valt erg onder de werkwijze die de Kannerschool gebruikt, het aanbrengen van structuur in het hoofd. De leerlingen reageren goed op deze aanpak omdat het heel erg maatwerk is. Er zijn veel individuele mogelijkheden zoals schotten, koptelefoon en programma’s op tafel. Maar er wordt ook geprobeerd dingen los te laten omdat er op de Kannerschool gewerkt wordt naar de maatschappij, een MBO bijvoorbeeld. De klacht die ze wel eens horen van leerlingen, is dat ze het wel zelf kunnen op de middelbare school, maar het compliment is dan weer dat het best op een “normale” middelbare school lijkt en dat ze wat extra rekening houden met hun stoornis. De Kannerschool geeft aan dat de overgang van de Klimop naar de Kannerschool heel individueel gericht is. De Kannerschool is van mening dat taakgericht werken belangrijk is voor jongeren met ASS.

6.5.3 Leo Kannercollege

Het Kannercollege werkt taakgericht door de kleine klassen waarin leerlingen zitten. Daardoor is er veel ruimte voor individuele aandacht. Ook wordt er zoveel mogelijk gewerkt met blokuren waardoor de leerling zich zoveel mogelijk op één taak kan richten en daardoor is er meer effectieve lestijd en kan de leerling goed in de stof duiken. Praktisch gezien werken ze met timetimers, zowel klassikaal, als sommige leerlingen die een eigen timetimer hebben. Ook worden toetsen soms opgedeeld in stukken of wordt er met een beloningssysteem gewerkt. De leerlingen hebben vaste plekken, die soms verwisseld worden na een vakantie of als een bepaalde opstelling niet goed werkt. Leerlingen zitten meestal alleen, maar soms in tweetallen. Ook hebben de leerlingen een vast rooster in een vast lokaal. Alleen praktijkvakken zijn in praktijklokalen. Om kwart voor negen start de dag met een kwartier rustig te worden. Er wordt dan gekeken naar het journaal of leerlingen lezen een boek. Van half drie tot kwart over drie is er een werkuur waarin leerlingen alvast huiswerk kunnen maken voor de volgende dag. Verder is het rooster iedere week hetzelfde en wordt het visueel gemaakt doordat het op het bord in de klas staat afgebeeld. Tijdens het taakgericht werken wordt er veel waarde gehecht aan structuur, duidelijkheid en direct communiceren, laten weten wat er van een leerling verwacht wordt, en individuele benadering. Voor 80% of meer worden de leerlingen op deze manier goed bediend. De voorspelbaarheid, rust en mogelijkheden geven de ruimte om anders te zijn. De overstap van de Klimop en ESB is wel een grote overstap, omdat ze op het Curium een heel individueel lesprogramma hebben, dit is op het Kannercollege niet het geval.

6.5.4 Conclusie Benchmarking

Op welke manier werkt het Dr. Leo Kanner college en de Dr. Leo Kannerschool omtrent taakgerichtheid?

De Kannerschool en het Kannercollege werken taakgericht door te werken met structuur. Structuur creëren ze door elke week hetzelfde lesrooster te hanteren. Het lesrooster wordt visueel gemaakt door het af te beelden op het bord. Ook wordt het dagprogramma met de leerlingen besproken. De lestijden zijn op elke dag, behalve woensdag hetzelfde. Verder wordt er gewerkt met timetimers, zo is duidelijk wanneer een onderdeel start en eindigt. Voor sommige leerlingen is er een beloningssysteem of toetsen worden opgedeeld. Op het Leo Kannercollege werken ze veel met blokuren waardoor een leerling zich volledig kan concentreren op een taak. Er wordt gewerkt met het Direct instructiemodel, waardoor ze verschillende fases doorlopen tijdens het werken aan een vak; voorkennis ophalen, introductie, zelfstandig, terugkoppeling, zelfstandig en dan evalueren. Er is veel ruimte voor individuele oplossingen, maar er wordt ook geprobeerd dingen los te laten, omdat er gewerkt wordt naar de maatschappij, een MBO bijvoorbeeld. Qua methoden wordt er gewerkt met elementen uit TEACCH, “geef me de vijf” en Meichenbaum.

6.6 Vergelijking theorie, praktijk en Benchmarking

Hieronder worden de resultaten van het theorieonderzoek vergeleken met het praktijkonderzoek. Dit wordt gedaan aan de hand van de visie, het competentiemodel, “Geef me de vijf” en TEACCH, omdat deze items de basis bouwstenen vormen van de implementatie van het taakgericht programma in 2008. Daarnaast is het praktijkonderzoek vergeleken met de Benchmark. Dit is gedaan door de verschillen tussen de praktijk en de Benchmark in kaart te brengen. Deze verschillen zijn geëvalueerd om te bekijken of er binnen het Leo Kanneronderwijs nog praktische zaken zijn die gebruikt kunnen worden om het taakgericht programma op de Klimop daggroep te optimaliseren.

6.6.1 Vergelijking theorie met praktijk

Visie omtrent het taakgericht programma

Aanvankelijk was het niet de verwachting dat er binnen de professionals op de Klimop daggroep onbekendheid was omtrent de visie van het taakgericht programma. Ook is gebleken dat sociotherapeuten niet altijd even goed op de hoogte zijn van wat het taakgericht programma precies inhoudt.

Competentiemodel

Uit het literatuuronderzoek is gebleken dat het competentiemodel binnen de Klimop daggroep niet volledig wordt gebruikt zoals het bedoeld is. Zo vinden er weinig algemene vormingsactiviteiten plaats in de tweede en derde fase. Het competentiemodel ondersteunt de onderwijs- en arbeidsrehabilitatie. Met name in de tweede en derde fase wordt gewerkt aan de persoonlijke leerdoelen, welke de Klimop ondersteunt in de vorm van algemene vormingsactiviteiten. Omdat er relatief weinig algemene vormingsactiviteiten plaatsvinden in de tweede fase, is er ook weinig aandacht voor de generalisatie naar huis/school/werk in de derde fase. De sociotherapeuten bevestigen dit beeld. Sociotherapeuten vinden dat het aanbod van algemene vormingsactiviteiten te beperkt is en dat ze meer gekoppeld moeten worden aan de doelen die opgesteld zijn. De educatief therapeut benadrukt dat de jongeren meer aanbod zouden moeten krijgen van activiteiten om hun sociale vaardigheden te vergroten.

De jongeren geven op hun beurt aan dat zij baat hebben bij een geleidelijke opbouw.

“Geef me de vijf”

Vanuit de literatuur in vergelijking met de Klimop is gebleken dat er twee onderdelen van het “geef me de vijf” principe niet optimaal gebruikt worden, namelijk het “hoe” en “waar”. Vaak is het voor jongeren niet duidelijk “hoe” ze een activiteit moeten doen. Dit bevestigen de sociotherapeuten. Eén sociotherapeut benoemt dat je voorbeelden kunt gebruiken om duidelijk te maken “hoe” je iets maakt of doet. Het resultaat hiervan is dan duidelijk voor de jongere.

Het ontbreken van het “waar” is niets specifiek genoemd door de sociotherapeuten, de educatief therapeut en de jongeren.

TEACCH

Volgens het TEACCH model gaat de structuur nog een stuk verder dan bij “Geef me de vijf”. TEACCH beschrijft namelijk ook het structureren van de omgeving zoals de ruimte, materialen die nodig zijn voor activiteiten en het aanbrengen van structuur op basis van visuele informatie omdat jongeren met ASS een sterke voorkeur hebben voor visuele informatie. Voorwaarde voor opname op de Klimop is dat jongeren een minimaal IQ hebben van 80. Het aanbrengen van visuele structuur moet dus wel op niveau zijn van de jongeren. Op het gebied van structuur ontbreken diverse aspecten van TEACCH binnen de Klimop daggroep. De individuele taken zijn nauwelijks georganiseerd. Ook het categoriseren van activiteiten en materiaal wordt nauwelijks gedaan. Dit wordt ook door diverse sociotherapeuten bevestigd. Eén sociotherapeut vindt dat de ruimtes meer volgens TEACCH ingedeeld zouden kunnen worden. De meerderheid noemt dat er meer structuur aangebracht moet worden in de taakgericht programmakast, waarbij één sociotherapeut specifiek het TEACCH model noemt.

Het gebruik maken van atypische interesses als stimulus om te leren wordt niet of nauwelijks toegepast binnen de Klimop. Dit wordt ook bevestigd door de sociotherapeuten. De literatuur schrijft voor dat het wel belangrijk en efficiënt is om interesses te gebruiken om nieuwe vaardigheden aan te leren.

6.6.2 Vergelijking praktijk met Benchmarking

Het Kanneronderwijs is erg gestructureerd in het volgen van het rooster. Elke week zijn er dezelfde lessen op dezelfde tijden, er zijn geen tussenuren en er is nooit lesuitval. Het verschil met de Klimop is dat er bij de Klimop makkelijker dingen veranderd worden op het dagprogramma.

Het Kanneronderwijs zegt over de Klimop dat er veel onderdelen individueel gericht zijn en dat dit in de klas op het Kanneronderwijs niet het geval is. Er is veel minder sprake van een individueel programma. Volgens de Kannerschool kunnen jongeren hier beter op voorbereid worden.

De Leo Kannerschool werkt nog een stuk gestructureerder dan de Klimop daggroep. Voorbeelden hiervan zijn: een duidelijk begin en eind van een activiteit, de leerkracht zegt: *“We ruimen nu de boeken op en gaan naar de volgende les”*.

Zowel op de Leo Kannerschool als op het Leo Kannercollege heeft elke klas een eigen leerkracht. Alleen voor vakken zoals gym en techniek zijn speciale vakleerkrachten. Voor de jongeren op de Klimop is het nooit duidelijk wie er de volgende dag werkt. Sommige jongeren vragen dit soms.

7. Conclusie en discussie

7.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal allereerst de hoofdvraag beantwoord worden. Vervolgens leest u de discussie. Hierin wordt gereflecteerd op de conclusie en de manier waarop het onderzoek is uitgevoerd.

7.2 Antwoord op de hoofdvraag

Op welke manier kan het taakgericht programma op de Klimop daggroep, Curium-LUMC geoptimaliseerd worden?

Visie omtrent het taakgericht programma

Uit de vergelijking tussen theorie en praktijk blijkt dat de visie omtrent het taakgericht programma op de Klimop daggroep niet geheel bekend is bij de sociotherapeuten. En omdat deze visie niet geheel bekend is bij de sociotherapeuten is het voor de sociotherapeuten dan ook lastig om de visie te vertalen naar de praktische invulling van het taakgericht programma op de Klimop daggroep. Het duidelijk maken van de visie is dus een vereiste om het taakgericht programma op de Klimop daggroep te optimaliseren.

Het competentiemodel, “geef me de vijf” en TEACCH vormen de bouwstenen van het taakgericht programma op de Klimop daggroep. Binnen deze bouwstenen zijn ook diverse punten gevonden die het taakgericht programma kunnen optimaliseren.

Competentiemodel

Het competentiemodel bestaat uit drie fases; fase een (wenfase), fase twee (werken aan leerdoelen) en fase drie (leerdoelen generaliseren naar maatschappij).

De mate waarin de tweede en derde fase in het competentiemodel worden ingezet is niet optimaal. Volgens de theorie moeten in deze fases de aandacht gericht worden op onderwijs- en arbeidsrehabilitatie door het uitvoeren van steeds complexer wordende algemene vormingsactiviteiten. Vanuit de visie van Curium wordt gesteld dat het taakgericht programma op de unit uit twee onderdelen bestaat; namelijk algemene vorming en dagbestedingsactiviteiten. Aangezien sociotherapeuten aangeven dat er te weinig trainingen plaatsvinden betekent dit binnen de visie van Curium dat er meer aandacht besteedt moet worden aan algemene vormingsactiviteiten. De jongeren geven aan dat er wel rekening gehouden dient te worden met het tempo dat ze aankunnen.

“Geef me de vijf”

“Geef me de vijf” is een principe dat stelt dat een activiteit voor iemand met ASS van te voren duidelijkheid moet verschaffen vanuit de vijf vragen: “Wie”, “Wat”, “Waar”, “Wanneer” en “Hoe”. Binnen de Klimop daggroep wordt dit gedeeltelijk ingezet. De vragen “Waar” en “Hoe” zijn niet bekend voor de jongeren. Deze moeten dus bekend gemaakt worden bij de jongeren.

TEACCH

TEACCH is een methodiek die uitgaat van vier hoofdprincipes:

- Structureren van de omgeving.
- Gebruik maken van de krachten en interesses van het individu in visuele vaardigheden en visuele details om zwakkere vaardigheden te vervangen.
- Gebruik maken van de individuele interesse om te leren.
- Ondersteuning van zelf-geïnitieerd gebruik van betekenisvolle communicatie.

Vanuit het onderzoek kan geconcludeerd worden dat de mate van structuur op de Klimop verbeterd moet worden om een efficiënter taakgericht programma te realiseren. Er wordt te vaak afgeweken van de vooraf afgesproken programma's. Een echte reden hiervoor is niet

gevonden. Mogelijk komt dit doordat jongeren blokkeren op sommige activiteiten omdat ze niet weten “Hoe” het moet. Ze kiezen dan liever voor een reeds bekende activiteit. Het kan zijn dat de sociotherapeuten dit toestaan, omdat ze de jongeren geen faalervaring op willen laten doen. Het probleem hiervan is dat jongeren meer kunnen leren als ze meer verschillende activiteiten doen. Mogelijk dat de onbekendheid van de sociotherapeuten met de visie van het taakgericht programma bijdraagt aan het accepteren van meer dan twee veranderingen per dag op het dagprogramma van de jongeren. Hier is echter geen onderzoek naar gedaan.

Ook de kast die speciaal is ingericht voor het taakgericht programma mist een duidelijke structuur zoals vanuit de theorie voorgeschreven is. Bij het organiseren van de kast zou effectief gebruik gemaakt kunnen worden van de voorkeur voor visuele informatie.

Op de Klimop daggroep wordt nauwelijks tot geen gebruik gemaakt van de individuele interesse om te leren. Volgens de sociotherapeuten en de literatuur zou dit wel effectief gebruikt kunnen worden. Hier ligt een verbetermogelijkheid.

Benchmark

Op een aantal vlakken werkt het Kanneronderwijs gestructureerder dan de Klimop. Zo is het voor elke leerling duidelijk welke leerkracht er werkt, namelijk de hele week dezelfde.

Op de Klimop hebben de sociotherapeuten een wisselend rooster waardoor het voor de jongeren niet altijd duidelijk is wie er werkt. Door dit wel duidelijk te maken, vergroot dit de voorspelbaarheid waardoor de kans kleiner is dat er onduidelijkheden (stress) ontstaan bij de jongeren.

7.3 Discussie

Vooraf aan het onderzoek was niet verwacht dat de visie van het taakgericht programma voor de sociotherapeuten niet duidelijk zou zijn. Ook dat sommige sociotherapeuten niet precies wisten wat het begrip taakgericht programma inhoudt, was niet verwacht. Naar mijn mening is dit een interessante bevinding, omdat dit voor een groot deel zou kunnen verklaren waarom het taakgericht programma momenteel niet optimaal functioneert. Voor het effectief optimaliseren van het taakgericht programma en het verankeren van deze optimalisaties is het in mijn ogen essentieel om de visie eerst duidelijk over te brengen op de sociotherapeuten.

De overige conclusies kunnen meer ingedeeld worden in de praktische hoek en zijn relatief eenvoudig door te voeren op de Klimop daggroep. Deze zijn daardoor zeer praktisch bruikbaar en dus waardevol. Desalniettemin is het handig om eerst de visie helder te maken. Naar mijn mening helpt dit om het begrip van het taakgericht programma bij de professionals bij de Klimop daggroep te verhogen waardoor de achtergrond van de praktische aanbevelingen beter begrepen zullen worden. Dit verhoogt de efficiëntie van de voorgestelde praktische aanbevelingen.

In overleg met een sociotherapeut is besloten om de geplande interviews met de jongeren te vervangen door een vragenlijst. Omdat de verwachting was dat dit minder stress op zou leveren bij de jongeren, en dus de betrouwbaarheid van de antwoorden zou vergroten. Deze vragenlijst is van te voren doorgenomen met een sociotherapeut. Achteraf bleek dat ook het invullen van de vragenlijst teveel stress opleverde. Dit was met name te zien aan het in eerste instantie weigeren van het invullen van de vragenlijst. Uiteindelijk hebben alle jongeren de vragenlijst ingevuld maar gezien de eerdere stress heb ik mijn vraagtekens bij de betrouwbaarheid van de antwoorden. Vanwege deze stressreactie is besloten het onderzoek niet nogmaals af te nemen. Achteraf vind ik het jammer dat ik de mening van de jongeren niet goed in beeld heb kunnen brengen en had ik dit anders vorm moeten geven door middel van extra voorbereiding voor de jongeren.

Een optie was geweest om in plaats van de jongeren, de ouders te interviewen. Hiervoor is niet gekozen omdat ik niet de suggestie heb willen wekken dat de huidige werkwijze van de Klimop suboptimaal is. Ondanks het feit dat er geen helder beeld is omtrent de mening van de jongeren, heb ik niet het idee dat de bevindingen van het praktijkonderzoek niet bruikbaar zouden zijn.

Het feit dat er gesproken is met alle professionals van de Klimop daggroep maakt dat ik een breed beeld omtrent het taakgericht programma op de Klimop daggroep heb gekregen. Daarom denk ik dat de resultaten hierdoor goed toepasbaar zullen zijn en tevens ook herkenbaar zijn voor de sociotherapeuten van de Klimop daggroep.

Na de analyse is nog beslist om een extra vraag te stellen aan de sociotherapeuten. Dit is besloten omdat na de analyse bleek dat er niets is gezegd door de sociotherapeuten over het leren vanuit interesses. Deze vraag is per email gesteld en later verwerkt in het onderzoek. Gezien de deadline van het rapport is er gekozen om de vraag per email te stellen, omdat er geen gelegenheid meer was om alle sociotherapeuten individueel te spreken over dit onderwerp. Ik ben van mening dat juist deze vraag nog een bijdrage heeft geleverd aan het onderzoek. Tegelijkertijd ben ik van mening dat als ik deze vraag tijdens het interview had gesteld, ik er meer informatie over had kunnen verkrijgen van de sociotherapeuten. Dit had wellicht iets meer praktisch toepasbare kennis opgeleverd vanuit de sociotherapeuten.

8. Aanbevelingen

8.1 Inleiding

De vraag van de opdrachtgever was om het taakgericht programma op de Klimop daggroep te optimaliseren. Op basis van theoretisch onderzoek, praktijk onderzoek en Benchmarking is een aantal conclusies getrokken omtrent mogelijke verbeteringen van het taakgericht programma op de Klimop daggroep.

Deze aanbevelingen richten zich op het verankeren van de visie omtrent het taakgericht programma in de werkwijze van de sociotherapeuten, op het verankeren van de structuur in het taakgericht programma en het verbeteren van de tweede en derde fase in het competentiemodel met betrekking tot het taakgericht programma.

Tot slot wordt er een implementatie strategie geleverd waarmee de Klimop daggroep de aanbevelingen kan implementeren om zo het taakgericht programma te optimaliseren.

8.2 Aanbeveling

Visie taakgericht programma

De eerste aanbeveling is om te zorgen dat de visie van het taakgericht programma bekend wordt bij alle sociotherapeuten. Het is belangrijk om het belang en het doel van het taakgericht programma kenbaar te maken, zodat deze kennis gebruikt kan worden bij de behandeling van de jongeren op de Klimop daggroep. Deze kennis kan ook ingezet worden voor verdere optimalisaties van het taakgericht programma op de Klimop daggroep. Een idee is om de teamcoach een presentatie te laten houden over het taakgericht programma of een training die gegeven wordt tijdens een teamoverleg.

Competentiemodel

Het meer in lijn brengen van de tweede en derde fase van het competentiemodel met de theoretische achtergrond van het competentiemodel. Dit houdt in dat er in de tweede en derde fase geleidelijk steeds meer aandacht moet zijn voor algemene vormingsactiviteiten en de generalisatie van deze vaardigheden op school-, thuis- en/of werksituatie. Om dit te realiseren is het nodig om het aanbod van programmaonderdelen te vergroten. Daarbij is door het personeel van de Klimop aangegeven dat er vooral meer ruimte moet komen voor sociale vaardigheidstraining en psycho-educatie.

Bij het stapsgewijs verhogen van het aantal algemene vormingsactiviteiten is het wel van belang rekening te houden met de behoeftes en wensen van de jongeren om rekening te houden met het tempo dat ze aan kunnen.

Geef me de vijf

Uit het onderzoek is gebleken dat niet altijd de vraag “Hoe” duidelijk is voor de jongeren. Een aanbeveling is dan ook om te zorgen dat de vraag “Hoe” altijd duidelijk is voor de jongeren. Dit zou vorm gegeven kunnen worden door middel van instructiekaarten. Elke activiteit moet dan een instructiekaart bevatten, zodat het voor jongeren duidelijk is “Hoe” ze een activiteit moeten uitvoeren.

De vraag “Waar” jongeren een activiteit kunnen doen is ook niet duidelijk. Dit kan verbeterd worden op verschillende manieren.

1. Bij de dagopening geeft een jongere zelf per activiteit aan “Waar” hij deze gaat doen.
2. Op het dagprogramma staat achter elke activiteit “Waar” de jongere deze gaat doen. Als de jongere de activiteit ergens anders wil doen kan hij overleggen met een sociotherapeut.

Zelf zou ik voorstander zijn voor optie twee omdat hier al duidelijk is waar de jongere de activiteit kan gaan doen. Bij optie één moet een jongere dit zelf bedenken en dit kan voor onduidelijkheid en onnodige moeilijkheden zorgen.

TEACCH

Het vergroten van de structuur van het taakgericht programma op de Klimop daggroep. Dit houdt in dat sociotherapeuten zich strikter vast moeten houden aan het dagprogramma en dus maximaal twee veranderingen per dag mogen toestaan. Er moet een systeem ontwikkeld worden om hierop toe te zien.

Daarnaast kan de structuur van de taakgericht programma kast verbeterd worden. Momenteel is deze kast onoverzichtelijk en daardoor kunnen jongeren minder goed zelfstandig voorwerpen vinden. Het dagprogramma zou ingedeeld kunnen worden in categorieën die vervolgens gelinkt kunnen worden aan de structuur in de kast, zodat jongeren de activiteit kunnen matchen met het materiaal.

Ook kunnen interesses van jongeren meer ingezet worden tijdens de behandeling. Jongeren vullen aan de start van hun behandeling een lijst in, gericht op interesses en dingen die zij leuk en belangrijk vinden. Vervolgens houdt de mentor van de jongere hier tijdens de gehele behandeling rekening mee, bijvoorbeeld bij werkpunten en invulling van het dagprogramma. Voorbeeld: Als een jongere heel erg geïnteresseerd is in computers, kan er gekeken worden naar algemene vormingsactiviteiten die getraind kunnen worden via de computer. Het Curium heeft al diverse trainingen tot zijn beschikking.

Benchmark

Bij de Benchmark kwam naar voren dat het voor de leerlingen heel duidelijk is wie er de volgende dag werkt, heel voorspelbaar dus. Een aanbeveling voor de Klimop is dan ook om een weeklijst te maken, met daarop genoteerd welke sociotherapeut er welke dag werkt.

8.3 Implementatiestrategie

Visie taakgericht programma

Om effectief het taakgericht programma te optimaliseren, is het eerst nodig om de kennis van het personeel van de Klimop omtrent de visie op het taakgericht programma te vergroten. Dit kan door middel van een presentatie door de teamcoach van de Klimop, gevolgd door een werksessie van het personeel van de Klimop om dit praktisch door te vertalen naar de Klimop. Pas als alle sociotherapeuten op de hoogte zijn van de visie en zich bewust zijn van het belang en het doel van het taakgericht programma zullen optimalisaties effectief doorgevoerd en verankerd kunnen worden. Tijdens het inwerken van nieuwe sociotherapeuten moet ook aandacht besteed worden aan de visie omtrent het taakgericht programma op de Klimop.

Competentiemodel

Parallel aan het structureren kan de tweede en derde fase van het competentiemodel meer in lijn gebracht worden met de theoretische achtergrond. Voor deze aanbeveling is het eveneens aan te bevelen om één sociotherapeut aan te wijzen die actief op zoek gaat naar geschikte onderdelen om het aanbod van programmaonderdelen te vergroten. Waarbij vooral ook gezocht moet worden naar geschikte SOVA-trainingen en psycho-educatie onderdelen. Als deze onderdelen beschikbaar zijn dan moet er ook een systematiek ontwikkeld worden dat borgt dat deze onderdelen ook daadwerkelijk op de programma's van de jongeren terecht komen.

“Geef me de vijf”

De vraag “Hoe” kan worden opgelost dat bij elke activiteit een instructiekaart aanwezig is. Deze instructiekaarten worden door de sociotherapeuten gemaakt. Per activiteit een aparte

instructiekaart. De instructiekaarten worden per categorie in een overzichtelijke bak georganiseerd. Deze bak wordt op een centrale plek neergezet, zodat de jongeren de instructiekaart kunnen pakken als ze een activiteit gaan doen.

De vraag “Waar” kan worden opgelost, door voortaan achter elke onderdeel op het dagprogramma te zetten “waar” de jongere de activiteit gaat doen. Het heeft de voorkeur om hiermee te beginnen na een vakantie, omdat dit voor de jongeren een duidelijk moment is. De jongeren worden goed ingelicht over wat er gaat veranderen en waarom dit gaat veranderen.

Er komt achter de activiteit een afkorting van “waar” de jongere de activiteit gaat doen. De lijst met afkortingen wordt op het whiteboard gehangen. De mogelijkheden zijn:

- Buiten= B
- Tv-kamer= TK
- PC-ruimte= PR
- Ontspanningskamer= OK
- Huiskamer= HK
- Huiskamer beneden= HKB

TEACCH

Het is zaak om de opgedane kennis in de praktijk te gebruiken om de inhoud, de vorm en dus ook de structuur te vergroten. Er kan een systeem worden opgezet om toe te zien op navolging van het dagprogramma. Een voorbeeld hiervan is een whiteboard ophangen waarbij wordt geturfd hoeveel veranderingen er worden gedaan per jongere per dag. Indien er te veel wijzigingen zijn geweest kan dit op een vast overlegmoment besproken worden en kan het team eventuele leerpunten in kaart brengen. Dit zorgt voor verdere optimalisatie. Daarnaast is het zaak dat de taakgericht programma kast wordt gestructureerd zodat jongeren hier zelfstandig voorwerpen kunnen vinden en ook weer op kunnen ruimen. Een voorbeeld om dit te structureren is alle voorwerpen categoriseren in bakken en dit vervolgens labelen. Voor deze aanbeveling is het aan te bevelen om één sociotherapeut aan te wijzen die hiermee aan de slag gaat.

Om de interesses van de jongeren meer te gebruiken in de behandeling is het nodig om de interesse van een jongere goed in kaart te brengen. Hiervoor wordt een lijst ontworpen die aan de start van de behandeling wordt ingevuld.

Om te realiseren dat dit daadwerkelijk gebruikt wordt tijdens de behandeling moet er geïnteriseerd worden hoe de interesses van de jongeren kunnen terugkomen in de behandeling en wat hiervoor nodig is. De mentor moet er zorg voor dragen dat de lijst wordt ingevuld en dat de resultaten van deze vragenlijst worden vertaald naar de behandeling.

Benchmark

De sociotherapeuten maken per week een lijst van wie er op welke dag werkt. Deze lijst wordt op maandagochtend voordat de jongeren komen, opgehangen op het whiteboard bij de programma's in de gang. De sociotherapeuten kunnen hier mee beginnen gedurende het hele jaar. Van te voren wordt er aan de jongeren aangekondigd dat de lijst er komt te hangen.

8.4 Actieplan

Wat	Wie	Wanneer	Deadline	Hoe
Presentatie over taakgericht programma voorbereiden	Teamcoach	n.v.t.	Voor de teamdag in juli	Informatie verzamelen over het taakgericht programma en hier een PowerPoint presentatie van maken.
Presentatie over taakgericht programma	Alle sociotherapeuten + stagiaire van de Klimop	Tijdens de teamdag in juli	31 juli	Sociotherapeuten luisteren naar de presentatie die door de teamcoach wordt gegeven. Er is gelegenheid om vragen te stellen.
Werksessie over het taakgericht programma op de Klimop	Alle sociotherapeuten	Tijdens de teamdag in juli	31 juli	Sociotherapeuten maken met elkaar een plan hoe het taakgericht programma op de Klimop eruit komt te zien.
Meer algemene vormingsactiviteiten ontwikkelen en inventariseren wat er nu is	1 aangewezen sociotherapeut	Tijdens de diensten die zij op de Klimop draait	1 november	1 aangewezen sociotherapeut gaat uitzoeken welke algemene vormingsactiviteiten er nu zijn, deze aanpassen en eventueel nieuwe toevoegen. Dit doet zij 1uur per week gedurende haar Klimop diensten. De andere sociotherapeut en de stagiaire draait dan de groep.
Algemene vormingsactiviteiten presenteren en bespreken hoe dit geïmplementeerd gaat worden op de Klimop daggroep	Alle sociotherapeuten	Tijdens de teamdag in september	1 december	De sociotherapeut die de algemene vormingsactiviteiten heeft verzameld, presenteert deze aan het team. Het team bespreekt hoe deze geïmplementeerd gaan worden op de Klimop daggroep.
Instructiekaarten maken voor activiteiten	1 aangewezen sociotherapeut	Tijdens de diensten die zij op de Klimop draait.	1 september	1 aangewezen sociotherapeut bekijkt de activiteiten die er momenteel op het dagprogramma van de jongeren staan. Voor deze activiteiten maakt zij instructiekaarten. De instructiekaarten worden vervolgens op alfabetische volgorde gerangschikt.
De vraag "waar" duidelijk op de dagprogramma's vermelden	De sociotherapeut die de dagprogramma's maakt op de daggroep	Tijdens de dienst die zij op de Klimop draait	Starten vanaf 1 juli	De sociotherapeut vermeldt op de dagprogramma's van de jongeren "waar" ze de activiteit kunnen doen. Ze zorgt ervoor dat het voor de jongeren duidelijk is waarom dit voortaan op de dagprogramma's staat en vanaf wanneer het erop staat.
De taakgericht programma kast structureren	1 aangewezen sociotherapeut	Tijdens de dienst die zij op de Klimop draait	1 september	De taakgericht programmakast wordt gestructureerd. Voor de jongeren moet het duidelijk worden uit welke materialen ze kunnen kiezen als er een activiteit op hun programma staat. De sociotherapeut zorgt er ook voor

				dat het voor de jongeren duidelijk wordt waarom en vanaf wanneer deze kast gestructureerd is en hoe de jongeren hiermee om moeten gaan.
Maximaal 2 veranderingen per dag hanteren	Alle sociotherapeuten	Tijdens de diensten die zij op de Klimop draaien	Vanaf juli, elke maand	Vanaf juli wordt er bijgehouden hoeveel veranderingen een jongere per dag op zijn programma toepast. Sociotherapeuten letten erop dat dit twee veranderingen per dag zijn. Aan het eind van de maand wordt geëvalueerd of de regel is gehanteerd en of sociotherapeuten tevreden zijn met het resultaat.
Vermelden welke sociotherapeut er dienst heeft	Degene die de dagprogramma's maakt	Tijdens de diensten die zij op de Klimop	Vanaf 1 juli	De sociotherapeut die de dagprogramma's maakt, maakt een schema waarin de dagen ma-vr vermeldt staan. Dit schema lamineert zij. Vervolgens vult zij op vrijdagmiddag het schema in met een whiteboard stift. Elke week kan het uitgeveegd worden en weer opnieuw ingevuld. De sociotherapeut zoekt een geschikte plek voor het schema en vertelt aan de jongeren dat het schema er hangt.
Vragenlijst ontwerpen om de interesses voor de start van de behandeling in kaart te brengen	1 aangewezen sociotherapeut	Tijdens de diensten die zij op de Klimop draait.	1 november	Een vragenlijst ontwerpen. En deze bespreken met het team. Vervolgens invoeren.
Inventariseren welke middelen er zijn om jongeren te laten leren vanuit interesses	1 aangewezen sociotherapeut	Tijdens de diensten die zij op de Klimop draait.	1 december	1 aangewezen sociotherapeut gaat uitzoeken welke algemene vormingsactiviteiten er nu zijn, deze aanpassen en eventueel nieuwe toevoegen. Dit doet zij 1uur per week gedurende haar Klimop diensten. De andere sociotherapeut en de stagiaire draait dan de groep.
Onderzoeken hoe het taakgericht programma onder de aandacht gebracht wordt bij nieuwe medewerkers	1 aangewezen sociotherapeut	Tijdens de diensten die zij op de Klimop draait.	1 december	1 aangewezen sociotherapeut onderzoekt hoe het taakgericht programma op de Klimop, onder de aandacht gebracht wordt bij een nieuwe medewerker.

Toevoeging

Op maandag 12 mei 2014 heeft de teamcoach en het team mij gevraagd, om in juli een presentatie te houden over mijn onderzoek. Ik heb dit toegezegd. Mijn plan is om een PowerPoint presentatie te maken waarin ik mijn onderzoek, conclusie en aanbevelingen toelicht. Omdat dit is gevraagd, zal het actieplan hierdoor iets veranderen. Ik heb ervoor gekozen dit niet meer te veranderen in mijn onderzoek.

9. Nawoord

Graag wil ik een aantal mensen bedanken die het mede mogelijk hebben gemaakt deze scriptie tot een goed einde te brengen. Allereerst mijn moeder en vriend. Mijn vriend wil ik bedanken, omdat hij als onafhankelijk persoon mijn scriptie heeft gelezen en hier steeds ontzettend goede feedback op heeft gegeven en natuurlijk heeft hij mij emotioneel ook veel gesteund. Mijn moeder wil ik bedanken omdat zij mij emotioneel gesteund heeft en mijn scriptie aan het eind volledig heeft nagekeken op taal- en spelfouten.

Daarnaast wil ik mijn opdrachtgever, de collega's van de Klimop en Marlous heel hartelijk bedanken voor het feit dat ik altijd met mijn vragen over de afdeling en het Curium bij hen terecht kon. Ook wil ik Kelly bedanken omdat zij mij steeds hele goede feedback heeft gegeven op mijn onderzoek. Mede door haar feedback kon ik steeds mijn scriptie op een betere manier vormgeven.

Ook mijn beoordelaar wil ik hartelijk danken voor de feedback waarmee zij mijn stukken heeft voorzien. Mijn begeleider, Tamara wil ik ook hartelijk bedanken. Zij was bereid met mij mee te denken, en altijd snel antwoord te geven op mijn email.

Dan wil ik Leonie ook bedanken. Zij heeft, als onafhankelijk SPH-er naar mijn onderzoek gekeken om te bedenken of het duidelijk was voor iemand die niets af weet van het Curium.

10.Literatuurlijst

- Bruin, C. (2010). *Geef me de 5 Graviant* educatieve uitgaven, Doetinchem.
- Curium-LUMC. (2007). *Visiedocument taakgericht programma*
- Curium-LUMC. (2013). *Algemene website curium-LUMC*.<https://www.curium-lumc.nl/>
- Curium-LUMC. (z.d.a). *Folder van Krevelenhuis*
- Curium-LUMC. (z.d.b). *Informatiefolder de klimop*
- De Bruin, C., De Clercq, H., Groot, N., Guit, B., Leget, C., Meganck, H., et al. (2006). *Autisme in het voortgezet onderwijs (cahiers speciale onderwijszorg 13)* Garant.
- De Klimop, C. (2013). *De klimop*.<https://www.curium-lumc.nl/zorgaanbod-curium-lumc/zorgprogramma-ontwikkelingsstoornissen-adolescent/de-klimop-dagopvang-voor-jongeren-met-een-autisme-spectrum-stoornis/>
- Encyclo. (2014a). *Betekenis rehabilitatie*.<http://www.encyclo.nl/begrip/Rehabilitatie>
- Encyclo. (2014b). *Betekenis tweedelijnszorg*.<http://www.encyclo.nl/begrip/tweedelijnszorg>
- Encyclo. (2014c). *Betekenis vaardigheid*.<http://www.encyclo.nl/begrip/Vaardigheid>
- Hallensleben, S. (2012). Het optimaliseren van het taakgericht programma voor kinderen met ASS.
- Leo Kanner onderwijs groep. (2014). *Dr. Leo Kanner college en dr. Leo Kannerschool*.<http://www.leokanner.nl/>
- Mathurin, W. (2013). *Landelijk kenniscentrum kinder-en jeugdpsychiatrie*.<http://www.kenniscentrum-kjp.nl/>
- Mesibov, G. B., & Shea, V. (2010). The TEACCH program in the era of evidence-based practice. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 40(5), 570-579.
- Migchelbrink, F. (2007). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn* Uitgeverij SWP Amsterdam.

- N.W. Slot, H. J. M. S. (2009). *Competentievergroting in de residentiële jeugdzorg* ThiemeMeulenhoff bv.
- Rijksoverheid. (2014).
Eerstelijnszorg. <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/eerstelijnszorg>
- Rooijen, v. K., & Rietveld, L. (2013). Wat werkt bij autisme., 5.
- Schavemaker, B. (2010). *Beroepsprofiel voor sociotherapeuten*.
- Teunisse, J. P., & van der Gaag, R. J. (2012). *Autismespectrumstoornissen* Hersenstichting Nederland.
- Vandereycken, W., Hoogduin, C., & Emmelkamp, P. (2008). *Handboek psychopathologie, deel 1* Springer.
- Verhoeven, N. (2011). *Wat is onderzoek?* Boom Lemma uitgevers.

Bijlagen

Analysetabellen

Sociotherapeuten

Duur functie

Label	Respondent	Hoe lang vervul je de functie die je nu hebt?
1,5 jaar	A	Sinds 2005 als sociotherapeut bij Curium. Vanaf augustus 2012 bij de Klimop.
1,5 jaar	K	Sinds 2006 als sociotherapeut op Curium. Vanaf september 2012 op de Klimop.
5 jaar	M	12 jaar op Curium, waarvan 7 jaar op de Vlier en 5 jaar op de Klimop.
9 jaar	MO	17 of 18 jaar op Curium. 9 jaar op de Klimop.
5 jaar	T	5 jaar op Curium, alleen op de Klimop gewerkt als sociotherapeut.

Rol taakgericht programma

Label	Respondent	Wat is je rol met betrekking tot het taakgericht programma op de daggroep?
Stimuleren	A	De jongeren stimuleren om actief deel te nemen aan het taakgericht programma en ze daar ook handreikingen in te doen. Ze uit te leggen wat er is en te laten zien wat er is en dat samen met ze te doen.
Afstemmen	K	Ik werk met dagprogramma's. Het taakgericht programma is daarin verwerkt namelijk: Klas, administratie, wat ESB dingen. Wij (sociotherapeuten) stemmen die activiteiten in dat dagprogramma met elkaar af en met de ESB en de jongeren.
Aanbieden	M	Je biedt het taakgericht programma aan. Je ondersteunt wel de jongeren daarmee in de dagelijkse invulling van het dagprogramma.
Uitvoeren	MO	Het uitvoeren en soms meedenken.
Hele dag	T	Daar ben je de hele dag als het goed is contant mee bezig. Ik ben nu 3 maanden verbonden aan de daggroep en dat is wel een verschil met de naschoolse groep. Op de daggroep gaan ze niet naar school, dus probeer je een schooldag na te bootsen.

Betekenis taakgericht programma

Label	Respondent	En wat versta je onder het taakgericht programma?
Doe-dingen	A	Activiteiten waarbij je iets doet. Lezen behoort niet tot het taakgericht programma. Dat is meer ontspanning. Buiten kan aan de ene kant wel, en aan de andere kant niet bij het taakgericht programma horen. Als je iets doet buiten dan wel, maar als je buiten chillt dan niet.
Activiteiten buiten de unit.	K	Ondersteuning als de jongeren ergens heen moeten buiten de unit.
ESB, vak therapieën en sociotherapie	M	In het geheel zou ik zeggen de ESB en de vak therapieën en wat wij dan als sociotherapie doen dat is de dagprogramma's, daarin vallen dan de onderdelen die wij doen. Huiswerkbegeleiding, boodschappentraining, al die

		dingen.
Uiteindelijk: buiten unit en trainingen	MO	Dat vroeg ze dus eigenlijk aan de interviewer. Als het alles is wat we doen, dus ook gewoon de hele sociotherapie, als ik dat als taakgericht programma moet zien, dan denk ik alles. De hele behandeling binnen de Klimop? Eigen gedachten: creatieve dingen op het terrein en trainingen.
Dagelijks leven	T	Het taakgericht programma is alles wat er met school te maken heeft, en wat dus ook terug komt in het dagelijks leven. Maar ook taakgericht ben je bewust van je taak. Ben je gericht op dat wat je doet. Op alle activiteiten. Of dat nou iets huishoudelijks is, maar ook sociaal-emotioneel. Eigenlijk op alle leefgebieden ben je bewust van wat je doet. Ben je taakgericht. En hoe voer je die taak uit. Voldoende concentratie voor een taak? Voldoende vaardigheden om een taak uit te voeren?

Dagelijkse situatie taakgericht programma

Label	Respondent	Kun je een dagelijkse situatie schetsen van het taakgericht programma?
Spelletje	A	Het taakgericht programma is onderdeel van de sociotherapie op de Klimop. Een spelletje doen of sporten of het vakantieprogramma bijvoorbeeld.
Examen	K	De examens. Er worden stukken van het taakgericht programma afgesloten met een examen. Dus er waren vandaag Engels examens. Dan begeleiden wij jongeren naar een examen toe.
Dag- en nacht ritme	M	Dag- en nachtritme herstellen
Openen	MO	Alles wat we inzetten op de daggroep? Dus het is van programma, hoe we programma's in zetten tot aan activiteiten? De programma's. Bij het openen gebruik je het taakgericht programma doordat je met jongeren de dag doorneemt. Je bekijkt het programma. Voor structureren. De jongeren kunnen nog op- of aanmerkingen doen. Of ze kunnen zeggen wat zij ervan vinden en daarbij hoe ze in hun vel zitten.
Op tijd komen	T	Alleen al het van- en naar school gaan. Op de tijd letten bijvoorbeeld. Dat vinden jongeren vaak heel lastig. Sommige jongeren hebben nauwelijks tijdsbesef. Of ze zien het belang van op tijd komen niet. Ze hebben moeite met autoriteit bijvoorbeeld. Ze ervaren dat wel als zijnde autoriteit, op tijd ergens te zijn. De combinatie maakt het vaak lastig om op tijd te komen. En dan jongeren overtuigen waarom het belangrijk is om op tijd te komen. Hierbij empathie tonen en jongeren proberen te overtuigen met feiten.

Verbeteringen indeling taakgericht programma

Label	Respondent	Welke verbeteringen zouden er kunnen zijn op het gebied van de indeling van het taakgericht programma? Of wat is er goed aan?
Duidelijkheid over taakgericht programma	A	Het heeft de naam taakgericht programma niet meer op de Klimop. Het moet duidelijker worden.
Geen	K	Geen verbeteringen. Positief over dit gedeelte. Ik denk dat we echt wel goed naar de jongeren luisteren. En dat we soms beter weten wat de jongeren wel of niet aankunnen. En het gesprek aangaan met de jongeren.
Zelfstandigheid creëren	M	Er wordt nog weinig gewerkt met het concept taakgericht programma. Kleuren en activiteiten met elkaar matchen. Bijvoorbeeld categorie rood zijn denkspelletjes. De jongere kan dan zelf kiezen wat hij gaat doen uit categorie rood. Daar zou je dan veel meer zelfstandigheid uit kunnen halen. Trainingen inzetten.
Eerst visie	MO	Eerst duidelijkheid wat er onder het taakgericht programma valt. Dit is voor mij niet duidelijk. En daarna kijken wat dan anders. Met visie. Een heel duidelijk beeld hebben.
Meer activiteiten op unit	T	Ik heb hier al eerder over nagedacht. Binnen de daggroep veel meer thema gerichte activiteiten kunnen gaan doen. Ook meer educatief. Jongeren zijn om een bepaalde manier uitgevallen op school en dat heeft vaak met die sociaal-emotionele vaardigheden tekorten te maken. Daar zou je meer op kunnen trainen. Jongeren met Autisme hebben veel training nodig om een vaardigheid zich eigen te maken.

Verbeteringen dagprogramma taakgericht programma

Label	Respondent	Welke verbeteringen zouden er kunnen zijn op het gebied van het dagprogramma met betrekking tot het taakgericht programma?
Taakgericht programma erop	A	Taakgericht programma op het dagprogramma van de jongeren zetten. Een los onderdeel van maken op het dagprogramma. Maar het is per jongere heel individueel bepaald op de unit.
Afwisseling	K	Het aanbod is niet altijd heel erg ruim. De jongeren die weinig taakgericht programma hebben zijn aanwezig op de unit en moeten dan wel vaak hetzelfde doen. Dan is het aanbod wel klein. Ook vanuit de sport een wat klein aanbod. Ik denk meer afwisseling in het programma. En snel dingen inzetten, niet wachten tot de eerste EB. Het aanbod voor sport vergroten.
Aanpassen op taakgericht programma	M	Als het taakgericht programma actiever ingezet gaat worden moeten de dagprogramma's hier goed op aangepast worden. Er moet gezorgd worden dat de programma's kloppen. Nu worden dingen nog makkelijk verzet.
Visie	MO	Als je weet wat het doel is van het dagprogramma en als dat voor iedereen hetzelfde is. En dat uitdragen naar jongeren.
Koppeling	T	Het taakgericht programma zou meer gekoppeld kunnen

doelen		worden aan de persoon, de doelen die er zijn. En meer generaliseren naar thuis tijdens de derde fase. De praktische vaardigheden meer vertalen naar thuis.
--------	--	--

Verbeteringen kast taakgericht programma

Label	Respondent	Welke verbeteringen zouden er kunnen zijn wat betreft de taakgericht programma kast op de daggroep? Of wat is er goed aan?
Categoriseren	A	Een duidelijke indeling maken. Categorieën maken. Bijvoorbeeld met gekleurde dozen: in de blauwe door zitten alle sportspullen. Maar niet de kleuren op het dagprogramma schrijven. Taakgericht programma op het dagprogramma schrijven. En de jongeren kunnen dan kiezen uit een aantal categorieën. Sociotherapeuten kunnen ze helpen met de keuze.
Nieuwe spullen	K	Het is rommelig. Wel overzichtelijk. Jongeren maken er weinig gebruik van. Meer uitdaging er in. Nieuwe dingen. Kast nodigt niet uit. Er zijn jongeren die een vol taakgericht programma hebben, dus die willen dan liever even relaxen. Dus daar is het prima voor.
Onderdelen uit één vakgebied	M	Goede indeling, maar het moet beter bijgehouden worden, zowel door jongeren als door sociotherapeuten. Taakgericht programma kast op de Naschoolse groep beter omdat alle onderdelen bij elkaar staan. Alles wat je uit één vakgebied zou kunnen kiezen, dat zit bij elkaar.
Systeem	MO	Ik weet niet of alles in categorieën staat. Wel dat spellen bij elkaar staan, en dat puzzels bij elkaar staan. Soms nog wel zoeken als je iets nodig hebt. Daar zou een systeemje voor mogen komen. Een soort plattegrondje.
TEACCH	T	Meer het TEACCH principe gebruiken. Een mooi voorbeeld hiervan is dat de kast beneden netjes blijft, terwijl je een wisselende groep van pubers hebt. Dan werkt het dus echt. Je kunt het TEACCH principe naar niveau indelen. Je matcht labels en producten met elkaar.

Verbeteringen ruimtes taakgericht programma

Label	Respondent	Welke verbeteringen zouden er kunnen zijn wat betreft de indeling van de ruimtes waarmee gewerkt wordt? Of wat is er goed aan?
Oké	A	Zijn oké.
Meer ruimtes	K	Misschien nog wat meer ruimtes waar jongeren zich wat meer terug kunnen trekken en huiswerk kunnen maken of iets dergelijks. Even rustig zitten. Daar zijn weinig ruimtes voor beschikbaar. De ruimtes die er zijn pimpen.
Jongeren bij elkaar	M	Te weinig ruimtes. Het is een optie om meer jongeren bij elkaar in een groep te laten zitten. Niet allemaal een aparte ruimte.
Computerruimte	MO	De computerruimtes zoals ze nu zijn, dat zou handiger kunnen. Die zouden wel in dezelfde ruimte kunnen. Van dag- en naschools waardoor je meer ruimte over hebt. Dan met de overige ruimte boven iets thema-achtigs bedenken of een trainingskamer.
TEACCH	T	We hebben veel ruimtes tot onze beschikking. Die zijn op zich wel effectief ingericht. Meer vanuit TEACCH denken.

		Met schermen werken. Met picto borden werken. Meer taakomschrijving. Autisme vriendelijker. En wat ik altijd het belangrijkste vind, is dat we niet moeten vergeten dat je dat uiteindelijk doet om onze jongeren zelfstandig te maken. In feite moet je iemand een soort gids geven, en dan is iemand zelfstandig. Dat wil je. Daar zijn verschillende middelen voor. De ene heeft een agenda, of een stappenplan of een activiteitenwaaier. En als een puber dat zelf kan geeft dat een goed gevoel van eigenwaarde. Dat gevoel van eigenwaarde moet je ook ontwikkelen voor de rest van je leven.
--	--	--

Begeleidingsaanpak

Label	Respondent	Welke begeleidingsaanpak denk je dat de jongeren nodig hebben in het werken met taakgericht programma?
Stimuleren	A	Stimuleren om een beginnetje te maken met een activiteit. Met sommige jongeren de activiteit samen doen. Dat ligt aan de jongere. Voor sommige jongeren is het onbekend. Ze moeten dan kennis maken met de activiteit. Als het eenmaal duidelijk is hebben ze er minder moeite mee.
Duidelijkheid	K	Duidelijkheid. Soms kort en duidelijk zijn. Soms kun je er met een omweg ook komen. Een gestructureerd programma. Op het programma staat alles wat er die dag gaat gebeuren. Uitzonderingen zijn mogelijk.
Voorbeelden	M	Ja, ik denk vanuit de daggroep wel meer sturing dan nu, meer gericht op wat kan je uit één onderdeel kiezen. Meer laten zien wat de inhoud is, we moeten denk meer voorbeelden hebben van dingen, zo van dit kan je van dit product maken of dit kan je gaan doen, dat ook letterlijk laten zien, ja de verbeelding is soms wat lastiger. Dus ik denk dat we daar nog veel meer winst in kunnen halen inderdaad.
Ruimte	MO	Naast ze staan, maar wel sturend. Bevragen in de zin van dat je vooral veel ruimte geeft voor hoe zij het zien maar daarin ook weer op zoek gaan naar motivatie.
Directief/democratisch	T	Concreet, goed letten op je taal. De communicatie is bij jongeren met Autisme altijd verstoord. De benaderingswijze is kort en concreet. Wat betreft de benaderingswijze directief en democratisch. Altijd een combinatie hiervan. Bij de ene jongere meer directief en bij de andere meer democratisch. Dit verschilt per jongere. De jongeren moeten het gevoel hebben dat ze gesteund worden maar ook dat ze steeds meer autonomie ontwikkelen.

Overige verbeteringen taakgericht programma

Label	Respondent	Zijn er volgens jou nog overige verbeteringen wat betreft het taakgericht programma?
Nee	A	Nee, ik denk dat je het meeste al wel gevraagd hebt, nee ik denk dat het heel vruchtbaar zou zijn als jij dit een beetje nieuw leven in kan blazen, het weer wat meer op de kaart kan zetten, kan je dat zo zeggen? Ja, verbeteringen weet ik zo gauw niet, niet meer dan ik al

		gezegd heb.
Meer vakken.	K	Misschien nog meer vakken. Administratie en detailhandel vinden de jongeren vaak niet leuk en saai. Catering is wel erg leuk. De huidige groep vindt het wel even lekker om te relaxen als ze terug komen van taakgericht programma. Misschien wat trainingen op de unit in een ambulant traject.
Serieuzer dagprogramma's.	M	Serieuzer worden in het uitvoeren van de dagprogramma's. Nu wordt redelijk vaak bijvoorbeeld creatief weg gestreept terwijl dat ook heel belangrijk is. Jongeren moeten ontwikkeld worden in dat soort dingen.
Visie en trainingen	MO	Er is een duidelijke visie nodig. Dat je weet waarvoor je dingen inzet. En daardoor zet je nog sterker neer wat je nu al doet. Meer aanbod van trainingen er cursussen. Er wordt nu vaak voor 1 training gekozen, omdat er soms gebrek is aan meer. En meer trainingen op het gebied van leven.
Sociaal-emotionele activiteiten	T	We werken met het competentiemodel en "Geef me de vijf". Dat zijn hele mooie manieren. Maar je zou nog verder kunnen kijken, naar de piramide van Maslow. Meer TEACCH. Meer gericht op de groep, de sociotherapie. Meer sociaal-emotionele activiteiten.

Toevoegingen

Label	Respondent	Verdere toevoegingen aan het interview.
Nee	A	Nee
Benieuwd	K	Benieuwd wat er onderzocht gaat worden.
Nee	M	Nee, het is helder.
	MO	
Nee	T	Geen bijzonderheden

Overige onderwerpen

Label	Respondent	Overig
Competentiemodel	A	Competentiemodel nog extra inzetten tijdens taakgericht programma. Veel bekrachtigen, complimenten geven en succes ervaringen op laten doen.
	K	
	M	
	MO	
	T	

Educatief therapeut

Interview educatief therapeut

Label	Vraag	Antwoord
Onderwijs	Je bent educatief therapeut, wat versta je onder die functie?	Een vaktherapeut die zich bezig houdt met alles wat met onderwijs te maken heeft. Uitzoeken waarom jongeren van de Klimop daggroep niet meer naar school gaan, en vervolgens een traject opstarten om te zoeken naar een plek welke geschikt is voor

		hen. De jongeren gaan intern naar school op Curium. Dat houd ik in de gaten. Ik kijk of ik nog een training of behandeling kan doen. En ik zoek samen met de mensen van de ESB een vervolgplek, school of dagbesteding.
5 jaar	Hoe lang vervul je de functie al?	5 jaar, alleen op Curium.
Huiswerk op unit	Wat is je rol met betrekking tot het taakgericht programma op de unit?	Het enige wat ik dan soms nog vraag is als jongeren willen oefenen met huiswerk maken, dat ik dan aan de sociotherapeut vraag: wil je dat oppakken en daar tijd voor inroosteren in het dagprogramma? Ik denk dat dat het enige is wat echt het stukje op de unit is waar ik me tegenaan bemoei.
Planning maken	Op welke manier gebruik je het taakgericht programma tijdens therapieën of ESB onderdelen?	Sowieso om te kijken hoe de dag het best gevuld kan worden als er al therapieën of activiteiten staan die een vaste tijd hebben dan kunnen wij daar niet klas op inpassen. Dus dat moet je daar goed op aanpassen. Ik bekijk ook het taakgericht programma als ik zelf een voorstel wil doen. Voor mijn eigen ET therapie. Eh, zodat de jongeren niet te veel achter elkaar hebben. Maar dat ik op het meest ideale moment dat het kind en ik kunnen ingeroosterd wordt.
Sociale vaardigheden	Zijn er vaardigheden die je mist bij jongeren die meer getraind zouden kunnen worden op de Klimop? In het taakgericht programma?	Misschien onderdelen in sociale vaardigheden. Want de meeste jongeren doen toch heel veel zelfstandige dingen in het taakgericht programma. En dan is er wel "spel met" maar volgens mij kan het ook op een andere manier dan een "spelletje met". Sociaal bezig zijn. SOVA bijvoorbeeld. Niet alle jongeren tegelijk, maar een paar.
Structuur, positief	Welke begeleidingsaanpak denk je dat jongeren nodig hebben? De jongeren van de daggroep?	Dat kan allemaal een andere zijn. In ieder geval kan je verwachten dat ze omdat ze op de daggroep zitten profiteren van regelmaat en structuur want daarvoor zet je een taakgericht programma op. En sommigen kan je begeleiden door aan te spreken op dat ze zelfstandig het rooster moeten bekijken. En dat ze alles zelf in gaten moeten houden. En voor anderen moet je het wat meer uitkauwen, samen kijken. Continu herinneren aan de afspraken die ze hebben. Dus ik denk dat dat voor ieder net wat anders is. En het op een positieve manier oppakken. Dus niet zeuren over de dingen die niet gelukt zijn, maar de dingen die wel gelukt zijn onder de aandacht brengen. Maar dat gebeurt hier ook met het competentiemodel.

Vragenlijst jongeren

Vorbereiding schoolgang

Label	Respondent	Wat vind je goed aan de manier waarop we je vorbereiden om terug te gaan naar school?
Niet zoveel	K	Ik merk niet zoveel.
Geleidelijk opbouwen	S	Geleidelijk opbouwen en als het niet lukt (wat voor reden dan ook) dat je dan in een aparte ruimte moet zitten. Dat zet je aan het nadenken.
Gaat	N	Gaat wel.
Doorleren	St	Goed dat je toch nog een beetje blijft doorleren.
Opbouwen	L	Dat het langzaam word opgebouwd. Dat je niet gelijk een heel druk programma hebt. En dat er veel om je mening word gevraagd.
Zelfbeeld, huiswerk	J	Hulp voor je zelfbeelden, hoe je je voelt. Huiswerk geven als vorbereiding.
Doelgericht	Sj	Doelgericht.

Verbetering vorbereiding schoolgang

Label	Respondent	Wat zou er volgens jou beter kunnen aan het vorbereiden op je schoolgang?
Tijd	K	Langer de tijd geven.
Luisteren	S	Luisteren naar de cliënt en nog niet uitbreiden als diegene er nog niet aan toe is. Ook al denken jullie dat diegene het aan kan.
Geen idee	N	Ik heb geen idee.
-	St	
Klassikaal	L	Meer dingen klassikaal.
Klas	J	Vollere klassen, meer uren en vakken in de klas. Geen puntensysteem.
-	Sj	

Vorbereiding schoolgang zien op de Klimop

Label	Respondent	Hoe zie jij de vorbereiding op de Klimop, van terug gaan naar school in je dagprogramma?
Klas en administratie	K	Er staat klas op en administratie. Ik heb examens.
Meer klas	S	Steeds meer uren klas en steeds minder op de unit zijn.
-	N	
Klas	St	Klas.
Klas	L	Veel klas en vakken als beroepsoriëntatie.
PMT, tijd	J	PMT voor je zelfbeeld. Op tijd komen.
Klas	Sj	Veel klas.

Verbetering dagprogramma

Label	Respondent	Wat zou je anders willen aan je dagprogramma? Met als doel terug gaan naar school.
Schrijven	K	Zelf beter leren schrijven.
School	S	Onnodige therapieën eraf en in die lege gaten meer uren school toevoegen.
Klas	N	Meer klas.

-	St	
Klas	L	Nog meer klas en in de klas meer vakken.
Klas	J	Meer klas.
-	Sj	

Overige opmerkingen

Label	Respondent	Is er verder nog iets wat je wilt vertellen over het taakgericht programma, je dagprogramma of de manier waarop de behandeling verloopt op de Klimop?
Nee	K	Nee.
-	S	
Nee	N	Nee.
Leeg programma	St	Donderdag is mijn programma bijna helemaal leeg en dat is irritant.
Nee	L	Niet echt.
Slecht luisteren	J	Uhm, ik vind dat er slecht wordt geluisterd naar wat jij wilt of met je besproken wordt.
-	Sj	

1 orthopedagoog en 1 gedragsdeskundige Leo Kannerschool

Label	Vraag	Antwoord
Orthopedagoog en gedragsdeskundige	Welke functie vervullen jullie?	Orthopedagoog en gedragsdeskundige
Ondersteunen van leerkrachten	Wat verstaan jullie onder de functie?	Ik denk dat het belangrijkste wat je doet als gedragsdeskundige in het speciaal onderwijs is dat dat het ondersteunen van de leerkrachten is op alle manieren die je daarin kunt bedenken, dus daar is een heel stuk dossierwerk bij. Dus dat je goed kijkt, waar komt een leerling vandaan en wat heeft een leerling meegemaakt. Wat is er al geprobeerd en wat werkt er wel en wat werkt er niet, dus dat je gewoon goed voorwerk verricht. En dat je met dat in je achterhoofd dus ook gewoon de leerkrachten begeleidt in de klassen. Veel gesprekken hebt met leerkrachten van waar loop je tegenaan, observaties en het hele leerling volg proces door alle jaren heen, omdat je daar ook de overkoepelende persoon bent tussen verschillende leerkrachten, dan hoeft niet iedere leerkracht opnieuw het wiel uit te vinden en moet je zorgen voor de doorgaande lijn, eigenlijk op gedragsmatig gebied. Sociaal emotionele werkhouding is onze kern.
Af en toe	Hebben jullie dan ook vaak contact met leerlingen?	Niet op therapeutische basis, heel af en toe een gesprekje, maar de kern ligt echt in de begeleiding achter de klas. Dus wij geven geen therapie of dat soort dingen ook niet in het onderwijs.
Structuur	Dan een vraag omtrent de	Wat denk heel belangrijk is dat in onze voorwaarden van school dat al heel veel gedekt

	taakgerichtheid, hoe werken jullie in de klassen omtrent taakgerichtheid?	is. Dus dat we werken met kleine klassen, de leerlingen zitten in een eigen vast lokaal, zoals ook op de basisschool eigenlijk is, ze hebben een eigen tafel, een eigen stoel, dus een eigen werkplek gedurende de dag. Daar start en eindigt de dag ook. Praktijk vakken volgen ze wel in aparte lokalen, dus we hebben een gymlokaal en houtbewerking daar moeten ze dan naartoe. De kern van het onderwijs vindt plaats in het vaste lokaal met één of twee leerkrachten, als je het over een duo hebt. Ze hebben dus een eigen laasje om hun spulletjes in op te bergen, we hebben daarnaast ook nog een extra kast in het lokaal met allemaal lades en planken waar ook de schoolboeken en de schriften opgeborgen zijn. Leerkrachten starten en eindigen de dag heel expliciet of het vak heel expliciet, dus het is nu ruimen we deze boeken op, we gaan nu dat vak volgen, dus pak je die en die boeken. Dus de leerkracht let er eigenlijk tot aan de bovenbouw op of er daadwerkelijk ook op tafel ligt wat er op tafel moet liggen. Je hebt leerlingen die hamsteren op hun tafel, dus dan blijft er van alles gedurende de dag opstapelen en dat zijn wel kernpunten ook in ons onderwijs, dus dat je leerlingen die daar de neiging toe hebben in begeleidt. Dus daar wordt dan extra aandacht aan besteed. Verder wordt er over het algemeen heel duidelijk gewerkt met dagstructuren, met dagplanningen, zo van nou wat is het rooster, waar beginnen we mee, hoe laat is het pauze, hoe lang duurt iets. Er is een opbouw van eerst stukje uitleg, stukje zelfstandig werken, stukje nakijken als het vak dat toelaat. Dus ik denk dat dat de voorwaarden zijn die wij voornamelijk inzetten om de taakgerichtheid van kinderen te vergroten.
	Je noemt ook al een model, wat voor model is dat? Kun je dat toelichten?	Ja, het directe instructiemodel dat bestaat uit 6 of 7 fases, ik weet uit mijn hoofd niet meer precies hoeveel het er zijn en dan ga je aan de hand van voorkennis ophalen en introductie doen dan gaan de leerlingen het zelfstandig even proberen en dan weer terugkoppeling. Dan gaan ze echt aan het werk en uiteindelijk de evaluatieperiode. En we proberen er voor te zorgen dat de leerkrachten op die manier lesgeven. Ook weer daar waar het vak het toestaat. Want sommige vakken zijn natuurlijk ook wel, nou ja dan heb je gewoon een heel zelfstandig stukje in dat hoofdstuk en als dat toevallig aan de orde is dan gaan we daar niet geforceerd mee om.
Structuur en visueel	Je had het net over een gestructureerd	Weekrooster zoals op middelbare school. Alle schooldagen van 8:45 tot 15:00, behalve

	dagprogramma, hebben de leerlingen zelf in hun agenda of staat dat op het bord, of hoe werkt dat?	woensdag, tot 12:30. Dat is al structuur. Geen tussenuren of lesuitval. Het weekrooster is op het bord geprojecteerd of geschreven. Per onderdeel staat dat er op. Er wordt gewerkt met timetimers. Niet alle leerlingen hebben die nodig. We proberen wel dingen los te laten omdat we werken naar de maatschappij, bijvoorbeeld het MBO. Op een MBO zijn dit soort dingen ook niet allemaal mogelijk. Er zijn veel individuele mogelijkheden zoals schotten, koptelefoon, programma op tafel.
Kast/lade	Eerder had je ook nog ever de kast, waar dan de boeken en zo in staan en heeft dat nog een bepaalde structuur of is het gewoon een kast met boeken en zo.	Ja dat is het en over het algemeen, in de onderbouw hebben ze een la en als dat een zootje wordt, als de leerkrachten dat merken dan moet er weer eens klassikaal opgeruimd worden, want het is ook wel een stukje eigen verantwoordelijkheid geven voor dat je boeken netjes in je la liggen. Ja maar het verschilt ook heel erg per klas. De ene klas daar worden alle boeken gewoon in die kast verzameld en bij de andere klas hebben de leerlingen gewoon in hun tafella de boeken zitten samen met hun werkboeken, dat scheelt echt per leerkracht en per klas.
TEACCH/Geef me de vijf/ Meichenbaum	Welke methode en principes gebruiken jullie in de klas?	Als je echt naar methodiek kijkt die daar echt onder ligt dan gebruiken we elementen uit TEACCH. Niet heel TEACCH, want dat is te groot om het maar zo uit te leggen, weet je, niet alle leerlingen hebben alle elementen van TEACCH nodig. Er wordt bijvoorbeeld niet heel veel gewerkt met een bakjes structuur omdat we met roosters werken. Maar bijvoorbeeld de elementen rondom het aanbrengen van een structuur in de dag, zij komen daar wel weer uit voort, dus het is niet TEACCH in zijn geheel maar de elementen die nodig zijn. Meichenbaum, dus het aanleren in intrainen van stappenplannen of hoe vraag ik om hulp, noem dat soort dingen maar op en in algemene zin ligt Colette de Bruin/Geef Me De Vijf wel erg onder onze werkwijze. Dus het aanbrengen van structuur in je hoofd.
Goed	Hoe reageren over het algemeen de leerlingen op deze aanpak die jullie hanteren?	Ik denk over het algemeen goed, wat we ook net al aangaven dat is dat het heel erg maatwerk is, kijk je hebt een aantal basisprincipes die je in de school veel tegenkomt, maar er zijn leerlingen die dat in meer en mindere mate nodig hebben en ik denk dat dat wel iets is wat heel belangrijk is. Dat je dat in ogenschouw houdt. Grootste klacht die we horen, ja maar we zitten op de middelbare school, we kunnen het zelf. Ik

		denk dat op zich wel iets is wat er bij sommige leerlingen bij komt, maar het compliment wat we dat ook in terug krijgen is dat het hier ook wel op een gewone middelbare school lijkt. Maar we houden een beetje extra rekening met hun stoornis.
Individueel	Dan de overgang van de Klimop, dus van het Curium naar hier, na de behandeling op de Klimop zijn er veel cliënten die leerlingen worden op deze school. Zou er volgens jullie een verbeterpunt liggen bij de Klimop waardoor de overgang minder groot wordt?	Dat is ook heel individueel bepaald. Ik denk dat dat ook nodig is want de ene leerling kan wel fulltime beginnen, omdat die bijvoorbeeld vanuit de Klimop ook nog ergens anders deels onderwijs volgt, waarbij het advies toch Kannerschool wordt. Sommige kinderen hebben al 2 jaar geen onderwijs gehad, ja dat zijn hele andere situaties. Überhaupt al en ik denk dat je vanuit die achtergrond gaat kijken wat heeft dit kind nodig om de kans van slagen het grootst te maken.
Nee	Dit waren de onderwerpen die ik wilde bespreken. Willen jullie verder zelf nog iets toevoegen?	Nee

Orthopedagoog Leo Kannercollege

Label	Vraag	Antwoord
Orthopedagoog, 7 mnd	Welke functie vervult u? En hoe lang al?	Orthopedagoog, vanaf augustus. Daarvoor 2 jaar op deze school gewerkt.
Leerlingenzorg	Wat verstaat u onder de functie orthopedagoog?	Ik hou me bezig met de leerlingenzorg op sociaal emotioneel gebied voor de onderbouw. Er zijn twee orthopedagogen hier, ik richt me op de onderbouw. Ik ben ook verantwoordelijk voor de aanvragen van de zorgbudgetten. Dus dat zijn nu de herindicaties. En volgend jaar zal dat in passend onderwijs overgaan over de toelaatbaarheidsverklaring. Ik hou me bezig met leerlingen die binnen ons onderwijs niet volledig mee kunnen komen of waar extra hulp voor nodig is. En daarnaast hou ik me ook bezig met de aanmeldingen van nieuwe leerlingen en beoordeel ik samen met de maatschappelijk werker of wij een geschikte school zijn voor de leerling.
Af en toe	Oké, en heb je dan	Ik heb zo nu en dan contact. Het meeste

	ook vaak contact met leerlingen?	contact loopt gewoon via de leerkracht. Dus zij zullen de leerlingen ook het meest begeleiden. Ook wanneer ze ergens tegenaan lopen in de klas is de leerkracht in eerste instantie degene die de individuele begeleiding doet. Maar ik heb wel contact met leerlingen, met sommige leerlingen loop ik een individueel traject zodat ik een aantal weken gesprekjes met ze heb om aan bepaalde ontwikkelpunten te werken en alle leerlingen die bij ons voor het eerst op school komen hebben een intake gesprek en ik... onder andere ik, want mijn collega's doen het ook, hebben een gesprek met de leerlingen. Maar het is wel beperkt.
Individueel	Hoe werken jullie in de klas omtrent taakgerichtheid?	Nou als eerste natuurlijk kleine klassen, waardoor er veel individuele aandacht is. Zo min mogelijk leswisselingen. Zoveel mogelijk met blokken werken waardoor de leerling zich zoveel mogelijk op 1 taak kan richten. Dat zorgt ervoor dat er wat meer effectieve lestijd natuurlijk is en dat de leerling zich daar goed in de stof kan duiken. Praktisch werken we ook wel veel met timetimers waardoor het altijd zichtbaar is hoe lang een leerling aan een bepaalde taak hoort te zitten. Sommige leerlingen die er moeite mee hebben om bijvoorbeeld aandacht erbij te houden die hebben nog een klein timetimetje op tafel. Soms delen we echt heel praktisch in, delen we toetsen in in delen zodat een leerling dat per stuk aangeboden krijgt of er zit een beloningssysteem aan vast.
Vast rooster	Oké, en hoe werken jullie rondom een dagprogramma of een rooster?	Start om kwart voor 9. Dan hebben leerlingen tot 9u de tijd om rustig te worden. Journaal kijken of een boek lezen. Zoveel mogelijk werken met blokken. Pauze, eerst in de klas eten daarna naar buiten. Van half drie tot kwart over 3 een werkuur. Alvast huiswerk maken voor de volgende dag. Richting de bovenbouw afbouwen. Het rooster is iedere week hetzelfde. Het is visueel gemaakt doordat het in iedere klas op het bord staat.
Vaste plekken	En hoe is de opstelling in de klas? Kunnen ze altijd zelf een plek kiezen? Of hebben ze vaste plekken?	Vaste plekken. Soms een wissel na de vakantie of als een leerkracht merkt dat het niet goed werkt. Meestal zitten de kinderen alleen, soms in tweetallen.
Nee	En dan hebben ze dus ook geen lockers waar ze hun boeken in doen?	Nee, ze zitten de hele dag in dezelfde klas, met uitzondering natuurlijk van de praktijkvakken; koken, techniek en gym. En de leerlingen hebben geen lockers. Ze hebben een kratje naast hun bureau staan waarin de boeken zitten. En ze hebben een laasje voor dat soort dingen.

Duidelijkheid	Welke methoden en principes gebruiken jullie in de klas?	Ja ik kan niet zo een methode opnoemen. Maar het is natuurlijk wel zo dat waar we heel veel waarde aan hechten is natuurlijk structuur, duidelijkheid, direct communiceren, laten weten wat er van een leerling verwacht wordt. Individuele benadering.
Individueel bepaald.	Gebruiken jullie nog picto's in de klassen?	Die zijn er wel in sommige klassen. En het verschilt ook wel een beetje per leerling. Sommige leerlingen hebben iets individueels. Geen standaardgebruik. Uiteindelijk doorstromen naar vervolgonderwijs.
Goed	Hoe reageren leerlingen over het algemeen op jullie aanpak?	Ik denk dat wij 80% van de leerlingen op deze manier voldoende kunnen bedienen. Misschien nog wel meer. Ik denk dat die voorspelbaarheid, die we hier hebben, de rust, die ook de mogelijkheden die we hebben, om anders te zijn.
Grote overstap door ESB	Na de behandeling op de Klimop zijn er veel cliënten die leerling worden op deze school. Zijn er volgens jullie verbeterpunten vanuit de Klimop om de overgang zo klein mogelijk te maken?	Heel veel leerlingen ken ik die op de Klimop zitten. Daar hebben ze natuurlijk les op de ESB. Dat is een heel individueel gericht lesprogramma. En de overstap wordt heel groot op het moment dat ze weer in een klas gaan zitten.
N.V.T.	En als je kijkt naar bijvoorbeeld sociaal-emotionele vaardigheden?	Ik vind het moeilijk om dat te beoordelen omdat ik eigenlijk geen leerlingen ken die al terug zijn gekomen daarvan. Dus het moeilijke is dat ik heel veel leerlingen kan opnoemen die daar nu zitten. Of ook leerlingen die de naschoolse dagbehandeling hebben. Daarvan zien we echt groei.
Nee	Dit waren de onderwerpen en vragen waar ik het over wilde hebben. Wilt u zelf nog iets toevoegen aan het interview?	Nee.

Interviews en vragenlijsten

A= geïnterviewde sociotherapeut

S= de interviewer

S: Fijn dat je tijd en moeite wilt nemen om dit interview te beantwoorden. Het interview zal worden opgenomen zodat ik alle informatie later nog eens terug kan luisteren. De geluidsopname zal letterlijk uitgetypt worden of er zal een bijlage in de vorm van een geluidsbestand bij mijn onderzoeksverslag zitten. Je blijft verder gewoon anoniem, alleen je voorletter zal gebruikt worden. Zoals je weet hebben we het over de verbeteringen met betrekking tot het taakgericht programma. Het interview zal ongeveer 30 minuten duren. Het

is de bedoeling dat ik een duidelijk beeld krijg over die verbeteringen voor het taakgericht programma om een zo volledig mogelijk onderzoek te kunnen doen. Dan gaan we nu beginnen.

S: Hoe lang vervul je de functie al?

A: Als sociotherapeut?

S: Ja.

A: Sinds 2005.

S: Oké. En hoelang vervul je de functie op de Klimop?

A: Sinds augustus 2012.

S: Wat is je rol met betrekking tot het taakgericht programma op de unit?

A: De jongeren stimuleren om actief deel te nemen aan het taakgericht programma en ze daar ook handreikingen in te doen. Ze uit te leggen wat er is en te laten zien wat er is en dat samen met ze te doen.

S: En wat versta jij dan onder het taakgericht programma?

A: De jongeren hier hebben programma onderdelen bij de educatie, bij de ESB en als ze op de Klimop zijn dan noemen we dat sociotherapie tijd en het taakgericht programma is daar onderdeel van en dat kan dan zijn: een spelletje doen of sporten of het vakantieprogramma, dat kan daar denk ik ook onder vallen. Of creatief bezig zijn.

S: Dus dat is eigenlijk de dagelijkse situatie waarin je het taakgericht programma gebruikt?

A: Ja.

S: Welke begeleidingsaanpak denk je dat jongeren nodig hebben tijdens het werken met het taakgericht programma?

A: Ik denk dat veel jongeren het lastig vinden om te starten, dus ik denk dat ze aandacht nodig hebben van ons en een stimulans nodig hebben van ons om een beginnetje te maken en het hangt denk ik af wat voor jongere je voor je hebt of je het samen moet doen of dat je het ze juist alleen moet laten doen of dat je het gedeeltelijk samen moet doen, dus dat is denk heel individueel bepaald.

S: En de moeite die ze hebben met de start hoe zou je dat kunnen linken met hun Autisme.

A: Ik denk dat het vaak misschien een beetje onbekend is voor ze en wat kunnen ze verwachten. Ik denk dat je ze een beetje moet laten kennis maken met wat het is en als dat eenmaal duidelijk is dan zal de moeite daarmee ook afnemen denk ik.

S: Welke verbeteringen zouden er kunnen zijn op het gebied van de indeling van het taakgericht programma en kun je daarbij ook aangeven wat je wel goed vindt?

A: Verbeteringen, ik denk dat het er wel is op de Klimop, wat ik net schets, alleen heeft het niet zozeer de naar taakgericht programma meer, ik denk dat dat in de loop van de tijd een beetje weggedoezeld is, hoe noem je dat, verwaterd is, dus ik denk dat het wel degelijk goed is als er, dat dat weer wat opgekrikt wordt en dat het weer wat duidelijker is, van dit is ons

aanbod en dat er veel meer is dan we soms zouden denken. En wat vind ik er op dit moment goed aan? Nou dat jongeren, ja sommige jongeren hebben heel weinig klas, omdat dat gewoon heel moeilijk voor ze is en dan kunne ze hier op een laagdrempelige manier wel bezig zijn met dat soort aspecten, schoolaspecten, maar nog veel laagdrempeliger nog dan bij de jongere in de klas.

S: Ja. Je had het net over we denken misschien meer dan dat er nu is en heb jij dan een idee wat er meer is en wat we daar mee zouden kunnen?

A: Ik denk bijvoorbeeld de trainingen die wij hebben, die we ook wel ambulant aanbieden, dat je dat ook wel meer aan zou kunnen bieden vanuit het taakgericht programma aan de jongeren, zoals: zelfstandig leren reizen of boodschappen doen of met geld om leren gaan, dat soort dingen. Ik denk dat we misschien ook wel meer gebruik zouden kunnen maken van sport en beweging op het Curium, daar maken we ook niet zoveel gebruik van en dat taakgericht programma stuk, dat hoort dan niet zozeer bij de Klimop, maar meer bij het Curium. Wat was je vraag ook alweer?

S: Of je een beeld hebt van de dingen waar we gebruik van zouden kunnen maken.

A: Ja, dat.

S: Welke verbeteringen zouden er kunnen zijn op het gebied van het dagprogramma dat de jongeren nu dus hebben, hoe dat is ingedeeld en wat vind je er vooral nu goed aan?

A: Ik vind het eigenlijk wel goed zoals het is. Ik denk dat je uit moet kijken dat je het niet te veel gaat vullen met het taakgericht programma, ik denk dat het er namelijk al op staat in de vorm van spel met. Misschien zou je dat wat er verbeterd zou kunnen worden daaraan is dat je misschien taakgericht programma op het programma zet en dat we dan kunnen kiezen wat ze willen met spel met of creatief of sporten of puzzelen.

S: Dus je zou er een los onderdeel van maken?

A: Ja dat het taakgericht programma gewoon duidelijk is voor hun, van oké dat is een keuze uit wat ik net opnoemde. Nou ja keuzes maken is natuurlijk ook wel weer lastig voor autisten, maar ook wel weer goed om te leren. Het is allemaal heel individueel bepaald op deze unit.

S: En wat zou dan voor jou het verschil zijn tussen, als je binnen het taakgericht programma iets van categorieën zou hebben van iets waar ze uit kunnen kiezen en wat er los op hun programma lezen staat bijvoorbeeld, wat is dan het verschil voor jou?

A: Valt lezen volgens jou dan onder het taakgericht programma?

S: Ik ben vooral geïnteresseerd in jouw mening.

A: nee, lezen valt niet onder het taakgericht programma denk ik.

S: Oké. En creatief?

A: Wel.

S: En wat is het verschil tussen beiden?

A: Ja het is natuurlijk een heel groot verschil, maar bedoel je op het gebied van het taakgericht programma?

S: Ja.

A: Poeh, dat vind ik moeilijk om uit te leggen. Ik denk dat lezen dat zie ik niet echt als activiteit. Dat is het misschien wel, het staat wel als zijnde een activiteit op de programma's, maar bij taakgericht programma denk ik meer aan doe dingen. Spelletje doen, creatief doen, sporten doe je en lezen doe je ook wel, maar dan ben je niet actief.

S: Ja ja, en als ik dan bijvoorbeeld buiten zou schrijven in het programma, valt dat dan onder het taakgericht programma of hoort dat dan onder het gewone programma? Hoe zie je dat?

A: Het hangt er vanaf wat je.. Buiten kun natuurlijk ook gewoon chillen in de arena zijn of met een vriendje kletsen, dan vind ik het niet onder taakgericht programma vallen, als het onder taakgericht programma valt dan ben je buiten doelgericht met iets bezig. Dat vind ik wel een verschil.

S: Ja, ik heb een duidelijk beeld van deze vraag. De indeling en de organisatie van het taakgericht programma kast die we gebruiken op de daggroep, wat is daar je mening over?

A: Ik vind het nu een beetje rommelig, onoverzichtelijk en ik vind er niet echt een indeling in zitten.

S: Nee, wat zou voor jou een goede indeling zijn? Of eigenlijk voor de jongeren, maar volgens jou?

A: Ik denk wat ik eerder zei, als je het... dat het duidelijk zou moeten zijn dat je taakgericht programma hebt en dat je daar dan categorieën onder hebt van wat valt er onder: creatief, bewegen, spelletje, nou noem maar op en dat je dan naar de kast loopt en dat het dan gecategoriseerd is in de kast. Daar ligt dat en daar ligt dat en dat je dat dan kunt pakken en meenemen en dan kan gaan doen. Bijvoorbeeld in de blauwe dozen alles is blauw en daar zitten alle sport attributen in, ik ga sporten en dan zitten er tennisrackets in of badmintonrackets of een bal. Ik weet niet of dat realiseerbaar is, maar dat heel duidelijk gecategoriseerd is of dat een manier duidelijk is van daar zijn alle sportattributen en daar alle spelletjes et cetera.

S: En dat zou je dan ook zo op het programma zetten, je zou bijvoorbeeld zetten blauw of groen of hoe zou je dat....

A: Dat hangt echt van het niveau af, dat is echt wel laag niveau, blauw of groen, nee, het zijn wel gewoon pubers. Dus ik zou het wel taakgericht programma noemen en dat ze dan weten, dat is ze uitgelegd, dat ze weten als ze hier zijn van oké daar valt van allerlei categorieën onder daar kan ik dus uit kiezen en dat wij ze helpen met kiezen en als blijkt, die insteek zou ik als eerste maken, en als blijkt dat ze moeite hebben met die keuzes dan kan je aanpassen en meer gaan specificeren van oké hij kan niet kiezen als er taakgericht programma op zijn dagprogramma staat, dus dan maken we het voor hem concreter, we zetten er creatief op of we zetten er sporten op of bewegen of we zetten er spelnet op, dan wordt de keuze verkleind.

S: Oké, duidelijk. Het indelen van de ruimtes, dat hoort natuurlijk ook onder het taakgericht programma, we hebben hier een aantal ruimtes: tv ruimte, computer ruimte, ontspanningskamer, wat vind je daar momenteel van?

A: Ja, wel goed eigenlijk. De ontspanningskamer is vrij prikkelarm, de computerruimte is ruim en daar heb je ook de mogelijkheid om, als er niet op de computer gezeten wordt, om aan een bureau te puzzelen of huiswerk te maken of iets individueels te doen, of wat ook

samen kan aan een aparte tafel in die ruimte. De tv kamer is gewoon gezellig, dus die ruimtes vind ik wel oké.

S: En hoe ziet dat er nu uit, op welke manier gebruiken de jongeren de ruimtes nu?

A: De ontspanningskamer wordt nu eigenlijk meestal overdag op de daggroep gebruikt door 1 jongere die aan de rand van de groep functioneert. Door de naschoolse groep wordt die veel gebruikt voor huiswerk en door gesprekken met ouders of met gesprekken op de daggroep trouwens ook wel hoor. En de computerkamer wordt gebruikt voor wat ik zei, computeren en eventueel puzzelen en de tv kamer wordt gebruikt voor tv kijken en de wii en al die spelcomputers. Je hebt ook nog de mediatheek, die wordt niet zo veel gebruikt.

S: En wat zouden jongeren daar eventueel kunnen doen?

A: Daar zouden zich kunnen ontspannen, terug kunnen trekken, het is daar heel rustig.

S: We hebben op een aantal gebieden gepraat over verbeteringen van het taakgericht programma, heb je zelf nog toevoegingen aan verbeteringen van het taakgericht programma?

A: Nee, ik denk dat je het meeste al wel gevraagd hebt, nee ik denk dat het heel vruchtbaar zou zijn als jij dit een beetje nieuw leven in kan blazen, het weer wat meer op de kaart kan zetten, kan je dat zo zeggen? Ja, verbeteringen weet ik zo gauw niet, niet meer dan ik al gezegd heb.

S: Dan wilde ik het nog even hebben over principes en methodes die we hier gebruiken, we gebruiken “geef me de vijf” en het “competentiemodel”. Hoe zie jij dat terug komen in het taakgericht programma?

A: Ik denk dat dat vooral in onze bejegening en onze houding zit en niet zozeer in het taakgericht programma. Als je dat terug wilt laten komen in het taakgericht programma denk ik dat je door die kleuren te gebruiken of door het samen te doen, dus het zit hem meer in de bejegening denk ik, dan in het taakgericht programma zelf.

S: En zou je het competentiemodel nog extra in kunnen zetten in het taakgericht programma?

A: Ja, door als iemand zijn sterke kant is dat hij creatief is, dan kan je natuurlijk als je creatief met iemand gaat doen of iemand zelf creatief gaat doen kan je daar positief in bekrachtigen, complimenten geven en dan zijn dat productieve factoren. Succes ervaringen op laten doen op die manier en juist als hij het weer lastig vindt om een spelletje te doen of samen met iemand een spelletje te doen dan kan je het weer inzetten om dat op een competente manier te gaan leren, dus je kan het competentiemodel wel degelijk gebruiken als middel bij het taakgericht programma, maar ik zie niet zo hoe je het taakgericht programma competenter kan maken. Het middel heiligt het doel.

S: Denk je dat er nog andere methodes of principes om het taakgericht programma extra te ondersteunen?

A: Nee, ik denk dat het competentie model wel heel geschikt is.

S: Ja, ja. Oké, duidelijk. Dit waren de onderwerpen waar ik het over wilde hebben. Heb je zelf nog dingen toe te voegen aan het interview?

A: Nee.

S: Oké. Nou heel erg bedankt voor je medewerking aan dit interview. Ik zal je een digitaal transcript sturen ter bevestiging van het interview. Als ik mijn onderzoek heb afgerond zorg ik ervoor dat er een versie voor de Klimop komt.

A: Leuk.

S: Bedankt.

A: Graag gedaan.

Einde van het interview.

K= geïnterviewde sociotherapeut

S= de interviewer

S: Fijn dat je de tijd en moeite wilt nemen om dit interview te beantwoorden. Het interview wordt opgenomen zodat ik later alle informatie nog eens terug kan luisteren. De geluidsopname zal letterlijk uitgetypt worden of een bijlage van een geluidsbestand. Je zult anoniem blijven, ik gebruik alleen je voorletter.

Zoals je weet gaan we het hebben over verbeteringen met betrekking tot het taakgericht programma op de daggroep. Het interview zal ongeveer 30 minuten duren. Het is de bedoeling dat ik een zo duidelijk mogelijk beeld krijg omtrent de verbeteringen van het taakgericht programma. Dus het is belangrijk dat je zo volledig mogelijk antwoordt en alles vertelt wat je weet.

K: Ja, heel goed.

S: Oké, dan gaan we nu beginnen. Hoe lang vervul je deze functie als sociotherapeut?

K: Ik ben als sociotherapeut al vanaf 2006 aan het werk op het curium. September 2006. En ik ben sinds september 2012 in dienst van de Klimop. Daarvoor heb ik bij een jongerenunit klinisch gewerkt en nog bij een kinderunit klinisch.

S: Oké, duidelijk. Wat is je rol met betrekking tot het taakgericht programma op de unit?

K: Nou, op de unit werk ik natuurlijk met dagprogramma's en daar zit een taakprogramma aan. Het taakprogramma is daarin verwerkt. Dat zijn natuurlijk klas, administratie, wat ESB dingen, wat ik altijd door elkaar haal wat wat is. Al die letters, maar oké. Wij stemmen natuurlijk met elkaar af, met de therapeuten, met de klassen, leerkrachten en wij begeleiden jongeren hier op de unit.

S: En dat versta je ook onder taakgericht programma? Wat we hier op de unit doen?

K: Nee, dat vind ik wel meer sociotherapie wat hier wordt gedaan. Maar wij ondersteunen wel als ze daar heen moeten. Als ze het moeilijk vinden, delen van het taakgericht programma moeilijk vinden zoals klas en administratie en dat soort dingetjes. Dan ondersteunen wij daarbij natuurlijk wel. Dus wij ondersteunen daar wel in. Weet je, als er meegelopen moet worden naar een klas, dat gebeurt natuurlijk ook. Dat jongeren het eng vinden. Dat soort dingetjes. Maar ik vind dat wat wij op de unit doen naast het taakgericht programma is echt wel sociotherapie. Zoals spelletjes met elkaar, mentorgesprekken. Dat vind ik wel meer sociotherapie.

S: Ja, duidelijk. Kun je een dagelijkse situatie schetsen van een taakgericht programma?

K: Nou vandaag toevallig waren er examens. Dus dat is ook een onderdeel er van. Er worden stukken van het taakgericht programma afgesloten met een examen. Dus er waren vandaag Engels examens. Dan lopen wij mee met de jongeren. Niet met allemaal, maar met sommigen lopen we mee naar de klas. Dan leveren we ze daar af, dan kijken we nog even of het allemaal oké is, of ze niet zenuwachtig zijn, of we nog iets kunnen doen. Dan laten we ze daar achter en kunnen ze het examen maken.

S: Oké duidelijk. Welke verbeteringen zouden er kunnen zijn op het gebied van de indeling van het taakgericht programma op de unit?

K: Ehm, verbeteringen nou ja. Nou, ik denk dat wij op zich wel heel erg naar de wensen van de jongeren luisteren. En op de unit daar echt wel met de jongeren over in gesprek gaan. Wat wel en niet mogelijk is, wat ze wel en niet aankunnen ook. Ik denk dat wij ook echt wel goed kijken naar wat haalbaar is. En misschien denk ik ook wel soms beter weten dan degene die daar... de leerkrachten soms en de therapeuten, weten wat ze wel en niet aankunnen zodat wij meer ook wel het schakelpunt of hoe zeg je dat?

S: Soms de schakel zijn tussen jongeren en...

K: Ja, ik denk het zo iets ja. Dus verbeteren, ja.. Ik denk dat we het op zich al wel goed afstemmen. Denk ik.

S: Oké, welke verbeteringen zouden er kunnen zijn op het gebied van het dagprogramma met betrekking tot het taakgericht programma?

K: Dan bedoel je het dagprogramma op de unit dus? Daarnaast eigenlijk, naast het taakgericht programma wat we gebruiken hebben we ook nog een dagprogramma.

S: Ja:

K: Ja precies, dat zijn dus activiteiten op de unit. Wat was nou precies ook alweer je vraag?

S: De verbetering ervan. Wat je verbeterd zou willen zien?

K: Nou op zich nu denk ik.. We hebben nu een groep jongeren die best wel veel buiten de deur komt, dus veel taakgericht programma heeft. Dus in dat opzicht loopt het nu heel erg goed. Maar wat volgens mij ook wel bij het taakgericht programma hoort, maar verbeter me als het niet zo is, drumles enzo, zwemles en sporten. Nou dat soort dingen vind ik wel dat het niet altijd ehh.... Jongeren hebben ook niet altijd interesse erin, maar er wordt ook soms een beetje... het aanbod is niet altijd heel erg ruim. En soms is dat voor jongeren soms ook wel een beetje ontspanning even. Zeker voor jongeren die weinig programma hebben, zoals klas of die hier pas net komen. Die zitten heel veel op de unit. Nou, dan moeten ze heel veel dezelfde dingen doen en dan zijn dat soort programmaonderdelen wel heel oké en een goede afwisseling en daar leren ze ook zeker van. Dan vind ik het aanbod wel klein.

S: Vanuit sport?

K: Ja. Vanuit sport en. Drumles niet hoor, dat is wel oké. Dat gaat ook wel stoppen. Die man gaat met pensioen. Dus dat gaat helaas niet meer, maar vanuit sporten vind ik dat het wel eenzijdig is en weinig mogelijkheden wanneer de jongeren kunnen instromen. Dat zijn eigenlijk vaste tijden en dan moeten natuurlijk precies die jongeren dat maar lukken of dan moet je dat gaan wisselen met andere vakken en dat is soms moeilijk en dat gaat dan eigenlijk voor. Maar als de jongeren nog weinig activiteiten hebben dan kan dat vaak wel in het programma. Maar het is wel passen en meten.

S: Denk je dat ze zich vervelen als ze nog weinig op hun programma hebben?

K: Ja, dat denk ik zeker.

S: En wat is de oorzaak daarvan?

K: Nou ja, het aanbod is bij ons niet zo heel groot denk ik. Op de unit zelf. Wat kunnen we ze aanbieden? Ja ehh, iets creatiefs. Tekenend, een spelletje doen, computeren. Sommige jongeren hebben ook gewoon echt geen interesse in TV kijken of computeren. Als het dan ook geen lekker weer is, dan ga je ook niet naar buiten. Behalve de trampoline, maar die mag niet meer. Dat is ook wel heel erg jammer omdat de jongeren zich daar ook wel echt heel erg goed op vermaaktten. Maar die moest weg vanwege veiligheid en dat soort dingen. Dat is ook jammer, want daar vermaaktten ze zich heel erg goed op, zeker. Die trampoline was er toen er net een groep jongeren kwam, dus toen hebben ze heel veel trampoline gesprongen. Dat vonden ze heel leuk. Ik denk echt wel zeker dat ze zich vervelen. En voor sommige jongeren is het ook echt wel weer even goed om een ritme op te pakken vanuit thuis. Die zijn gestagneerd op school en zitten al heel lang thuis. Dus het ritme hierheen en gewoon een dag volmaken is wel goed. Maar ik denk wel dat ze zich af en toe vervelen.

S: Oké. En wat zou daaraan gedaan kunnen worden?

K: Nou, dan zou het taakgericht programma wel een belangrijk onderdeel kunnen zijn, voor ontspanning tenminste. Voor sporten. Kijk, de andere vakken echt, de administratie, de detailhandel en de catering, die moeten wel langzaam worden opgebouwd. Die zijn per jongere verschillend, bij de een ligt de interesse daar en is het ook de toekomst dat ze daar iets mee moeten. En dat kun je niet in 1 keer opbouwen, dat moet wel echt wel per jongere worden bekeken. Maar catering is denk ik wel voor heel veel jongeren aantrekkelijk. En leuk, een leuke docent. Die trekt die jongeren ook wel mee. Dus er moet ook wel snel gekeken worden als jongeren worden opgenomen naar wat is de toekomst, waar gaan we aan werken? Natuurlijk wel kijken hoe snel we kunnen gaan, maar inderdaad ook al wel dingen in gaan zetten. Sneller dingen inzetten denk ik. Niet eerst zes weken afwachten omdat de eerste EB vaak pas na zes weken is, of al na zes weken. Ik zou denk ik wel al eerder wat dingetjes erop zetten. Meer afwisseling in het programma.

S: Oké en hoe denk je over het taakgericht programma kast op de unit? Wat vind je er van? En wat zou daar verbeterd kunnen worden?

K: Nou, het is een beetje rommelig denk ik. Het is wel overzichtelijk zeg maar, de kast. Maar de jongeren maken er eigenlijk weinig gebruik van. En misschien meer uitdaging erin. Meer nieuwe dingen. We hebben gewoon jongeren die een heel vol programma hebben, dus die vinden het eigenlijk, op dit ogenblik tenminste, bijna allemaal hebben ze een vol programma, dus dan willen ze eigenlijk als ze binnen komen even relaxen. En dan willen ze eigenlijk niet ook nog iets uit die kast zeg maar. Even lekker relaxen, even op de bank zitten. En nu wordt het ook weer mooier weer, dan gaan ze ook naar buiten. Dat vinden ze dan ook wel even fijn. Dus we zouden daar natuurlijk wel wat meer aandacht aan kunnen besteden.

S: En nu heb je natuurlijk een groep die al heel veel op school zit.

K: Ja, dus nu heb je er niet, nee. Nee, precies nee. Nou puzzelboekjes hebben we ook, weet je. Dat soort dingetjes hebben we ook. Dat is iets wat ook nog wel een beetje interessant is.

S: Je had het over wat rommelig. Wat zou je daar dan in willen zien zodat er wat meer structuur komt?

K: Ja, het is op zich wel gestructureerd, maar het is zo'n donkere kast vind ik persoonlijk. Dus dat je die... het nodigt niet uit om even die kast in te lopen zeg maar. Of om even die ruimte in te lopen, dat nodigt het niet echt uit. Vind ik zelf. Dus op zich is het wel netjes en is alles gestructureerd en netjes gesorteerd, maar ik vind dat het niet echt uitnodigt. Maar dat komt denk ik ook dus meer omdat het in zo'n kast achter zo'n deur zit. Achter een van die vele deuren. Als het misschien meer in een kast in de woonkamer zou staan, dan zouden ze er sneller gebruik van maken. Al zou die deur vaker open staan, dan wordt er ook sneller naar binnen gelopen. Maar dat gaat niet, want dan kunnen andere deuren niet meer open en dan heb je..... Dan zit het in de weg, dus dat gaat niet. Maar dat nodigt misschien meer uit.

S: Oké, duidelijk. De indeling en de organisatie van de ruimtes op de unit omtrent het taakgericht programma, wat zouden daar de verbeteringen kunnen zijn? Of vind je het goed zoals het is?

K: We hebben 1 ontspanningskamer. Op zich is dat wel voldoende denk ik. Maar misschien nog wel wat meer ruimtes waar jongeren zich wat meer terug kunnen trekken en huiswerk kunnen maken of iets dergelijks. Even rustig kunnen zitten. Al hebben de jongeren daar op dit moment geen behoefte aan. Dat hadden we voorheen wel. Toen hadden we jongeren eigenlijk die... twee jongens die standaard in de ontspanningskamer verbleven en daar had je er maar 1 van. Dus dat kon eigenlijk niet. Dus dan heb je wel te weinig ruimtes op de unit. Dan is het echt wel te klein en wil je ook nog een aparte ruimte hebben voor tv of een aparte ruimte voor computer dan is het gewoon te weinig.

S: Maar buiten dat er dan te weinig ruimtes zouden zijn, de ruimtes die nu ingedeeld zijn, wat vind je daar van?

K: Ja, wel prima. We zijn een beetje aan het opknappen, een beetje wat meer pimpen zeg maar. Dat vind ik wel leuk. Ja, het is vaak voor autisten ook wel.. er hoeft niet veel te staan en een beetje prikkel arm, maar op zich kunnen ze wel wat aan en gezelligheid vinden ze toch ook wel fijn. Een plantje hier en een dingetje daar en een leuk schilderijtje. Op zich mag het hier en daar nog wel wat meer aangekleed worden. Daar zijn denk ik de financiën niet heel erg naar, maar we zijn wel bezig om het aan te kleden.

S: Welke begeleidingsaanpak denk je dat jongeren nodig hebben als ze werken aan een taakgericht programma op de unit?

K: Duidelijkheid, veel duidelijk. Kort en duidelijk soms tegen ze zijn. Soms met een omweg kun je er ook komen. Maar je moet een gestructureerd programma... echt een programma volgen. Op het dagprogramma staat alles wat er die dag gaat gebeuren. Mocht je daarin iets willen ruilen dan kun je dat overleggen, maar we doen denk ik allemaal wel dezelfde aanpak. De leidraad is dagprogramma en van daaruit werken we. Kijk, uitzonderingen kunnen altijd en in overleg en weet je, gaat het met een jongere iets minder goed dan doen we overleggen met de klas van joh weet je, het gaat hem nu niet worden zeg maar. Misschien kunnen we afspreken om een half uur. Tuurlijk, je kijkt per jongere wel maar je moet wel echt structuur houden en het dagprogramma is de leidraad daarin. Dus dat is wel het belangrijkste denk ik.

S: Oké, zijn er nog overige verbeteringen die je zou toevoegen aan het taakgericht programma?

K: Misschien nog meer vakken, denk ik. Administratie en detailhandel vinden de jongeren vaak niet leuk. Saai vinden ze het en vaak moeten ze ook een beetje niet zulke leuke dingen doen. Papier bijvullen of iets dergelijks, dat vinden ze vaak saai. Wat ik me ook wel kan voorstellen. Ik weet niet of er natuurlijk nog meer vakken mogelijk zijn, maar catering is wel echt iets wat ze leuk vinden. En waar sommige jongeren ook echt wel die richting op gaan,

richting de catering kant. Kok of iets dergelijks. Ik zou iets meer, wat gevarieerder zou ik adviseren.

S: En zou je daar op de unit nog wat aan toe kunnen voegen?

K: Iets kunnen betekenen op het taakgericht programma of meer iets kunnen bedenken?

S: Ja

K: Ik zou het even niet weten nu. De groep die we nu hebben vindt het ook gewoon echt wel fijn als ze even hier op adem kunnen komen zeg maar. En af en toe een klusje doen of iets dergelijks. En in de vakantie doen we ook echt wel dingen bakken en dat vinden ze ook echt wel leuk. Ik zie dan ook echt wel dat hun interesse daar ligt. Boodschappentraining zou je misschien nog wel kunnen aanbieden, wat we ook al wel doen al soms. Maar dat is vaak ambulant. Tijdens de dag dat ze hier zijn wordt dat moeilijk want dat vergt gewoon heel veel tijd, dus dan moet er gewoon een hele dag voor langere tijd een sociotherapeut van de groep af. Dat is dan moeilijk, maar dat zou ambulant wel kunnen. Sommige jongeren kunnen zelf gaan, dat kun je ook vanuit daar leren van "hé, kunnen ze dat?" Nemen ze de goede boodschappen mee? Wat als ze het niet kunnen vinden? Bellen ze dan? Hoe zit het met geld? Dat soort dingen. Je kan er wel wat van opsteken.

S: En je hebt het nu over boodschappentraining, maar er zijn natuurlijk nog veel meer trainingen. Zou dat iets zijn voor op de unit? Zelfstandig reizen bijvoorbeeld, ja. Dat zou zeker wat zijn. Maar dat is vaak wel na de klimop tijd. Want tijdens de klimop tijd wordt het gewoon moeilijk.

S: Maar dan is het meer gewoon praktisch moeilijk? Dat er dan een sociotherapeut lang mee bezig is.

K: Ja praktisch gaat het vooral om.

S: Oké, nou dit was in ieder geval wat ik wilde vragen. Wil je zelf nog iets toevoegen aan het interview?

K: Ik ben benieuwd wat je nou precies wilt gaan onderzoeken.

S: Ik wil het taakgericht programma gaan verbeteren, van de daggroep. En dat bestaat zeg maar uit vier onderdelen, dat taakgericht programma. En 1 daarvan is het unit programma, dat valt ook onder het taakgericht programma. En dat wil ik gaan verbeteren. Omdat er inderdaad nu wat weinig aanbod is. En de structuur wat strakker neerzetten.

K: Nou dat vind ik wel een goede. Ik ben benieuwd.

S: Ja, nou heel erg bedankt voor je medewerking aan het interview. Ik zal je digitaal een transcript of een geluidsbestand sturen ter bevestiging van dit interview. En als ik mijn onderzoek heb afgerond, dan zorg ik dat er een versie komt voor de klimop.

K: Nou super, succes.

S: Dank je wel.

Einde van het interview.

M= geïnterviewde sociotherapeut

S= de interviewer

S: Zoals je weet gaan we het hebben over verbeteringen van het taakgericht programma op de daggroep. Het interview zal maximaal 30 minuten duren, het is de bedoeling dat ik een duidelijk beeld krijg over de verbeteringen omtrent het taakgericht programma, dus probeer je antwoorden zo volledig mogelijk te formuleren. Dan gaan we nu beginnen.

S: Hoe lang vervul je de functie die je nu hebt?

M: 12 jaar.

S: En al 12 jaar op de Klimop?

M: 5 jaar op de Klimop en daarvoor op de Vlier.

S: En wat is je rol met betrekking tot het taakgericht programma op de unit?

M: Als sociotherapeut bied je natuurlijk het taakgericht programma ook aan. Ja, dat is wat je doet en je ondersteunt wel de jongeren daarmee in de dagelijkse invulling van het dagprogramma, daar geef je ondersteuning in.

S: En wat je versta je onder het taakgericht programma?

M: In het geheel zou ik zeggen de ESB en de vak therapieën en wat wij dan als sociotherapie doen dat is de dagprogramma's, daarin vallen dan de onderdelen die wij doen. Huiswerkbegeleiding, boodschappentraining, al die dingen.

S: Die boodschappentraining waar je het net over had, wordt dat vaak gebruikt?

M: Sinds kort zijn we dat wat meer aan het invoeren, maar op de daggroep nog niet, maar naschools was dat al heel lang aan de orde.

S: Dus het wordt vooral op de naschoolse groep gebruikt en op de daggroep niet?

M: Naschoolse jongeren zijn natuurlijk op niveau vaak iets hoger en wat meer zelfstandig, waardoor je wat meer de vraag krijgt om ook zelfstandige dingen te laten doen zoals: koken, boodschappentrainingen en al dat soort dingen, dus dat is meer gericht op het taakgericht programma dat we dan aanbieden en op de daggroep is het meer stabiliseren van naar school komen en het stabiliseren daarvan en het alweer in een goed dag- en goed nachtritme zitten, dat is de basis al. En dan daarbij ga je natuurlijk wel kijken wat kan je allemaal nog meer aanbieden, maar eigenlijk beginnen die stappen veel lager.

S: Denk je dat een eventuele training in een later stadium mogelijk is op de daggroep?

M: Ja, zeker wel.

S: Oké. Welke verbeteringen zouden er kunnen zijn op het gebied van de indeling van het taakgericht programma?

M: Dan gericht op de daggroep hè?

S: Ja.

M: Dat is natuurlijk wel lastig, omdat je niet... Ik vind op de daggroep wordt er nog heel weinig gewerkt echt met concept taakgericht programma. Ik denk dat je op het programma veel meer kan doen met als er "creatief" staat, wat versta je onder creatief en hoe is het ingedeeld. We hebben voorheen wel eens kaarten gehad met rode vlakken bijvoorbeeld en

als het rood was kon je daar en daar uit kiezen. Dat is toen ooit een gestart door iemand en nooit verder uitgewerkt, terwijl dat wel super goed is. Dat hangt nog wel aan de aan de binnenkant van de kast, maar ja.. Als je natuurlijk gewoon zegt: je hebt nu het onderdeel rood en dan mag je daar en daar uit kiezen, dan heb je natuurlijk veel gericht bijvoorbeeld denkspelletjes en hier op de naschoolse groep hebben we natuurlijk de kast al wat meer ingericht op echt die vakken van waar het bij hoort, maar dat kan gewoon veel beter. Ook op de daggroep zou je daar veel meer zelfstandigheid uit kunnen halen veel meer gericht op het programma werken, van ja het hele programma moet eigenlijk al bestaan uit taakgerichte onderdelen. Als ze hier op de groep zijn zouden ze al veel meer kunnen doen dan dat ze nu doen. En natuurlijk ontspanning, even computeren, maar ik vind computer kan je ook educatief inzetten en ontspanning is ook goed, maar veel meer daarmee spelen. En inderdaad, een boodschappen training kan je volgens mij ook wel bij sommige jongeren op de daggroep nu ook al aanbieden en andere trainingen: zelfstandig reizen, omgaan met een probleem als je er ergens staat of ja.

S: Oké, duidelijk. En wat vind je er nu goed aan, aan de indeling die er is?

M: Ik vind het goed dat we sowieso onderdelen hebben, dat dat ook bijgehouden wordt, goed aangeschaft word als er iets is. De trainingen die we nu doen boven is natuurlijk heel minimaal, maar wat er nu gestart is met die boodschappen training vind ik echt goed en er zijn nog inderdaad wel wat dingen dat anders kan, maar ik denk dat wat er nu is, is op dit moment de stappen die we nu doorlopen hebben oké. Ik denk dat we nog in ontwikkeling zijn, waardoor je 't al heel snel veel beter kan doen. En uh, het was in het verleden iets minder gericht daar op, maar nu gaat dat steeds meer komen. En ja, de onderdelen hoe het in de kast staat, dat vind ik al veel beter, dat was altijd één groot rotzooitje.

S: Dan komen we gelijk op de kast inderdaad boven, wat vind je er van?

M: Ik vind het goed hoe die ingedeeld is, alleen, het moet veel beter bijgehouden worden. Ja, ik weet niet hoe ik dat netjes moet zeggen, maar zowel door ons al door de jongeren hoor. Volgens mij als je iets pakt en je zet het op dezelfde plek terug dan is het niet zo moeilijk, maar dat moeten we ook in de gaten houden, ze zijn heel makkelijk en... Ik vind de indeling hier beneden wel beter.

S: En hoe is de indeling hier beneden?

M: Echt wel op naam en het creatieve gedeelte bij elkaar, buiten speel onderdelen bij elkaar, teken onderdelen bij elkaar. Alles wat je dan uit één vakgebied zou kunnen kiezen, dat zit dan bij elkaar.

S: En staan er ook de namen van de producten bij?

M: Ja en de uitleg.

S: Ja, zowel op de plank als op de bank?

M: Ja, dat is mooi hè? Dat communiceert met elkaar.

S: En hoe is dat boven?

M: Boven is dat niet, wel op de plank, maar niet op de dingen die er liggen en dat zou sowieso verbeterd moeten worden. Ik denk als je het helemaal goed wil doen zou je meer met bakken moeten gaan werken. Van dit is het onderdeel dat en dat haal je uit deze bak.

S: De indeling van de ruimtes waarmee gewerkt wordt met het taakgericht programma, wat vind je daarvan?

M: Te weinig. Grotere units, ja dat is lastig vind ik, want omdat ze vaak alleen werken ermee moet je gewoon genoeg ruimtes hebben. We merken wel dat er natuurlijk gewoon geen, ja soms echt ruimtes te kort zijn. Dus dat zou, ja nog wel anders kunnen, maar ik denk niet, aanbouwen of...

S: Ja en als er als er meer bij elkaar in een groep zouden zitten en daar een activiteit zouden doen, is dat een optie?

M: Dat is een optie ja, dat wordt nu ook wel gedaan en ik denk dat het soms ook wel goed is om te doen, dat je.. Soms zijn ze niet gemotiveerd om dingen te doen en als je zelf gaat zitten komen er al heel snel jongeren bij zitten om wat te doen en vinden ze het ook leuk en met z'n allen wat doen is dan toch ook leuker. Zo train je ze ook weer meer dingen samen te doen.

S: Dus je hebt het er ook over om als sociotherapeut meer op de groep te zijn?

M: Ja, ja, maar meer ook gewoon die spullen pakken. Hun hebben geen verbeelding, wat kan je met creatief, daar hebben ze gewoon geen idee van. Als ik dan gewoon een kwast en een schilderijtje pak en ik ga schilderen, dan zien ze wat ik aan het doen ben en dan gaan ze binnen no time naast je zitten en dan gaan ze het ook doen. Omdat het leuk is, net als met dat sticker verf, als wij maar beginnen vinden ze het leuk en dan gaan ze daarbij zitten.

S: Welke begeleidingsaanpak denkt je dat de jongeren nodig hebben in het werken met taakgericht programma?

M: Ja, ik denk vanuit de daggroep wel meer sturing dan nu, meer gericht op wat kan je uit één onderdeel kiezen. Meer laten zien wat de inhoud is, we moeten denk meer voorbeelden hebben van dingen, zo van dit kan je van dit product maken of dit kan je gaan doen, dat ook letterlijk laten zien, ja de verbeelding is soms wat lastiger. Dus ik denk dat we daar nog veel meer winst in kunnen halen inderdaad.

S: En nog andere begeleidingsaanpakken die we nu gebruiken, die je eigenlijk heel goed vindt?

M: Nou, ik vind het sowieso goed dat we het al inzetten en dat er heel veel geprobeerd wordt om er op te letten dat het ook gewoon gebeurt. En op dit moment als het gebeurt zijn we ook echt wel letterlijk in de kast met de jongere aanwezig van wat is er nou, vooral in het begin. Ja, wat kan je nou doen. Maar het zou mooi zijn om gewoon ook letterlijk voorbeelden te hebben, wat ze ook echt kunnen zien hoe het er uit ziet of een foto.

S: We hebben het nu over een aantal elementen gehad, over het taakgericht programma. Heb je zelf nog andere dingen, overige verbeteringen die je zou willen zien?

M: Is dat dan ook buiten het taakgericht programma om?

S: Nee, wel het taakgericht programma, het dagprogramma dat ze de hele dag volgen, maar iets waar we het nog niet over gehad hebben, wat je nog wel belangrijk vindt?

M: Ik vind dat er goed gekeken moet worden hoe de programma's, als je dan echt ook gaat werken met taakgericht programma, dan moet echt goed ingezet gaan worden en alles goed aangepast gaan worden en ook op het programma kloppen. Nu wordt het nog wel eens makkelijk verzet, weet je wel, creatief is niet zo belangrijk, maar eigenlijk is het hartstikke

belangrijk, want het is voor de jongeren ook iets om te ontwikkelen en wat ze er mee kunnen, dus dat we daar wat serieuzer in worden, dat die onderdelen ook heel belangrijk zijn. Nu wordt het nog wel eens weggestreept en nou, dan ga ik wel lezen. Dat is ook goed, maar dat moet niet altijd gebeuren, je moet ze ook ontwikkelen in dat soort dingen.

S: Dit waren de onderwerpen die ik wilde bespreken, heb je zelf nog iets toe te voegen?

M: Nee, het is helder.

S: Heel erg bedankt voor je medewerking aan dit interview. Ik zal je een digitaal transcript en geluidsbestand sturen ter bevestiging van dit interview. Als ik mijn onderzoek heb afgerond zorg ik ervoor dat er een versie op de Klimop komt.

Einde van het interview.

MO= Geïnterviewde sociotherapeut
S= de interviewer

S: Eh, fijn dat je de tijd en moeite wilt nemen om het interview te beantwoorden. Het interview zal worden opgenomen zodat ik alle informatie later nog eens terug kan luisteren. De geluidsopname zal letterlijk uitgetypt worden of een bijlage van het geluidsbestand. En je zult anoniem blijven. Alleen je voorletter zal gebruikt worden.

MO: Oké.

Eh, nou zoals je weet gaan we het hebben over verbeteringen met betrekking tot het taakgericht programma op de Klimop daggroep. Het interview zal uiterlijk 30 minuten duren. Eh, het is de bedoeling dat ik een duidelijk beeld krijg over de verbeteringen omtrent het taakgericht programma. Dus het is belangrijk om zo volledig mogelijk antwoord te geven.

S: Eh, hoe lang vervul je deze functie al?

MO: Bij de Klimop? Of bij Curium?

S: Eh, eerst bij het Curium en dan bij...

MO: Wekker gaat af. Kan het nog op pauze? Of niet?

MO: Ik werk bij het Curium en dat is inclusief mijn stage, ik denk, 17 of 18 jaar, ja.

S: Oké.

MO: En bij de Klimop werk ik eh, even denken, 9 jaar.

S: Oké. Top. Wat is je rol met betrekking tot het taakgericht programma op de unit?

MO: Het uitvoeren denk ik. En soms meedenken.

S: mm

MO: En op de daggroep. Verder denk ik weinig omdat ik daar gemiddeld 1x in de week werk.

S: Ja, ja

MO: Ja.

S: Oké. Eh, kun je een dagelijkse situatie schetsen waarin je het taakgericht programma gebruikt?

MO: En dan moet ik denken aan hoe we het op de groep gebruiken?

S: Eh eh.

MO: Dan vind ik het nog wel lastig eh. Het is alles wat we inzetten op de groep? Dus het is van programma, hoe we programma's inzetten tot aan de activiteiten. Oké. En dan wil ik nu de vraag weer opnieuw horen want die ben ik vergeten.

S: Kun je een dagelijkse situatie schetsen waarin je het taakgericht programma gebruikt?

MO: Ja. Dan doe ik even een programma zeg maar.

S: Eh eh.

MO: Eh, dan moet ik echt een voorbeeld doen hé. Eh, ik zelf bij het openen bijvoorbeeld van de dag gebruik je het taakgericht programma doordat je met jongeren de dag doorneemt. Je bekijkt het programma. Eh, wat je daarmee doet is dat je voor structureert. Ik weet niet of ik dat er ook allemaal bij moet zeggen wat ik dan doe. Het is meer dat je de dag bekijkt en dat je het programma daarvoor hebt. En dat jongeren daarmee nog op- of aanmerkingen kunnen doen. Of ze kunnen zeggen wat zij ervan vinden en daarbij hoe ze in hun vel zitten. Ja.

S: Eh eh. Wat versta jij dan precies onder het taakgericht programma?

MO: Ja, dat vind ik, ja dat was dus eigenlijk mijn vraag aan jou ook. Als het alles is wat we doen, dus ook gewoon de hele sociotherapie, als ik dat als taakgericht programma moet zien. Of zijn er... Dan denk ik alles. De hele behandeling. Binnen de Klimop, vanuit de Klimop.

S: Ja oké, dus daar zie jij zeg maar de trainingen die we af en toe doen, en ook de activiteiten die jongeren doen, en de ontspanningsmomenten, eigenlijk gewoon de hele dag?

MO: Ja, ik dacht het zelf dat het taakgericht programma was, de creatieve dingen die we deden. En dus ook de creatieve dingen op het terrein en de trainingen. Zo is het volgens mij wel ooit gestart maar ik krijg door de vragen die ik vooraf stelde aan jou

MO: Wekker rinkelt. **MO zegt:** Oo, sorry.

MO: En door wat ik hoor heb ik soms het idee dat het meer is dan dat.

S: Oké. Ja duidelijk. Oké. Eh, welke verbeteringen zouden er kunnen zijn op het gebied van de indeling van het taakgericht programma? Op de daggroep.

MO: Nou ja, sowieso wat van mij qua indeling denk ik dat daar nog iets voor moet. Ik denk dat van mij heel duidelijk mag zijn, en voor iedereen eh wat er onder valt.

S: Eh eh.

MO: En dan daarna kijken van wat dan anders. Eh, hoe je het dan doet. Ik denk meer hoe we het doen, dat daar dingen in anders mogen dan eigenlijk in de indeling.

S: Oké, ja ja. Ik snap wat je bedoelt.

MO: Met visie. Dat je het met visie doet. Dat je een heel duidelijk beeld hebt van nou; dit is wat wij doen. En daarom. Dat helpt om het goed neer te zetten. Om het uit te voeren.

S: Ja ja. En als je dat helder zou hebben, eh. Wat zou dan bijvoorbeeld een verbetering kunnen zijn op het gebied van dagprogramma's van de jongeren?

MO: Voor mij een verbetering. Wat voor mij een verbetering zou kunnen zijn is eh, eh, als je weet wat het doel is van het dagprogramma en als dat voor iedereen hetzelfde is. Dat dan uitdragen naar de jongeren. Bijvoorbeeld is mijn visie bij de dagprogramma's, en dat komt ook vanuit langer geleden zeg maar. Dat je het programma gebruikt om jongeren te ondersteunen maar je gebruikt het ook als middel om te overleggen, voor jezelf op te komen, vraag te leren stellen, eh omgaan met lege tijd of juist niet. Eh, ja als je dat allemaal weet en dat ook zo naar jongeren toe presenteert. Je programma hoeft niet perfect te zijn, juist niet, dat het helpt om bepaalde leermomenten te creëren.

S: Eh eh.

MO: Dat zou voor mij duidelijker mogen.

S: Oké. Ja.

MO: De visie achter het programma waardoor je je daarnaar kan gedragen.

S: Ja. Oké duidelijk. Eh. En wat vind je er nu vooral goed aan? Aan het dagprogramma. Wat werkt nu goed? Volgens jou.

MO: Eh, het is duidelijk. Het is een duidelijk overzicht. Het geeft structuur. Het geeft ook ruimte om te oefenen. Eh. Dus alles wat ik net zei dat is er wel.

S: Eh eh.

MO: Dat vind ik heel goed aan programma. Daarbij vind ik het goed dat wij geschreven taal hebben in de programma's maar wel daar waar nodig is aan kunnen passen.

S: Ja, dus het is ook heel individueel gericht?

MO: Ja, zeker.

S: Oké. Eh, welke verbeteringen zouden er kunnen zijn met betrekking tot de indeling en organisatie van de taakgericht programma kast boven?

MO: Verbeteringen. Eh. Dat die netjes wordt gehouden.

S: Eh eh.

MO: Ik weet niet of alles in categorieën staat. Wel dat spellen bij elkaar staan, en dat puzzels bij elkaar staan, volgens mij bepaalde opdrachten bij elkaar. Eh maar het is soms nog wel zoeken als je iets nodig hebt.

S: Eh eh.

MO: Dus daar zou een soort systeempje op mogen, een soort van plattegrondje. Maar op zich vind ik al wel dat het er goed uit ziet. En dat we veel hebben.

S: Eh eh.

MO: Ja, dat eigenlijk.

S: Oké. Wat vind je van het systeem van beneden, van de naschoolse groep? Van die kast.

MO: Mooi.

S: Zou dat ook iets kunnen zijn voor boven denk je?

MO: Wat het verschil. Boven staat in de taakgericht programmakast ook de spellen.

S: Eh eh.

MO: Dus het is een hele andere kast. De inhoud is heel anders.

S: Eh eh.

MO: Maar als je het zou kunnen vertalen van hoe het beneden is naar boven zou dat denk wel mooi zijn.

S: Oké.

MO: Maar niet noodzakelijk.

S: Oké. Yes, duidelijk. Eh, welke verbeteringen zouden er kunnen zijn op het gebied van het indelen van de ruimtes met betrekking tot het taakgericht programma. Of wat vind je er nu juist goed aan?

MO: Wat ik er goed aan vind is dat we verschillende ruimtes hebben.

S: Eh eh.

MO: Dat de ruimte die we hebben, en waar we in gekort zijn nuttig is ingezet. De omgebouwde badkamer zeg maar, de mediatheek vind ik een heel goed idee.

S: Eh eh.

MO: Eh, ik vind de computer ruimtes zoals ze nu zijn dat zou handiger kunnen denk ik. En daar zijn wel ideeën over. Die zouden wel in dezelfde ruimte kunnen. Van de dag- en naschoolse groep.

S: Eh eh.

MO: Waardoor je meer ruimte over hebt.

S: Ja.

MO: Dat zou...

S: En wat zou je dan met die ruimtes doen die je over hebt?

MO: Ja, daar kan je dan weer over nadenken.

S: Oké.

MO: Daar zou je bijvoorbeeld nou thema-achtigs kunnen doen bijvoorbeeld creatieve kamer, of ik weet niet, een trainingskamer.

S: Ja, ja.

MO: Wat dan ook.

S: Oké. Ja. Eh heb je nog overige verbeteringen die er zouden kunnen zijn met betrekking tot het taakgericht programma?

MO: Het is gewoon mijn dingetje.

S: Ja, heel graag.

MO: Mijn ding is gewoon duidelijke visie, duidelijk wat je wil bereiken, waarvoor je inzet wat je inzet. Dat zou duidelijker mogen, bewuster.

S: Eh eh.

MO: Waardoor je denk nog sterker neerzet wat je al doet.

S: Oké. Ja, duidelijk. En op het gebied van bijvoorbeeld trainingen en cursussen.

MO: Oh ja.

S: Aanbieden zeg maar.

MO: Breder.

S: Breder?

MO: Veel breder. Echt veel breder.

S: En wat. Kun je dat toelichten?

MO: We hebben nu zeg maar voor trainingen, en rondom psycho-educatie. Daar ligt vooral de focus op "Ik ben speciaal". Dat is iets wat regelmatig uit de kast wordt getrokken. En soms om een goede reden en soms omdat er gebrek is aan meer.

S: Eh eh.

MO: Eh. Handleiding voor jezelf is een mooie. Maar het zou mooi zijn als er meerdere zouden komen bijvoorbeeld een eh. En we kunnen het allemaal maken hoor maar openbaarvervoer training. Eh sociale vaardigheidstraining. Alles wat te maken heeft met plannen en organiseren. En dat vertalen naar het leven wat jongeren weer hebben als wij er niet meer zijn zeg maar.

S: Eh eh.

MO: Eh. Trainen op alle gebieden van leven denk ik.

S: Eh. En zouden jongeren dat ook in groepjes kunnen hebben of denk je dat dat echt individueel nodig is?

MO: Dat zou ook in groepjes kunnen. Het ligt er aan.

S: Ja. Oké.

MO: Het ligt aan de jongeren.

S: Het ligt aan de groep op dat moment?

MO: Ja.

S: Oké. Verder nog dingen, overige verbeteringen?

S: Nee?

MO: Nee.

S: Eh welke begeleidingsaanpak denk je dat jongeren nodig hebben? Het werken op de Klimop? Aan het taakgericht programma?

MO: Dat je naast ze staat. Maar wel sturend bent. Eh bevragen in de zin van dat je vooral veel ruimte geeft voor hoe zij het zien. En maar daarin ook weer op zoek gaan naar motivatie.

S: Eh eh.

MO: Dus dat vind ik een belangrijke houding. Dat is denk wat ze nodig hebben.

S: Oké, duidelijk. Eh dit waren de onderwerpen die ik wilde bespreken. Zijn er nog dingen die je toe wilt voegen?

MO: Eh, nee.

S: Nee? Oké, nou heel erg bedankt voor je medewerking aan dit interview. Ik zal je een digitaal transcript sturen ter bevestiging van het interview. En als ik mijn onderzoek heb afgerond zorg ik ervoor dat er een versie op de Klimop komt.

MO: Oké.

Einde van het interview.

T: geïnterviewde sociotherapeut

S: interviewer

S: Fijn dat je de tijd en moeite wilt nemen dit interview te beantwoorden. Dit interview zal worden opgenomen zodat ik alle informatie later nog eens kan terug luisteren. Eh, en de geluidsopname zal uitgetypt worden. Je zult daarbij anoniem blijven. Alleen je voorletter wordt gebruikt. Zoals je weet gaan we het hebben over het taakgericht programma, de verbeteringen ervan, op de daggroep. Het interview zal maximaal 30 minuten duren en het is de bedoeling dat ik een duidelijk beeld krijg over de verbeteringen. Dus probeer zo volledig mogelijk antwoord te geven.

T: Oké. Dat ga ik doen.

S: Oké. Dan gaan we nu over tot de vragen. Hoe lang vervul je je functie als sociotherapeut?

T: Ruim 5 jaar.

S: Oké. En al die tijd op de Klimop?

T: Al die tijd op de Klimop ja, ook binnen het Curium.

S: Ja. Oké. Wat is je rol met betrekking tot het taakgericht programma op de unit, op de daggroep?

T: Mijn rol is eigenlijk, daar ben je door de dag heen als het goed is constant mee bezig als sociotherapeut. Dus hier nog meer. Op de daggroep in ieder geval. Het verschilt ook nog wel, de naschoolse groep van de daggroep. Ik ben nu nog maar een maand of 3 verbonden aan de daggroep. De daggroep is wel anders dan de naschoolse groep, de naam zegt het al. Boven gaan ze niet naar school. Dus dan ben je op een andere manier met het taakgericht programma bezig. Dan ben je meer die school aan het nabootsen zeg maar, tenminste probeer je.

S: Oké. Kun je een dagelijkse situatie schetsen waarin je het gebruikt?

T: Een dagelijkse situatie. Nou ja, alleen al het van- en naar school gaan. Op de tijd letten bijvoorbeeld. Dat is een heel goed voorbeeld. Dat is voor onze jongeren vaak heel lastig. Sommige jongeren hebben nauwelijks tijdsbesef. Of ze zien het belang van op tijd komen niet. Ze hebben moeite met autoriteit bijvoorbeeld. En ervaren dat wel als zijnde autoriteit, op tijd ergens te zijn. En die combinatie maakt het voor onze jongeren vaak heel erg lastig om op tijd te komen. En ja, dan zitten daar veel aspecten aan. Dan probeer je ze te overtuigen waarom het belangrijk is. Dus bij onze jongeren ga je ze dan met feiten, want daar zijn ze vaak gevoelig voor, met feiten overtuigen. En ook dat is soms weer lastig. Soms zeg je dan: Ja, is voor later op je werk ook belangrijk. Maar goed, onze jongeren hebben Autisme, dus die hebben die verbeelding helemaal niet. Die kunnen zich nog helemaal niet voorstellen dat überhaupt een baan zullen hebben, of hoe dat er uit ziet. Dus ja boeien, moet ik me daar nu mee bezig houden. Dus ja, dat is altijd wel afwegen, hoe maak je ze duidelijk wat belangrijk is. En gebrek aan empathisch vermogen maakt het er ook niet makkelijk op. Want dan ga je bijvoorbeeld een hele goede motivatie voor een jongere zou zijn zonder Autisme: Van goh er zit iemand op jou te wachten. Dat vinden onze jongeren ook niet zo heel erg... Dat maakt ze heel weinig uit. Dat dat dan vervelend kan zijn. Dat voelen ze niet in. Dus je moet echt wel van goede huizen komen...

S: Om dat neer te zetten???

T: Om dat neer te zetten inderdaad.

S: Oké. En wat versta jij dan precies onder het taakgericht programma?

T: Uh ja, taakgericht programma is dus alles wat er in het dagelijks leven, heel veel wat er met school te maken heeft. Maar ook taakgericht ben je bewust van je taak. Ben je gericht op dat wat je doet. Op alle activiteiten. Of dat nou iets huishoudelijks is, maar ook sociaal-emotioneel. Eigenlijk op alle leefgebieden ben je bewust van wat je doet. Ben je taakgericht.

S: Ja, oké.

T: En hoe voer je dat uit bijvoorbeeld. Ja, heb je voldoende concentratie voor die taak. Dat is dan nog naast het bewustzijn. Heb je nog meer vaardigheden nodig om je taken uit te voeren.

S: Ja, oké. Je hebt nu dan het taakgericht programma geschetst. Welke verbeteringen zouden er kunnen zijn op de indeling van het taakgericht programma?

T: Welke verbeteringen. Nou ik ga eventjes iets erbij pakken. Want daar heb ik eerder al eens een beetje over nagedacht. Uhm, wij zouden binnen de daggroep veel meer thema gerichte activiteiten kunnen gaan doen. Ook meer educatief. Past ook binnen de behandeling. Vaak ook onze jongeren hebben natuurlijk ook nog. Dat terug gaan naar school is natuurlijk heel belangrijk. Ze zijn ook om een bepaalde reden uitgevallen. En dat heeft heel vaak met die sociaal-emotionele tekorten te maken. Daar zou je ook veel meer mee bezig kunnen zijn. Ja, activiteiten met een trainingselement. Daar komt dan ook weer die bewustwording van tijd, een duidelijk begin en een duidelijk eind. Dat hebben ze ook heel erg nodig binnen school bijvoorbeeld. Dus als je meer die trainingsachtige activiteiten, die zijn denk ik wel belangrijk, want als je autisme hebt dan heb je sowieso die oefening, dat in trainen, dat heb je heel erg nodig.

S: Oké. En welke verbeteringen zouden er kunnen zijn wat betreft de taakgericht programma kast? Die hier is op de daggroep.

T: Ja ik vind zelf de taakgericht programma kast van beneden, die is ingericht volgens het TEACCH principe. Daar ben ik groot fan van. En ik zie dat het werkt.

S: Ja

T: Het mooiste voorbeeld vind ik eigenlijk iets wat rommelig. Dat moet ik toegeven.

S: Beneden of boven?

T: Meer zoals de kast ingericht is, volgens dat TEACCH programma, als je een wisselende groep van pubers hebt, en de kast blijft zo netjes als dat die nu is, dan werkt het. En onze jongeren die hebben baat bij de structuur. Ze hebben er baat bij en ze hebben het nodig. En daar is sowieso, dit is maar een onderdeel van het TEACCH programma, maar het hele TEACCH programma principe is er op gericht om een soort gids te zijn in praktische zin. Voor mensen met Autisme.

S: Oké, dus als je dan naar de kast boven kijkt dan zou je dat ook labelen?

T: Ja, het labelen wat beneden is gebeurd, dat is binnen de TEACCH noem je dat matchen. Je matcht. Beneden is dat met woorden. Je kan het met kleuren doen, je kan dat met symbolen doen. Je kan dat afhankelijk van het niveau kan je dat doen. Het gaat om het matchen.

S: Ja, oké. Ja, duidelijk. En verteringen op het gebied van het dagprogramma? Met betrekking tot het taakgericht programma?

T: Nou ja, de dingen die ik nu noem die zouden. Het taakgericht programma zou veel meer gekoppeld kunnen worden aan de persoon, de doelen die er zijn. Dus als een jongere komt, met inderdaad een sociaal-emotioneel doel. Dan zou je daar al heel praktisch en taakgericht naar kunnen kijken. Oké hoe kunnen we dit vertalen naar het dagprogramma. Dat doen we al weer hoor middels werken. Maar het zou echt verbeterd kunnen worden. En ook wij slaan, overslaan. Nee, daar doe ik ons te kort mee. We hebben de derde fase, dat is echt die generalisatie naar thuis. Die mist nog. Daar zou echt wel verbetering in kunnen komen.

S: En hoe zie je dat dan voor je?

T: Nou echt die praktische vertaling naar huis. Dus voor onze jongeren is het niet zelfsprekend dat wat je op de ene plek leert, dat je dat op de andere plek kan toepassen. Maar wat ik wel ook al een paar keer gedaan heb met jongeren en dat werkt wel goed: dat je heel concreet zegt: het gaat om de handeling. En de handeling die je hebt geleerd kun je op elke plek toepassen. Misschien moet je ook aanpassingen doen, maar in principe neem je die handeling als het ware mee. Dat moet aan onze jongeren verteld worden.

S: uh uh, ja,

T: Ja, dat moeten we veel meer doen. In die derde fase.

S: Oké.

T: En vooral onze behandelingen duren veel korter. Vroeger, 3 jaar geleden, hadden we daar 1,5 jaar de tijd voor. En nu is een jongere gemiddeld 8, hooguit 9 maanden op de Klimop. En daar moet het gebeuren.

S: Dus het moet sneller, efficiënter?

T: Efficiënter inderdaad. Ja.

S: Oké. En verbeteringen op het gebied van de indeling van de ruimtes? Met betrekking tot het taakgericht programma. Wat vind je daarvan boven?

T: Ja, ik vind. Weetje, we hebben veel ruimtes tot onze beschikking. Die zijn op zich wel effectief ingericht. Het zou ook, als ik meer vanuit het TEACCH denk, zou je met schermen kunnen werken. Je zou met picto borden kunnen werken. Nog meer taakomschrijving. Het zou wat Autismevriendelijker kunnen.

S: Ja.

T: En dat het nog duidelijker wordt.

S: Ja.

T: En wat ik altijd het belangrijkste vind, is dat we niet moeten vergeten dat je dat uiteindelijk doet om onze jongeren zelfstandig te maken. Dat vind ik altijd wel grappig. Als we starten met ouders, dat ze altijd een beetje angstig zijn. Dat ze dingen een beetje kinderachtig vinden, dat je dingen opschrijft. En als je dan uitlegt van: Ja, wat je eigenlijk doet, als iemand een gids heeft (dat is het dan in feite), dan is iemand zelfstandig. En dat wil je.

S: Ja.

T: De een heeft daar een agenda voor, en de ander een stappenplannetje. En weet je de ander weer een sleutelhanger waar die af en toe even op kijkt. Wat je ook bedenkt, wat je eigenlijk geeft is zelfstandigheid. En dat wil je voor je puber.

S: Ja.

T: En wat dat weer geeft. Dat is nog het aller belangrijkste. Dat is een goed gevoel van eigenwaarde: van ik kan het. En dat is in de puberteit helemaal essentieel. Dat gevoel van eigenwaarde moet je ook daar ontwikkelen voor de rest van je leven. En als jij alleen maar faalmomenten hebt, dan gaat dat hem niet worden.

S: ja, ja.

T: Tenminste dan is het in ieder geval moeilijk. Dus de inrichting van, je hebt het over de inrichting. Ik dwaal een beetje af. Maar in feite gaat het daar wel om. We zouden iets meer inderdaad met schermen kunnen werken. Ja, alhoewel ik ook denk de ruimtes hier zoals ze nu zijn, ja ze zijn. Ze zijn overzichtelijk. Als je het over taakgericht hebt, als je hier de tv-kamer open doet, dan is dat vrij duidelijk dat dat de tv-kamer is. En nou ja, aan de andere kant vind ik, als je de ruimte aan het eind van de gang hebt, daar staat: ontspanningskamer. Nou ja, dat is een breed begrip. Als ik de deur open doe dan krijg ik dat beeld er niet bij. Dat zou een andere naam kunnen hebben. Dus daar zou je gewoon kritisch naar kunnen kijken. Maar over het algemeen vind ik qua ruimtes, vind ik dat we het wel redelijk goed doen.

S: En als je het hebt over dat TEACCH. Misschien meer werken met schermen, met picto's, met symbolen, nou iets. En ze gaan terug naar school/werken of dagbesteding of ze gaan naar huis. Hoe zie je dat dan voor je die overgang. Je had het over dat generaliseren. En als het hier helemaal ingericht zou zijn volgens TEACCH. En ergens anders niet. Hoe denk je dan dat dat gaat?

T: Je hebt het over. Je bent constant aan het kijken aan welke randvoorwaarden moet de omgeving van deze jongeren voldoen. Daar kijk je naar. Wij maken met behulp van dagprogramma's, TEACCH, visualisatie. Welke vorm moet het op welke plek hebben. Ik ben nu met één van mijn mentorjongere, die ziet het belang wel, dat ze ook in het weekend een zekere structuur heeft. Maar het is voor haar een angstbeeld dat er thuis een dagprogramma hangt. Nou ze kan het ook heel goed vertellen. Dus dan ga je samen kijken: oké, fantastisch dat je wel ziet dat het belangrijk is. Op welke manier gaan we dat dan invullen? Een ander heeft weer bijvoorbeeld hier inderdaad een dagprogramma hangen, maar thuis heeft ze een activiteitenwaaier die ze gewoon uit haar zak haalt. Dan geeft dat haar structuur. Daar staat allemaal uitleg op die ze nodig heeft. Nou dat zit gewoon in haar broekzak. Niemand die dat gek zal vinden. En het geeft haar structuur aan haar dag. Het kan op momenten structuur aan haar dag geven.

S: Ja.

T: Daar moet je ook individueel naar kijken. Wat willen jongeren zelf. Want ja, je kan iemand. Je kunt dagprogramma's gaan forceren, maar het moet thuis ook te doen zijn.

S: Ja. Oké. We hebben het nu over een aspecten gehad met de betrekking tot de verbeteringen. Zijn er nog overige verbeteringen, voor het taakgericht programma?

T: Mag die even uit? Nee grapje!

T: Uhm, qua?

S: Alles wat je ziet of vindt? Omtrent het taakgericht programma.

T: Uhm, nog overige verbeteringen.

S: Ja.

T: Nou ja kijk, ik heb wel zoiets van je zou onze manier van werken die wordt onderbouwd hier middels het competentiemodel en "geef me de vijf". Dat zijn hele mooie manieren, maar je zou nog verder kunnen kijken. Je zou bijvoorbeeld de piramide van Maslow erbij kunnen halen. Of wat hier nog eigenlijk gebruikt wordt is dat TEACCH. Ja, ik ben groot fan. En dat zou ik. Die zou je nog heel erg, want je hebt het tenslotte wel over een therapeutisch behandelklimaat. Dus wat dat betreft zou je dat nog heel erg mooi kunnen invoegen.

S: Ja.

T: En wat ik heel belangrijk vind, van taakgericht, want daar hebben we het nog helemaal niet over gehad. Het is nu voornamelijk over het individu gegaan, maar ik vind dat de sociotherapie, en dat vind ik echt heel belangrijk, nog veel beter benadrukt zou kunnen worden. Want ik noemde net die sociaal-emotionele meer, dat taakgerichte op al die levens... Maar dat we nog veel meer gebruik kunnen maken van de sociotherapie. En hoe kijk je daar naar. Vanuit dat taakgerichte. Dan denk ik aan. Nou ja, we hebben hier bijvoorbeeld de groepsvergadering gehad. Maar op de daggroep is dat helemaal verwaterd. Zonde, dat is echt jammer. En we zouden misschien veel meer kunnen halen uit een eetsituatie. Ook taakgericht, maar dan heel sociaal-emotioneel. Op de groep. Dan moet je natuurlijk wel heel goed kijken, in combinatie met dat Autisme. Maar ik denk juist dat dat heel belangrijk is.

S: Oké, duidelijk. Even kijken hoor. Dan had ik nog één dingetje. Welke begeleidingsaanpak denk je dat jongeren nodig hebben. Waar denk je dat ze bij gebaat zijn?

T: Onze jongeren, als je uitgaat van, je hebt te maken met pubers die Autisme hebben. En sowieso denk ik heel concreet. Dus let op je taal. Communicatie is altijd verstoord, dat sowieso. In begrip vooral. En mijn uitgangspunt, taal is vluchtig. De benaderingswijze kort en concreet. Of nee, je hebt het over de begeleiding. Ja soms moet je heel directief zijn, soms moet je gewoon mee met de flow. Over het algemeen die afstand-nabijheid vind ik heel belangrijk. Jongeren kunnen daar ook helemaal niks mee, als je te dichtbij komt. Dus die afstand is heel belangrijk. Als je echt de begeleidingswijze, als je van de belangrijkste uitgaat: Les effait, directief en democratisch. Dat zijn de belangrijkste begeleidingsmodellen. Dan zou ik toch van het directieve uitgaan, met een democratisch, met een sterk democratisch effect. Want je gaat altijd in overleg met jongeren. Je moet ze ergens weten te vangen. Ze moeten het er mee eens zijn. En soms is het, maar dat is net afhankelijk van de jongere, democratisch met een heel directief aspect. Ze moeten altijd het gevoel hebben: hier heeft iemand de leiding. Het is één van die twee. Maar altijd een combinatie. Maar met als doel dat jongeren het gevoel hebben: Ik word gesteund, maar die autonomie, dat is het allerbelangrijkste.

S: Oké, nou heel duidelijk eigenlijk. Eigenlijk zijn alle onderwerpen die ik wilde bespreken aan bod gekomen. Heb je verder zelf nog iets toe te voegen?

T: Heb ik verder nog iets toe te voegen? Nou, ik heb. Ik weet niet. Wil je dit nog verder aan bod laten komen? Wat ik in mijn handen heb. Ik vertelde net, ik heb me er al eens eerder mee bezig gehouden. Met het taakgericht programma. En dan heb ik het één en ander op papier gezet. Er staat iemand voor deur zie ik nu. Dat was M. even tussendoor. Zoals ik net zei ik heb hier papieren voor me liggen. Een collega en ik hebben ons al eens eerder bezig gehouden met het taakgericht programma. En daar hebben we best goede dingen van op papier gezet. Dus als je wil. Kijk ernaar. Schrijf het. Je kan een bronvermelding doen.

S: Ja.

T: Dat zou ik dan zeker doen. Dat zou ik ook wel op prijs stellen namelijk. Ik heb daar ook nog even over nagedacht. Dat zou ik wel op prijs stellen. Dan denk ik dat het zeker wel iets is wat je zou kunnen gebruiken. Dus wat ik nu net noem, het TEACCH model staat er inderdaad in benoemd. En de piramide van Maslow, ook een hele mooie. Alle menselijke behoeftes die staan er in omschreven. Nou ja, die ken je natuurlijk. Dus, nee dat nog ter aanvulling. En ik vind het echt een mooi onderzoek. Mooie onderzoeksvragen heb je. Ik denk dat we hier zeker iets aan zouden kunnen hebben.

S: Nou fijn. Super. Heel erg bedank voor je medewerking aan dit interview. Ik zal je een

digitaal transcript of geluidsbestand sturen ter bevestiging van dit interview. En als ik mijn onderzoek heb afgerond zorg ik dat er een versie voor de Klimop komt.

T: Nou, fantastisch.

S: Oké.

Eind van het interview.

Sa= geïnterviewde educatief therapeut

Si= de interviewer

Si: Fijn dat je de tijd en moeite wilt nemen om dit interview te beantwoorden. Het interview zal worden opgenomen zodat ik alle informatie later kan terugluisteren en dat ik het uit kan typen. Eh, de geluidsopname zal dus letterlijk uitgetypt worden. Je blijft anoniem, doordat ik alleen je voorletter gebruik. Eh, zoals je weet gaan we het hebben over de verbeteringen van het taakgericht programma op de Klimop daggroep. Eh, het interview zal ongeveer 30 minuten duren. Het is de bedoeling dat ik een duidelijk beeld krijg over de verbeteringen omtrent het taakgericht programma op de Klimop. Eh, ja dus probeer zo volledig mogelijk antwoord te geven.

Si: Eh, je bent educatief therapeut. Wat versta je onder die functie?

Sa: Educatief therapeut is een vak therapeut die zich bezig houdt met alles wat met onderwijs te maken heeft. De jongeren die op de Klimop daggroep zitten hebben vaak geen onderwijs omdat ze al een hele tijd thuis hebben gezeten of omdat ze op onderwijs plek zaten die niet bij hun pasten. En dan is het de bedoeling dat ik eerst ga uitzoeken waarom ze zo lang thuiszitten of waarom het vorige onderwijs niet bij hun paste. En zo gaan nadenken hoe ze dan wel goed op hun plek in het onderwijs kunnen zijn. Daarvoor is het handig dat we intern een school hebben. De jongeren van de Klimop die gaan ook allemaal intern bij ons een schooltraject volgen. Dat houdt ik dan in de gaten. Ik kijk of er nog een behandeling of een training is die ik zelf kan doen en daarnaast zoeken we met de mensen van de ESB een vervolgplek, een school of een dagbesteding.

Si: Oké, duidelijk. En hoe lang vervul je de functie al?

Sa: Ongeveer 5 jaar.

Si: Eh, en ook hiervoor nog op andere instellingen of alleen het Curium?

Sa: Nee.

Si: Oké, wat is je rol met betrekking tot het taakgericht programma op de unit?

Sa: Het onderdeel taakgericht programma op de unit? Of ook de onderdelen ESB en therapie?

Si: Nee, echt op de unit.

Sa: Eh... in principe houdt ik me alleen bezig met het stuk onderwijs, het enige wat ik dan soms nog vraag is als jongeren willen oefenen met huiswerk maken, dat ik dan aan de sociotherapeut vraag: wil je dat oppakken en daar tijd voor inroosteren in het dagprogramma? Ik denk dat dat het enige is wat echt het stukje op de unit is waar ik me tegen aan bemoei.

Si: Ja, en eh, op welke manier gebruik je het taakgericht programma tijdens je therapieën? Of tijdens de ESB onderdelen?

Sa: Sowieso om te kijken hoe de dag het best gevuld kan worden als er al therapieën of activiteiten staan die een vaste tijd hebben dan kunnen wij daar niet klas op inpassen. Dus dat moet je daar goed op aanpassen.

Si: Eheh.

Sa: Ik bekijk ook het taakgericht programma als ik zelf een voorstel wil doen. Voor mijn eigen ET therapie. Eh, zodat de jongeren niet te veel achter elkaar hebben. Maar dat ik op het meest ideale moment dat het kind en ik kunnen, ingeroosterd wordt.

Si: Ja. Oké, duidelijk. Eh, zijn er vaardigheden die je mist bij jongeren die meer getraind zouden kunnen worden op de Klimop? In een taakgericht programma.

Sa: Eh. Misschien onderdelen eh in sociale vaardigheden. Want de meeste jongeren doen toch heel veel zelfstandige dingen in het taakgericht programma. En dan is er wel “spel met” maar volgens mij kan het ook op een andere manier dan een “spelletje met”. Sociaal eh bezig zijn.

Si: Ja, en je bedoelt dat ze dan echt in een groep een soort training iets doen?

Sa: Bijvoorbeeld een SOVA of zo, zoiets. En dat hoeft dan niet alle zes tegelijk, maar een paar tegelijk.

Si: Kleine groepjes?

Sa: Ja.

Si: Oké. Verder nog?

Sa: Ja, even kijken of ik nog iets weet. Misschien zo meteen nog.

Si: Ja oké. Eh, welke begeleidingsaanpak denk je dat jongeren nodig hebben? De jongeren van de daggroep.

Sa: Eh, dat kan allemaal een andere zijn. In ieder geval kan je verwachten dat ze omdat ze op de daggroep zitten profiteren van regelmaat en structuur want daarvoor zet je een taakgericht programma op.

Si: Ja

Sa: En sommige eh kan je begeleiden door aan te spreken op dat ze zelfstandig het rooster moeten bekijken. En dat ze alles zelf in gaten moeten houden. En voor andere moet je het wat meer uitkauwen samen kijken. Continu herinneren aan de afspraken die ze hebben. Dus ik denk dat dat voor ieder net wat anders is.

Si: Ja, maar vooral de structuur die ze nodig hebben is belangrijk.

Sa: Ja. En het op een positieve manier op pakken. Dus niet zeuren over de dingen niet gelukt zijn, maar de dingen die wel gelukt zijn onder de aandacht brengen. Maar dat gebeurt hier ook met het competentiemodel.

Si: Ja, ja. Oké duidelijk. Eh. Ben je inmiddels nog op de vaardigheden gekomen die je mist bij de jongeren?

Sa: Nee.

Si: Oké. Eh, nou dit waren de onderwerpen die ik wilde bespreken. Zijn er zelf nog dingen die je toe wil voegen, aan het interview?

Sa: Ik denk het niet.

Si: Nee?

Sa: Nee.

Si: Oké. Nou, heel erg bedankt voor je medewerking aan dit interview. Ik zal je een digitaal transcript sturen waarin alles letterlijk uitgetypt is ter bevestiging van het interview. En als ik mijn onderzoek heb afgerond ligt er een exemplaar op de Klimop.

Sa: Is goed. Leuk.

Eind van het interview.

Vragenlijst jongeren

	Jongere K	Jongere S	Jongere N	Jongere St	Jongere L	Jongere J	Jongere Sj
Wat vind je goed aan de manier waarop we je voorbereiden om terug te gaan naar school?	Ik merk niet zoveel.	Geleidelijk opbouwen en als het niet lukt (wat voor reden dan ook) dat je dan in een aparte ruimte moet zitten. Dat zet je aan het nadenken.	Gaat wel.	Goed dat je toch nog een beetje blijft doorleren.	Dat het langzaam wordt opgebouwd. Dat je niet gelijk een heel druk programma hebt. En dat er veel om je mening wordt gevraagd.	Hulp voor je zelfbeelden, hoe je je voelt. Huiswerk geven als voorbereiding.	Doelgericht.
Wat zou er volgens jou beter kunnen aan het voorbereiden op je schoolgang?	Langer de tijd geven.	Luisteren na de cliënt, en nog niet uitbreiden als diegene er nog niet aan toe is. Ook al denken jullie dat diegene het aan kan.	Ik heb geen idee.		Meer dingen klassikaal.	Vollere klassen, meer uren en vakken in de klas. Geen puntensysteem.	
Hoe zie jij de voorbereiding op de	Er staat klas op en administratie. Ik heb	Steeds meer uren klas en steeds		Klas.	Veel klas en vakken als beroepsoriëntatie.	PMT voor je zelfbeeld. Op tijd komen.	Veel klas.

Klimop, van terug gaan naar school in je dagprogramma?	examens.	minder op de unit zijn.					
Wat zou je anders willen aan je dagprogramma? Met als doel terug gaan naar school.	Zelf beter leren schrijven.	Onnodige therapieën eraf en in die lege gaten meer uren school toevoegen.	Meer klas.		Nog meer klas en in de klas meer vakken.	Meer klas.	
Is er verder nog iets wat je wilt vertellen over het taakgericht programma, je dagprogramma of de manier waarop de behandeling verloopt op de Klimop?	Nee.		Nee.	Donderdag is mijn programma bijna helemaal leeg en dat is irritant.	Niet echt.	Uhm, ik vind dat er slecht wordt geluisterd naar wat jij wilt of met je besproken wordt.	

Geïnterviewde: A en S Leo Kannerschool Oegstgeest
Interviewer: Si

Si: Fijn dat jullie de tijd en moeite willen nemen om dit interview te beantwoorden. Het interview zal worden opgenomen zodat ik alle informatie later nog eens terug kan luisteren en de geluidsopname zal letterlijk worden uitgetypt. Je zal anoniem blijven doordat ik alleen de voorletter gebruik in het verslag. Eh, en ik zal jullie een digitaal transcript sturen van het opgenomen geluidsbestand. Oké, zoals jullie weten gaan we het hebben over de verbeteringen met betrekking tot het taakgericht programma. Het interview zal maximaal 30 minuten duren. Het is de bedoeling dat ik een duidelijk beeld krijg omtrent welke verbeteringen er mogelijk zijn op de Klimop. Eh ja, dus probeer zo volledig mogelijk een antwoord te formuleren.

Si: Welk functie vervullen jullie?

A: Ik ben nu orthopedagoog sinds augustus en hiervoor ben ik twee jaar leerkracht op deze school geweest en dan van de BK stroom.

Si: Oké, en de BK stroom?

S: Basis kader. En dan het tweede leerjaar.

S: Ik ben sinds 2002 gedragsdeskundige binnen de LK onderwijsgroep en op dit moment sinds A er is doe ik alleen de onderbouw, maar ik heb in principe over alle locaties wel wat gedaan als gedragsdeskundige.

Si: en wat verstaan jullie onder de functie?

A: Ik denk dat het belangrijkste wat je doet als gedragsdeskundige in het speciaal onderwijs is dat dat het ondersteunen van de leerkrachten is op alle manieren die je daarin kunt bedenken, dus daar is een heel stuk dossierwerk bij. Dus dat je goed kijkt, waar komt een leerling vandaan en wat heeft een leerling meegemaakt. Wat is er al geprobeerd en wat werkt er wel en wat werkt er niet, dus dat je gewoon goed voorwerk verricht. En dat je met dat in je achterhoofd dus ook gewoon de leerkrachten begeleidt in de klassen. Veel gesprekken hebt met leerkrachten van waar loop je tegenaan, observaties en het hele leerling volg proces door alle jaren heen, omdat je daar ook de overkoepelende persoon bent tussen verschillende leerkrachten, dan hoeft niet iedere leerkracht opnieuw het wiel uit te vinden en moet je zorgen voor de doorgaande lijn, eigenlijk op gedragsmatig gebied. Sociaal emotionele werkhouding is onze kern.

Si: hebben jullie dan ook vaak contact met leerlingen?

A: niet op therapeutische basis, heel af en toe een gesprekje, maar de kern ligt echt in de begeleiding achter de klas. Dus wij geven geen therapie of dat soort dingen ook niet in het onderwijs.

Si: Dan een vraag omtrent de taakgerichtheid, hoe werken jullie in de klassen omtrent taakgerichtheid?

A: Wat bedoel je daar precies mee, welke kant wil je op, want taakgerichtheid is een heel breed begrip, dus waar denk je aan als je deze vraag stelt?

Si: Nou, bijvoorbeeld de organisatie van spullen en de manier waarop jullie werken, eigenlijk is het heel breed. De vraag is heel breed, dus wil ik ook een breed antwoord.

A: Ja, wat denk heel belangrijk is dat in onze voorwaarden van school dat al heel veel gedekt is. Dus dat we werken met kleine klassen, de leerlingen zitten in een eigen vast lokaal, zoals ook op de basisschool eigenlijk is, ze hebben een eigen tafel, een eigen stoel, dus een eigen werkplek gedurende de dag. Daar start en eindigt de dag ook. Praktijk vakken volgen ze wel in aparte lokalen, dus we hebben een gymlokaal en houtbewerking daar moeten ze dan naartoe. De kern van het onderwijs vindt plaats in het vaste lokaal met één of twee leerkrachten, als je het over een duo hebt. Ze hebben dus een eigen laasje om hun spulletjes in op te bergen, we hebben daarnaast ook nog een extra kast in het lokaal met allemaal lades en planken waar ook de schoolboeken en de schriften opgeborgen zijn. Leerkrachten starten en eindigen de dag heel expliciet of het vak heel expliciet, dus het is nu ruimen we deze boeken op, we gaan nu dat vak volgen, dus pak je die en die boeken. Dus de leerkracht let er eigenlijk tot aan de bovenbouw op of er daadwerkelijk ook op tafel ligt wat er op tafel moet liggen. Je hebt leerlingen die hamsteren op hun tafel, dus dan blijft er van alles gedurende de dag opstapelen en dat zijn wel kernpunten ook in ons onderwijs, dus dat je leerlingen die daar de neiging toe hebben in begeleidt. Dus daar wordt dan extra

aandacht aan besteed. Verder wordt er over het algemeen heel duidelijk gewerkt met dagstructuren, met dagplanningen, zo van nou wat is het rooster, waar beginnen we mee, hoe laat is het pauze, hoe lang duurt iets. Er is een opbouw van eerst stukje uitleg, stukje zelfstandig werken, stukje nakijken als het vak dat toelaat. Dus ik denk dat dat de voorwaarden zijn die wij voornamelijk inzetten om de taakgerichtheid van kinderen te vergroten.

S: Nog?

S: Nee, wij werken soms met één lesuur en soms twee lessuren en dan zorgt de leerkracht er ook weer voor dat er wel via het directe instructiemodel is.

Si: Je noemt ook al een model, wat voor model is dat? Kun je dat toelichten?

S: Ja, het directe instructiemodel dat bestaat uit 6 of 7 fases, ik weet uit mijn hoofd niet meer precies hoeveel het er zijn en dan ga je aan de hand van voorkennis ophalen en introductie doen, dan gaan de leerlingen het zelfstandig even proberen en dan weer terugkoppeling. Dan gaan ze echt aan het werk en uiteindelijk de evaluatieperiode. En we proberen er voor te zorgen dat de leerkrachten op die manier lesgeven. Ook weer daar waar het vak het toestaat. Want sommige vakken zijn natuurlijk ook wel, nou ja dan heb je gewoon een heel zelfstandig stukje in dat hoofdstuk en als dat toevallig aan de orde is dan gaan we daar niet geforceerd mee om.

Si: Je had het net over een gestructureerd dagprogramma, hebben de leerlingen zelf in hun agenda of staat dat op het bord, of hoe werkt dat?

A: De leerlingen hebben een weekrooster gewoon net als op de gewone middelbare school met wanneer welk vak gepland staat, al onze schooldagen duren van 8.45 tot 15.00 uur met twee pauzes op vaste momenten. Woensdag middag zijn ze om 12.30 uur uit, dus in principe hebben ze gewoon eigenlijk, hebben ze daar al een structuur in zitten. Dus het is niet dat je de ene dag om 17.00 uur uit bent en de andere dag om 15.00 uur. Het is gewoon van het begin tot het eind helder. We hebben geen tussenuren, we hebben geen lesuitval omdat je dus met vaste leerkrachten werkt. Op het moment dat een leerkracht ziek is dan worden ze of opgedeeld of er komt een vervanger even afhankelijk van wat mogelijk is in die klas. Dus het weekrooster staat eigenlijk redelijk vast. Daarbij wordt het weekrooster ook iedere dag op het bord geprojecteerd of geschreven, dus dan staat er op wat ze van voor 8.45 tot 9.00 uur gaan doen en nou noem maar op, dat staat er op. Voor klassen die dat nodig hebben wordt het ook weggegomd. Dus dat ze ook heel bewust bezig zijn met wat er al klaar is en hoever de dag gevorderd is. Naast de reguliere klokken wordt er ook nog gewerkt met time-timers. Om bijvoorbeeld het zelfstandig werken aan te tonen, maar dat zijn allemaal dingen die heel erg afhankelijk zijn van wat een klas nodig heeft. Dus in hoeverre je een leerling die extra begeleiding biedt. Want we proberen wel omdat wij toch toewerken naar de maatschappij, bijvoorbeeld het mbo, probeer je ook wel dingen los te laten, omdat een mbo bijvoorbeeld dit niet allemaal kan bieden. Dus we kijken wel tot hoever we kunnen gaan met de kinderen in ontwikkeling en de ondersteuning is daar waar nodig. Mocht het bord en het reguliere rooster niet voldoende zijn, zijn er ook nog kinderen met dagprogramma's op hun tafels geplakt. Of eigenlijk bedenk je nog alternatieven, maar in de basis zijn dat wel de grootste. Ja, en wat S. ook al aangeeft, we hebben vervolgens een time-timer, maar we hebben ook leerlingen bijvoorbeeld in de klas zitten met een koptelefoon op omdat zij zich anders niet tot hun taak kunnen richten en dat proberen we ook wanneer ze in de bovenbouw komen echt af te bouwen. En schotten, hetzelfde verhaal, visuele prikkeldemping.

Si: Eerder had je ook nog even de kast, waar dan de boeken en zo in staan en heeft dat nog een bepaalde structuur of is het gewoon een kast met boeken en zo.

S: Ja dat is het en over het algemeen, in de onderbouw hebben ze een la en als dat een zootje wordt, als de leerkrachten dat merken dan moet er weer eens klassikaal opgeruimd worden, want het is ook wel een stukje eigen verantwoordelijkheid geven voor dat je boeken netjes in je la liggen.

A: Ja maar het verschilt ook heel erg per klas. De ene klas daar worden alle boeken gewoon in die kast verzameld en bij de andere klas hebben de leerlingen gewoon in hun tafella de boeken zitten samen met hun werkboeken, dat scheelt echt per leerkracht en per klas.

Si: En hoeveel klassen hebben jullie?

A +S: 22 op dit moment.

Si: Best veel.

S: Ja, we zijn redelijk groot vooren dan heb je hier alleen het praktijk onderwijs en vmbo kader, op het LK college heb je vmbo-TL voor kinderen met Autisme. Dus daar zit eigenlijk een even grote populatie nog aan leerlingen.

Si: Welke methode en principes gebruiken jullie in de klas?

A: Voor taakgerichtheid?

Si: Ja.

A: Als je echt naar methodiek kijkt die daar echt onder ligt dan gebruiken we elementen uit TEACCH. Niet heel TEACCH, want dat is te groot om het maar zo uit te leggen, weet je niet alle leerlingen hebben alle elementen van TEACCH nodig. Er wordt bijvoorbeeld niet heel veel gewerkt met een bakjes structuur omdat we met roosters werken. Maar bijvoorbeeld de elementen rondom het aanbrengen van een structuur in de dag, zij komen daar wel weer uit voort, dus het is niet TEACCH in zijn geheel maar de elementen die nodig zijn. Meichenbaum, dus het aanleren in intrainen van stappenplannen of hoe vraag ik om hulp, noem dat soort dingen maar op en in algemene zin ligt Colette de Bruin/Geef Me De Vijf wel erg onder onze werkwijze. Dus het aanbrengen van structuur in je hoofd.

Si: Je noemde net het principe Meichenbaum?

A: Ook wel beertjesmethode. Maar daar zijn ze niet zo blij mee als we echt met de beertjesmethode gaan werken, want dat is echt heel kinderachtig Als je die helemaal zou inzetten, dat zijn echt letterlijk beertjes. Die vertellen wat je moet doen, maar er zijn gewoon diverse mensen die dat gewoon wat geüpgraded hebben voor het voortgezet speciaal onderwijs, dus wat aansprekendere plaatjes als je zou willen, het kan ook gewoon met tekstuele ondersteuning en dat is eigenlijk gewoon een stappenplan intrainen van ja eigenlijk van plan-do-act-check. Voor schoolvakken zeg maar. Dus wat ga ik doen, hoe ga ik het doen, wanneer ga ik het doen en dat hebben sommige leerlingen dan ook op hun tafel weer zitten. Ik kijk na. Zodat ze precies weten, ik ben klaar met mijn werk, wat moet ik daarna doen, nou dan moet ik het eerst nakijken of ik alles heb gemaakt en dan pas lever ik het in en dat ga ik dit doen.

Si: Hoe reageren over het algemeen de leerlingen op deze aanpak die jullie hanteren?

Ik denk over het algemeen goed, wat we ook net al aangaven dat is dat het heel erg maatwerk is, kijk je hebt een aantal basisprincipes die je in de school veel tegenkomt, maar

er zijn leerlingen die dat in meer en mindere mate nodig hebben en ik denk dat dat wel iets is wat heel belangrijk is. Dat je dat in ogenschouw houdt.

Ik denk dat omdat ze hier eigenlijk al vanaf de eerste al mee te maken hebben dat het ook als heel gewoon wordt gezien, het staat gewoon bij de meeste klassen op het bord, van als je klaar bent dan ga je dit doen, dus het is gewoon andere krijgen het te horen, bij ons wordt het ook nog even visueel gemaakt. En een enkele leerling krijgt het dan ook nog op zijn tafel. Ik denk dat het als heel gewoon en normaal wordt ervaren.

Ik denk dat de grootst gehoorde klacht is, ja maar we zitten op de middelbare school, we kunnen het zelf. Ik denk dat op zich wel iets is wat er bij sommige leerlingen bij komt, maar het compliment wat we daar ook in terug krijgen is dat het hier ook wel op een gewone middelbare school lijkt. Maar we houden een beetje extra rekening met hun stoornis. Dat is wel fijn dat we niet van klas hoeven te verwisselen, maar het ook wel echt een, ja het oogt als een middelbare school. De leerlingen worden ook wel als middelbare scholieren aangesproken en behandeld daar waar mogelijk. Dat is denk wel een balans die je continue moet zoeken tussen de kalenderleeftijd en leeftijd van het sociaal-emotioneel functioneren, de werkhouding en de elementen van de stoornis erbij. Ik denk dat dat wel de uitdaging is.

Si: Je vertelde net dat er dan één leerkracht is die dan eigenlijk de hele dag les geeft. Dus die geeft dan ook alle vakken?

Ja, behalve creatief, gym.

Si: ja, daar gaan ze ook voor naar een ander lokaal. Met de hele klas.

Ja, hele of halve. Dat ligt een beetje aan het vak. Sommige vakken met z'n twaalf en andere met z'n zessen, max.

Si: Dan de overgang van de Klimop, dus van het Curium naar hier, na de behandeling op de Klimop zijn er veel cliënten die leerlingen worden op deze school. Zou er volgens jullie een verbeterpunt liggen bij de Klimop waardoor de overgang minder groot wordt?

Heb je het dan alleen over de Klimopgroep of ook over de ESB, want dat is natuurlijk de plek waar wij onze overgangen zoeken, daar komen ook de contacten vandaan en daar bepalen we samen met de educatief therapeuten en het team om de leerlingen heen welke manier je een overgang creëert. Dat zijn wel dingen die we op maat afspreken. Dus heb je het specifiek over de Klimop of over beiden?

Si: Specifiek over de Klimop.

Oké. Ja, daar heb ik niet mee te maken gehad. Ik merk wel dat de specifieke afstemming gewoon wel altijd zoeken is, maar dat doe je samen.

Dus dat is ook heel individueel bepaald. Ik denk dat dat ook nodig is want de ene leerling kan wel fulltime beginnen, omdat die bijvoorbeeld vanuit de Klimop ook nog ergens anders deels onderwijs volgt, waarbij het advies toch Kannerschool wordt. Sommige kinderen hebben al 2 jaar geen onderwijs gehad, ja dat zijn hele andere situaties. Überhaupt al en ik denk dat je vanuit die achtergrond gaat kijken wat heeft dit kind nodig om de kans van slagen het grootst te maken.

Si: Oké, nou duidelijk eigenlijk. Dit waren de onderwerpen die ik wilde bespreken. Willen jullie verder zelf nog iets toevoegen?

Nee. Ik denk dat als dit jou vragen waren.

Si: Oké, heel erg bedankt voor jullie medewerking. Nou ja, zoals ik net al zei stuur ik een digitaal transcript ter bevestiging van het interview. Dan nog een vraagje. Bent u eventueel geïnteresseerd in een exemplaar van het onderzoek als ik het heb afgerond?

Ja, graag. Leuk.

Si: Oké, dan zorg ik daar ook voor. Bedankt.

Graag gedaan.

Einde van het interview.

Ter informatie: Op een gegeven moment was het niet meer duidelijk op de geluidsopname wie het antwoord gaf.

**A= geïnterviewde orthopedagoog Leo Kannercollege
S= de interviewer**

S: Fijn dat je de tijd en moeite wilt nemen om dit interview te beantwoorden. Interview zal worden opgenomen zodat ik alle informatie later nog eens terug kan luisteren en het ook uit kan typen. De geluidsopname zal letterlijk worden uitgetypt en je zult anoniem blijven doordat alleen je voorletter gebruikt in het verslag. Zoals je weet gaan we het hebben over verbeteringen met betrekking tot het taakgericht programma. Het interview zal maximaal 30 minuten duren en het is de bedoeling dat ik een duidelijk beeld krijg over de manier waarop jullie taakgericht werken. Welke functie vervult u en hoe lang vervult u hem al?

A: Ik ben orthopedagoog en dat ben ik sinds augustus afgelopen jaar, dus het is mijn eerste als orthopedagoog. En hiervoor heb ik wel ook op deze school gewerkt dus ik ben nu bij elkaar twee jaar werkzaam op deze school

S: En wat verstaat u onder de functie orthopedagoog?

A: Ik ben... Ik hou me bezig met de leerlingenzorg op sociaal emotioneel gebied ehh.. voor de onderbouw. Er zijn twee orthopedagogen hier, ik richt me op de onderbouw. En de andere orthopedagoog richt zich op de bovenbouw. Daarbij richt ik mij op de ehh.... Ben ik ook verantwoordelijk voor de aanvragen van de zorgbudgetten. Dus dat zijn nu de herindicaties. En volgend jaar zal dat in passend onderwijs gaan over de toelaatbaarheidsverklaring. Ik ehhh..... hou me bezig met leerlingen die binnen ons onderwijs niet volledig mee kunnen komen of waar extra hulp voor nodig is. En ehh daarnaast hou ik me ook bezig met de aanmeldingen van nieuwe leerlingen en beoordeel ik samen met de maatschappelijk werker of die leerling ehh of wij een geschikte school zijn voor die leerling.

S: Oké, en heb je dan ook vaak contact met leerlingen? Als ze hier op school zitten of.

A: Ehh, ik heb zo nu en dan contact. Het meeste contact loopt gewoon via de leerkracht. Dus zij zullen de leerlingen ook het meest begeleiden. Ook wanneer ze ergens tegenaan lopen in de klas is de leerkracht in eerste instantie degene die de individuele begeleiding doet. Ehh, maar ik heb wel contact met leerlingen, met sommige leerlingen loop ik een individueel traject zodat ik een aantal weken gesprekje met ze heb om aan bepaalde ontwikkelpunten te werken en ehh alle leerlingen die ehh bij ons voor het eerst op school komen hebben een intake gesprek en ik... onder andere ik, want mijn collega's doen het

ook, hebben een gesprek met de leerlingen. Maar het is wel beperkt. Ik ben niet heel vaak ehh.....

S: Oké, duidelijk. Ehh, dan omtrent de taakgerichtheid. Hoe werken jullie in de klas omtrent taakgerichtheid?

A: Nou als eerste natuurlijk kleine klassen, waardoor er veel individuele aandacht is. Ehh, het begint al met dat wij zoveel mogelijk, ehh zomin mogelijk leswisselingen hebben. Dus ehh zoveel mogelijk met blokuren werken waardoor de leerling zich zoveel mogelijk op 1 taak kan richten. Ehh, dat zorgt ervoor dat er wat meer effectieve lestijd natuurlijk is en dat de leerling zich daar goed ehh ja, echt in de stof kan duiken. Ehh, praktisch werken we ook wel veel met time timers waardoor het altijd zichtbaar is hoe lang een leerling aan een bepaalde taak hoort te zitten. Ehh... en ehh.. ik denk dat het voornaamste is qua ehh... Sommige leerlingen die er moeite mee hebben om bijvoorbeeld aandacht erbij te houden die hebben nog een klein time timertje op tafel. Soms delen we echt heel praktisch delen we toetsen in in delen zodat zij ehh.. zodat een leerling dat per stuk aangeboden krijgt of er zit een beloningssysteem aan vast of een de leerkracht omdat we maar een kleine klas hebben heel veel controle natuurlijk dus die kan een leerling snel weer terug pakken van "joh, ga weer aan het werk". En, dat is het voornaamste denk ik.

S: Oké, en hoe werken jullie rondom een dagprogramma of een rooster? Of hoe werkt dat?

A: Hoe ons rooster eruit ziet bedoel je?

S: Ja.

A: Nou we beginnen elke ochtend om kwart voor 9.

S: Ja.

A: Dan is er eerst een kwartiertje dat de leerlingen de tijd hebben om rustig te worden. We kijken dan in dat kwartiertje, sommige klassen kijken het journaal en de meeste klassen lezen een boek bijvoorbeeld. Dus dan kan een leerling echt een beetje een rustige start van de dag. Om 9u start dan het eerste lesuur. En een lesuur duurt bij ons drie kwartier. En zoals ik al zeg werken wij zoveel mogelijk met blokuren.

S: Ja.

A: Daarna is er een pauze. Van een kwartiertje. Eerst eten de leerlingen in de klas omdat wij geen kantines hebben en dan wordt er vaak ook het journaal gekeken. En wordt er in dat kwartiertje ook aandacht besteed aan sociale omgang. En daarna is het een kwartiertje buiten.

S: Oké

A: Op het plein hangen of spelen. Daarna hebben we weer 2 lesuren van 3 kwartier. Dan is er weer een pauze op de zelfde manier opgebouwd. Dan hebben we weer 2 lesuren van 3 kwartier. En dan is er nog 1 lesuur over. Van half drie tot kwart over 3, dat noemen wij een werkuur.

S: Oké

A: In dat werkuur eh, hebben de leerlingen de kans om het huiswerk voor de volgende dag te maken. In de brugklas hebben ze elke maandag, dinsdag, donderdag, vrijdag een werkuur.

S: Uhuh.

A: En dat wordt afgebouwd naarmate ze hoger in de leerjaren komen. In de bovenbouw is daar bijvoorbeeld geen ruimte meer voor. Dan zullen ze huiswerk gewoon thuis moeten maken. Maar dan wordt natuurlijk ook meer van de leerlingen verwacht. Die ontwikkelen zich ook verder dus dan kan dat ook. In de meeste gevallen. Op woensdag hebben wij een korte dag. Dan zijn wij om half één al uit.

S: Oké. En het rooster is iedere week hetzelfde?

A: Ja.

S: En is het visueel voor de leerlingen of hebben ze gewoon een blaadje in hun agenda?

A: Het is visueel, we hebben altijd op het rechter bord, het is een bord met drie delen, is rechts altijd een rooster van de dag hangen. Dus is het voor hun zichtbaar welke vakken ze die dag hebben. Huiswerk is ook zichtbaar omdat, het linker bord hebben we altijd een weekrooster met daarin precies welke huiswerk er voor welk vak is. Aan de linkerkant. En ehm, leerlingen hebben gewoon een vast lesrooster. Dus het is elke week dezelfde vakken. We hebben geen lesuitval. Er is altijd inval. Op het moment dat een leerkracht ziek is, zal de les worden overgenomen door een andere leerkracht.

S: En hoe is de opstelling in de klas? Kunnen ze altijd zelf een plek kiezen? Of hebben ze vaste plekken?

A: vaste plekken. Leerlingen krijgen een plek toegewezen. Het wordt wel eens aangepast. Of na een vakantie of een ander periode, een andere opstelling. Of als blijkt dat een bepaalde opstelling niet werkt. Maar leerlingen hebben een vaste plek.

S: Oké. En zitten ze dan allemaal apart of in groepjes? Of verschilt dat?

A: Dat verschilt. De meesten zitten nooit in groepjes. Niet zoals op een basisschool dat zo'n clubje bij elkaar zit. Maar soms wel in duo's. Maar als er een oneven aantal is dan soms ook wel eens met zijn drieën naast elkaar. Maar er zijn ook klassen waarbij iedere leerling apart zit. Dat is ook een beetje afhankelijk van wat de klas nodig heeft. En die...

S: Ja.

A: Sommige kinderen kunnen dat wel en andere niet.

S: Dus eigenlijk zitten ze de hele dag in diezelfde klas?

A: Ja.

S: En dan hebben ze dus ook geen lockers waar ze hun boeken in doen?

A: Nee, ze zitten de hele dag in dezelfde klas, met uitzondering natuurlijk van de praktijkvakken; koken, techniek en gym. En de leerlingen hebben geen lockers. Ze hebben een kratje naast hun bureau staan waarin de boeken zitten. En ze hebben een laasje voor dat soort dingen.

S: Oké.

A: Het is echt een beetje de basisschool.

S: Allemaal een eigen plek?

A: Ja, allemaal een eigen plek.

S: Oké, nou duidelijk. Eh, welke methoden en principes gebruiken jullie in de klas?

A: Lesmethoden?

S: Nee, eh methoden rondom taakgerichtheid.

A: Eh, in principe is het zo dat er natuurlijk, we geven klassikaal les, dus heel vaak volgt er instructie met taal op een werkvorm. Soms individuele verwerking, soms samen verwerking. Dat is maar net afhankelijk van de klas. Daar kunnen de leerkrachten vast veel meer over vertellen. Direct instructiemodel wordt volgens mij toegepast. Ik moet eerlijk zeggen dat ik in al die didactische werkvormen niet zo thuis ben.

S: Nee.

A: Dus daar kan ik je niet heel veel over vertellen.

S: En pedagogische methodes? Die jullie in de klas gebruiken?

A: Eh, ja ik kan niet zo een methode opnoemen. Maar het is natuurlijk wel zo dat waar we heel veel waarde aan hechten is natuurlijk structuur, duidelijkheid, direct communiceren, laten weten wat er van een leerling verwacht wordt.

S: Ja.

A: Bijvoorbeeld wat leerlingen heel erg moeilijk vinden zijn plotselinge veranderen. Het zal niet zo zijn dat we nu zeggen "nee, we gaan toch even anders doen" als dat we vanochtend afgesproken hebben. Heel voorspelbaar.

S: Ja.

A: Ook ruimte voor, veel ruimte voor individuele vragen. Individuele benadering. We proberen zoveel mogelijk te differentiëren natuurlijk. We werken met brede klassen. Dat wil zeggen VMBO-T- HAVO of HAVO-VWO niveau. Daarin proberen we natuurlijk ook om zoveel mogelijk de individuele leerling te bedienen.

S: Ja.

A: Op de manier waarop ja.. Wanneer daar ruimte voor is.

S: Ja.

A: Ja.

S: Oké. Gebruiken jullie nog picto's in de klassen?

A: Die zijn er wel in sommige klassen. En het verschilt ook wel een beetje per leerling. Sommige leerlingen hebben iets individueels. Maar picto's is echt wel iets, het is geen standaard gebruik. Het is ook niet iets wat we heel veel gebruiken. Zoals op een basisschool om dingen duidelijk te maken. We proberen ook wel om kinderen, uiteindelijk moeten ze natuurlijk wel uitstromen naar vervolgonderwijs.

S: Ja.

A: En, dan is picto's niet meer.

S: Die hebben ze daar dan ook niet. Oké. En hoe reageren leerlingen over het algemeen op jullie aanpak?

A: Ik denk dat wij 80% van de leerlingen op deze manier voldoende kunnen bedienen. Eh, misschien nog wel meer. Ik denk dat die voorspelbaarheid, die we hier hebben, de rust, die ook de mogelijkheden die we hebben, om anders te zijn. Als bijvoorbeeld een kind heel erg druk is en die kan zich niet concentreren. En, die heeft gewoon even een time-out nodig. Dan kan dat. Dat is op heel veel reguliere scholen gewoon veel moeilijker. Of is het begrip veel minder. En eh, dat is hier wel, waarom de druk ook afneemt. De sfeer is daardoor veel beter van "Oh, ik hoef me niet constant aan te passen", "ik mag ook gewoon mezelf zijn". Dat is ook iets wat je heel vaak terug hoort bij leerlingen wat ze hier fijn vinden. Ik denk dat heel veel, iedere leerling hier gebaat is bij de structuur, allemaal. En eh, dat wil niet zeggen dat we daarmee alle problemen uit de wereld hebben geholpen. Er zijn ook leerlingen die nog meer nodig hebben dan wat we hier standaard aanbieden. En daarvoor hebben we dan ook weer, als het nodig is, een individueel plan van aanpak.

S: Ja, ja.

A: En ook de OP's zijn daar op gestemd.

S: Ja.

A: Dus.

S: Ja, duidelijk. Na de behandeling op de Klimop zijn er veel cliënten die leerling worden op deze school. Eh, zijn er volgens jullie verbeterpunten vanuit de Klimop om de overgang zo klein mogelijk te maken?

A: Eh.

S: Of Curium-breed.

A: Curium-breed. Ja. Ik ben nog niet zo heel lang in deze functie.

S: Nee.

A: Heel veel leerlingen ken ik die op de Klimop zitten. Uh, daar hebben ze natuurlijk les op de ESB. Wat we, dat is een heel individueel gericht lesprogramma. En de overstap wordt heel groot op het moment dat ze weer in een klas gaan zitten.

S: Ja.

A: En eh, ik merk wel dat, maar goed dat is nu, ik heb nu één specifieke leerling in mijn hoofd dus dat is misschien ook niet helemaal eerlijk. Eh, dat soms de verwachtingen misschien soms wel wat hoog zijn bij wat een leerling zou moeten kunnen na een bepaalde periode. Wat ik wel heel fijn vind is dat met de Klimop wel veel samenwerken. In ieder geval met de educatief begeleiders. Dus dat gaat wel goed.

S: En als je kijkt naar bijvoorbeeld sociaal-emotionele vaardigheden?

A: Waar ze in moeten...

S: Ja.

A: Poeh.. Daar moet ik echt even over nadenken. Eh...Ik vind het moeilijk om dat te beoordelen omdat ik eigenlijk geen leerlingen ken die al terug zijn gekomen daarvan. Dus het moeilijke is dat ik heel veel leerlingen kan opnoemen die daar nu zitten.

S: Ja.

A: Of ook de naschoolse dagbehandeling hebben. En daarvan zien we echt groei. Zeker bij degene die de naschoolse behandeling ingaan. Wat ik wel altijd heel erg moeilijk vind, dat is een hulpverleningsding in het algemeen. Dat is dat kinderen zelf als ze niet gemotiveerd zijn, een hele grote stempel hebben in wat ze wel of niet aangeboden krijgen. En, samenwerking, maar dat is meer een hulpverleningsverhaal in het algemeen, vind ik soms best wel beperkt tussen verschillende organisaties. Er zijn heel veel wachtlijsten, of dan kan het weer niet. Dan ja... Daar zou echt verbetering in kunnen. Dat zou op alle gebieden denk ik, heel veel, dus niet alleen op Curium, ik noem maar wat Centrum Autisme of zo, die samen daar ook, dat mis ik wel eens.

S: Ja ja.

A: Dat. Ja dat het tegengehouden wordt. Of dat wij als school andere problemen zien dan bijvoorbeeld ouders. En dan is natuurlijk de ouder, ja die meldt aan. En dan is het soms niet altijd even makkelijk, de behandeldoelen die wij zouden willen zien, ook gerealiseerd te krijgen.

S: Ja, ja.

A: Zeker op het moment dat ouders het probleem niet zien. Als ouders met ons meedenken, en het met ons eens zijn dan is dat wat makkelijker. Maar als dat niet zo is dan ja, loopt dat wel eens in de weg.

S: Ja. Oké, nou duidelijk. Dit waren de onderwerpen en vragen waar ik het over wilde hebben. Wilt u zelf nog iets toevoegen aan het interview?

A: Nee.

S: Nee?

A: Nee.

S: Oké. Nou heel erg bedankt voor uw medewerking aan het interview. Ik zal u een digitaal transcript sturen ter bevestiging van dit interview. En dan nog een vraag: Bent u eventueel geïnteresseerd in een versie van het onderzoek als ik het heb afgerond?

A: Ja, leuk. Graag zelfs.

S: Oké. Heel erg bedankt.

A: Oké, alsjeblieft.

Einde van het interview

Uitbreiding van het interview

Gestuurde email

Goedenavond,

Bij het maken van het verslag van mijn scriptie kom ik erachter dat ik nog één belangrijke vraag ben vergeten te stellen.

Dit zou de kwaliteit van het onderzoek kunnen vergroten.

Houdt bij het beantwoorden van de vragen nog steeds rekening met de onderzoeksvraag: Op welke manier kan het taakgericht programma op de Klimop daggroep geoptimaliseerd worden?

De vraag luidt:

Vind je dat er momenteel gebruik wordt gemaakt van de interesses van jongeren om ze vaardigheden aan te leren?

Zo nee, vind je dat dat moet gebeuren? En hoe?

Zo ja, hoe gebeurt dat nu?

Zouden jullie deze vraag **zo spoedig mogelijk** per email willen beantwoorden? En heel belangrijk is: onafhankelijk van elkaar beantwoorden, niet met elkaar overleggen, dat kon tijdens het interview ook niet:)

Alvast heel erg bedankt!!!

Groetjes,

Sietske

Antwoorden

Sociotherapeut T

Vind je dat er momenteel gebruik wordt gemaakt van de interesses van jongeren om ze vaardigheden aan te leren?

Soms gebeurt dit wel, wel te weinig denk ik. We zijn vooral bezig om ontstane interesses (ps) te verminderen zodat zij kunnen ervaren dat het ook minder kan. Op de daggroep zijn we vooral bezig met de teruggang naar school. Het aanleren van vaardigheden liggen denk ik voor een groot deel op sociale vaardigheden hier en daar kies je dan je onderwerp van gesprek vaak op uit. We maken dus meer gebruik van de competenties dan van interesses

Zo nee, vind je dat dat moet gebeuren? En hoe?

Ja, wanneer je interesses gebruikt dan heb je de aandacht en wanneer je de aandacht hebt kan er eerder motivatie ontstaan en dat laatste heb je weer nodig om vaardigheden ook echt te kunnen implementeren.

Zo ja, hoe gebeurt dat nu?

Ik denk wel dat we kijken naar leeftijdsadequate aanpak, dat we open staan voor wat de puber/pubertijd vraagt. Zo is er geregeld een klimaat waarin jongeren zich kwetsbaar in hun hulpvraag op kunnen stellen omdat zij zich ws gehoord en gezien voelen.

Sociotherapeut M

Ik vind dat er momenteel niet tot weinig gebruik gemaakt wordt van de interesses van de jongeren om vaardigheden aan te leren.

Ik vind zeker dat dit moet gebeuren en ik zou het fijn vinden als dat via het taak gericht programma kan gaan.

Zo ook meer invulling op hun interesse gebied op hun programma. Om de motivatie te houden.

Sociotherapeut A

Vind je dat er momenteel gebruik wordt gemaakt van de interesses van jongeren om ze vaardigheden aan te leren?

We proberen wel zoveel mogelijk aan te sluiten bij de interesse van de jongeren en ze op die manier te stimuleren. We doen dit wel met werkpunten.

Maar ik kan niets bedenken hoe we dit doen op het gebied van het taakgericht programma en het aanleren van vaardigheden.

Zo nee, vind je dat dat moet gebeuren? En hoe?

Ja, het is altijd goed om vanuit hun interesse iets aan te willen leren, dat sluit het meeste aan dus heb je het meeste kans op gemotiveerde jongeren dus de meeste kans van slagen.

Bijvoorbeeld door met computers te werken of met een I-pad. Of door sport en spel aan te bieden wat aansluit bij de interesse van de jongeren.

Zo ja, hoe gebeurt dat nu?

We betrekken ze bij wat we gaan doen in de vakanties.

Sociotherapeut MO

Ik vind dat er meer gebruik gemaakt kan worden van de interesses van jongeren om hen vaardigheden te leren.

Bijvoorbeeld door het gebruiken van wat zij later willen worden en op zoek te gaan naar de vaardigheden die zij hiervoor nodig hebben. Of wat vinden zij belangrijk in het leven, welke vaardigheden heb je hiervoor nodig.

Het gebeurt af en toe, denk ik.

Zo ook bijvoorbeeld met de activiteiten in een vakantie, waar mogelijk. Wat vinden zij leuk, wat past bij hun ontwikkelingsleeftijd etc.